

თავი V

სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

მუხლი 14. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები (პირველი დონე), მათ ფარგლებში განსაზღვრული პროგრამები (მეორე დონე) და ქვეპროგრამები (მესამე და შემდგომი დონეები) შემდეგი რედაქციით:

1 ხელმისაწვდომი ხარისხიანი ჯანდაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

სახელმწიფოს უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტია მოსახლეობის ჯანმრთელობასა და სოციალურ გარანტიებზე უზრუნველყოფა. პრიორიტეტი ითვალისწინებს პროგრამებს, რომლებმაც უნდა უზრუნველყოს ქვეყნის მთელი მოსახლეობისათვის ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების ხელმისაწვდომობა, გააუმჯობესოს ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების ხარისხი და უზრუნველყოს საჭიროებებზე დაფუძნებული სოციალური გარანტიების შესაბამისი ბენეფიციარებისათვის შეთავაზება;

პრიორიტეტი მიზნად ისახავს პაციენტზე ორიენტირებული ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის შექმნას, რისთვისაც აუცილებელია გაიზარდოს სამედიცინო მომსახურების გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობა და გაუმჯობესდეს სამედიცინო მომსახურების ხარისხი; გაგრძელდეს მუშაობა დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის საფრთხეებისათვის მზადყოფნის და საპასუხო რეაგირების კუთხით და გაუმჯობესდეს ჯანმრთელობის დაცვის სფეროს ორგანიზება და მართვა სექტორის ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით;

ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის რეფორმირების პროცესში საქართველოს ყველა მოქალაქე ეტაპობრივად უზრუნველყოფილი იქნება ჯანმრთელობის უნივერსალური საბაზისო პაკეტით. ჯანმრთელობის დაცვის უნივერსალური პროგრამა უზრუნველყოფს სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობას, ფინანსური რისკებისაგან დაცვას, დაავადებათა პრევენციას და გადაუდებელი მკურნალობის ბაზისურ მოცვას. ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის დაფინანსების გაუმჯობესების მიზნით დაინერგება მსოფლიოში აპრობირებული მექანიზმები. გარდა ამისა, გაიზრდება ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამული დაფინანსება;

გაგრძელდება მუშაობა მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით მისი სხვადასხვა პროგრამით უზრუნველყოფის კუთხით. დაავადებათა პრევენციისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის საფრთხეებისათვის მზადყოფნის მიზნით გაგრძელდება მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე მუდმივი ზედამხედველობა; ელექტრონული საინფორმაციო სისტემების განვითარებით დაიხვეწება რუტინული სტატისტიკის მოპოვებისა და ანალიზის მექანიზმები; განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა მოსახლეობის სხვადასხვა ჯგუფში სპეციფიკური გადამდები და არაგადამდები დაავადებების პრევენციას და იმუნოჩაჩიის პროგრამის ეფექტიანობის გაზრდას, აივ ინფექციის გავრცელების სტაბილიზაციას, ტუბერკულოზის გავრცელების შემცირებას და ისეთი ქრონიკული მდგომარეობების პრევენციას, როგორებიცაა დიაბეტი და თირკმლის ქრონიკული უკმარისობა; ყურადღება გამახვილდება ცხოვრების ჯანსაღი წესის პოპულარიზაციაზე;

პრიორიტეტის ფარგლებში ბენეფიციარები უზრუნველყოფილი იქნებიან სახელმწიფოსგან გარანტირებული სოციალური დახმარებებით, მათი საჭიროებიდან გამომდინარე.

პენსიონერები უზრუნველყოფილი იქნებიან კანონმდებლობით განსაზღვრული საპენსიო გასაცემლებით;

სოციალური მომსახურების მნიშვნელოვანი ნაწილი იქნება სპეციალიზებული დაწესებულებები - მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა, მოხუცებულთა და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა სახლები და დღის სტაციონარები, აგრეთვე სხვა სპეციალიზებული დაწესებულებები. სოციალური მომსახურების დაწესებულებათა ქსელის განვითარება დაემყარება გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის პრინციპს;

დასაქმების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში უზრუნველყოფილი იქნება სამუშაო ადგილების შექმნის ხელშეწყობა და შრომითი რესურსების სწორი მართვა. პრიორიტეტული მიმართულებაა ეფექტიანი და ცივილიზებული შრომის ბაზრის ჩამოყალიბება. შრომის კანონმდებლობის ევროპულ კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაცია ამ ამოცანის შესრულების მნიშვნელოვანი კომპონენტია. სახელმწიფო უზრუნველყოფს უმუშევრობის შესახებ ინფორმაციული ბაზის მუდმივ განახლებას და დახვეწას, უმუშევრობის გეოგრაფიის შესახებ მონაცემების შეგროვებასა და კვლევას, სამუშაოს მაძიებელთა შესახებ მონაცემების დამუშავებას, ასევე სისტემატიზებული მონაცემების დამუშავებას, თუ რა კვალიფიკაციის კადრებზე არის მოთხოვნილება დამსაქმებელთა მხრიდან.

1.1 **სოციალური დაცვა და საპენსიო უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 35 02)**

ქვეყანაში სიღარიბის უკიდურესი ფორმების აღმოფხვრა, სოციალური რისკების განეიტრალება და ღირსეული სიბერის უზრუნველყოფა ხანდაზმული მოქალაქეებისათვის; ეფექტიანი და ფინანსურად მდგრადი საპენსიო და სოციალური დახმარების სისტემის განვითარებით მოწყვლადი ჯგუფების საარსებოდ აუცილებელი ფულადი შემოსავლებით და სოციალური სერვისებით უზრუნველყოფა; საპენსიო სისტემის რეფორმის ფარგლებში დაგროვებით საპენსიო სისტემაზე გადასვლასთან დაკავშირებული ღონისძიებების ხელშეწყობა; შესაბამისი საჭიროების მქონე შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა (მათ შორის ბავშვთა) პრევენციული, სარეაბილიტაციო და ალტერნატიული მომსახურებითა და დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა. ხანდაზმულთა და ოჯახურ მზრუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ და მიუსაფარ ბავშვთა ფიზიკური და სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და საზოგადოებაში ინტეგრაცია.

1.1.1 **საპენსიო უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 35 02 01)**

ქვეპროგრამის ფარგლებში გაიცემა სახელმწიფო პენსიები ქალებისათვის 60 წლის, მამაკაცებისათვის - 65 წლის ასაკის მიღწევასა და სახელმწიფო კომპენსაციები სხვადასხვა კატეგორიებისათვის (სამხედრო, შინაგან საქმეთა ორგანოებიდან, საქართველოს დაზვერვის სამსახურიდან და სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურიდან თადარიგში დათხოვნილ პირთათვის, პროკურატურის სისტემიდან დათხოვნილი მუშაკებისათვის, უმაღლესი დიპლომატიური რანგის მქონე პირთათვის, მოსამართლეთათვის და სხვა); ქვეპროგრამის მიზანია კანონით განსაზღვრული პირების სახელმწიფო პენსიის და სახელმწიფო კომპენსაციების მიმღებთა გამოვლენა, დადგენა, აღრიცხვა, ბენეფიტის დანიშვნა და გაცემის ორგანიზება.

1.1.2 **სოციალური დახმარებები (პროგრამული კოდი 35 02 02)**

ქვეყანაში სიღარიბის უკიდურესი ფორმების აღმოფხვრისა და სოციალური რისკების განეიტრალების მიზნით სხვადასხვა სოციალური გასაცემლის დაფინანსება, კერძოდ, სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი მოსახლეობისათვის საარსებო შემწეობების, დევნილთა, ლტოლვილთა და ჰუმანიტარული სტატუსის მქონე პირთა ფულადი დახმარებების, რეინტეგრაციის შემწეობის, ორსულობის, მშობიარობისა და ბავშვის

მოვლის, ასევე ახალშობილის შვილად აყვანის გამო და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა სოციალური დახმარებების გაცემა.

1.1.3

სოციალური რეაბილიტაცია და ბავშვზე ზრუნვა (პროგრამული კოდი 35 02 03)

რეინტეგრირებული და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფი ბავშვების ხელოვნური კვების პროდუქტებით უზრუნველყოფა; გონებრივი და ფიზიკური დარღვევების მქონე ბავშვთა ადრეული დიაგნოსტიკა და მიტოვების პრევენცია; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია; ძვალ-სახსროვანი დაავადებების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია; ომის ვეტერანთა რეაბილიტაცია; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა (მ.შ. ბავშვთა) და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა დღის ცენტრების მომსახურებით უზრუნველყოფა; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა და ხანდაზმულთა სათემო ორგანიზაციების მომსახურებით უზრუნველყოფა; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა; ყრუთა კომუნიკაციის ხელშეწყობა; სხვადასხვა პრობლემების მქონე ორსულთა და დედათა თავშესაფრით უზრუნველყოფა 10 წლამდე ასაკის შვილებთან ერთად; მზრუნველობამოკლებული ბავშვების მიმღებ ოჯახებში განთავსების გზით ოჯახურ გარემოში აღზრდის უზრუნველყოფა და მცირე საოჯახო ტიპის ბავშვთა სახლებში მომსახურება; მიუსაფარ ბავშვთა სადღეღამისო მომსახურების მიწოდება.

1.2

ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 03)

სახელმწიფოს მიერ სხვადასხვა მეთოდით მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის სერვისების მიწოდება. „მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა“ პროგრამის ფარგლებში მოსახლეობის უზრუნველყოფა გეგმიური ამბულატორიული, გადაუდებელი ამბულატორიული, გეგმიური ქირურგიული მომსახურებით, სტაციონარული, ქიმიო, ჰორმონო და სხივური თერაპიით და მშობიარობისა და საკეისრო კვეთის სერვისებით; საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მიზნებიდან გამომდინარე, მოსახლეობის იმუნიზაციის, დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის ხელშეწყობის განხორციელება და ისეთი გადამდები დაავადებების, როგორცაა მალარია და სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების, გავრცელების კონტროლის, სისხლისა და სისხლის პროდუქტების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა; სამედიცინო განათლების რეფორმის ფარგლებში დიპლომის შემდგომი სამედიცინო განათლების პროცესის, შესაბამისი შეფასების სისტემების სრულყოფისა და პროფესიული რეგულირების დამატებითი მექანიზმების შემოღების მიზნით საჭირო ღონისძიებებისა და ასევე, უწყვეტი პროფესიული განვითარების ფორმალიზებული სისტემის ამოქმედებისათვის გასატარებელი ღონისძიებების დაფინანსება.

1.2.1

მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 35 03 01)

„მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამის“, ფარგლებში ხორციელდება მოსახლეობის უზრუნველყოფა გეგმიური ამბულატორიული, გადაუდებელი ამბულატორიული, გეგმიური ქირურგიული მომსახურებით, სტაციონარული, ქიმიო, ჰორმონო და სხივური თერაპია და მშობიარობისა და საკეისრო კვეთის სერვისები. დაიწყება ზოგიერთი ბენეფიციარის შესაბამისი მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.2

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 35 03 02)

ჯანმრთელობის ხელშეწყობის, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებისა და დაავადებათა პროფილაქტიკისკენ მიმართული პროგრამების განხორციელების გზით, მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის

გაუმჯობესებისკენ მიმართული ღონისძიებების განხორციელება. პროგრამების განხორციელება, რომლებიც ხელს უწყობენ გადამდებ და ონკოლოგიურ დაავადებათა პრევენციას. მათი ადრეული გამოვლენა, ერთის მხრივ, უზრუნველყოფს საზოგადოების დაცულობის გაზრდას და მეორეს მხრივ, სახელმწიფო დანახარჯების ოპტიმიზაციას;

მოსახლეობის იმუნიზაცია, დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის ხელშეწყობა, ასევე ისეთი გადამდები დაავადებების, როგორცაა ტუბერკულოზი, მალარია, ვირუსული ჰეპატიტები, აივ-ინფექცია, სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების გავრცელების კონტროლი და ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ღონისძიებების განხორციელება საქართველოს მთელ მოსახლეობაში.

1.2.2.1

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და სკრინინგი (პროგრამული კოდი 35 03 02 01)

დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და გავრცელების პრევენციის უზრუნველყოფა და მოსახლეობაში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება;

პროგრამა ითვალისწინებს შემდეგ ღონისძიებებს:

- ძუძუს, საშვილოსნოს ყელის, კოლორექტული და პროსტატის კიბოს სკრინინგი;
- ბავშვთა ასაკის განვითარების შეფერხება, დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და სკრინინგი;
- ეპილეფსიის დიაგნოსტიკა და ზედამხედველობა;
- მოსახლეობის საგანმანათლებლო კამპანია.

1.2.2.2

იმუნიზაცია (პროგრამული კოდი 35 03 02 02)

მოსახლეობის მართვადი ინფექციებისაგან დაცვა იმუნიზაციის გზით და მოსახლეობის უზრუნველყოფა ანტირაბიული ვაქცინით, იმუნოგლობულინითა და ანტირაბიული სამედიცინო დახმარებით;

იმუნიზაციის წარმოებისთვის საჭირო ვაქცინების და ასაცრელი მასალების (შპრიცებისა და უსაფრთხო ყუთების) შესყიდვა;

სპეციფიკური შრატებისა და ვაქცინების სტრატეგიული მარაგის შესყიდვა, შენახვა და გაცემა;

მოსახლეობის ანტირაბიული სამკურნალო საშუალებებით უზრუნველყოფა და შესაბამისი სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა;

ვაქცინების, შრატების და ასაცრელი მასალების (შპრიცებისა და უსაფრთხო ყუთების) შენახვა და გაცემა-განაწილება „ცივი ჯაჭვის“ პრინციპების დაცვით ცენტრალური დონიდან ადმინისტრაციულ ერთეულებამდე.

1.2.2.3

ეპიდზედამხედველობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 03 02 03)

ქვეყანაში ეპიდემიოლოგიური უსაფრთხოების გაუმჯობესება;

ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებში და მუნიციპალურ დონეზე სამედიცინო სტატისტიკური სისტემის მუშაობის უზრუნველყოფა;

იმუნიზაციის წარმოებისთვის საჭირო ღონისძიებების დაგეგმვისა და რაიონულ დონეზე ლოჯისტიკის განხორციელება;

მალარიისა და სხვა პარაზიტული დაავადებების პროფილაქტიკისა და კონტროლის გაუმჯობესება;

გადამდებ დაავადებათა დროული გამოვლენების გაუმჯობესება ეპიდზედამხედველობისა და ლაბორატორიულ სამსახურებზე დაფუძნებული სისტემის გამართული მუშაობის გზით.

1.2.2.4 **უსაფრთხო სისხლი (პროგრამული კოდი 35 03 02 04)**

ტრანსფუზიით გადამდები ინფექციების პრევენცია და საქართველოს მასშტაბით სისხლის კომპონენტების თანაბარი სტანდარტის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და ფასიანი დონორობის ინსტიტუტის ეტაპობრივი ჩანაცვლება უანგარო, რეგულარული დონორობის სისტემით;

დონორული სისხლის კვლევის მხარდაჭერა B და C ჰეპატიტებზე, აივ-ინფექცია/შიდსსა და სიფილისზე;

ხარისხის გარე კონტროლის უზრუნველყოფა;

უანგარო დონორების მხარდაჭერა და მოზიდვის კამპანია.

1.2.2.5 **პროფესიულ დაავადებათა პრევენცია (პროგრამული კოდი 35 03 02 05)**

დასაქმებული მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა პროფესიული და პროფესიით განპირობებული დაავადებების პრევენციით;

შრომის პროცესში მოქმედი გარე ფაქტორების შესწავლა-შეფასება, სამიზნე ჯგუფებში პროფესიული ჯანმრთელობის კვლევა და დამსაქმებლისა და დასაქმებულის ინფორმირება პროფესიული ჯანმრთელობის რისკებისა და მათგან დაცვის მეთოდების შესახებ.

1.2.2.6 **ინფექციური დაავადებების მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 02 06)**

ინფექციური და პარაზიტული დაავადებების მქონე ავადმყოფთა ადეკვატური სტაციონარული სამედიცინო დახმარებით უზრუნველყოფა.

1.2.2.7 **ტუბერკულოზის მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 02 07)**

ტუბერკულოზით ავადობისა და სიკვდილიანობის შემცირების უზრუნველსაყოფად, ტუბერკულოზზე აქტიური ეპიდზედამხედველობის განხორციელება და სასჯელალსრულების დაწესებულებებში ანტიტუბერკულოზური ღონისძიებების ხელშეწყობა. ტუბერკულოზის სამკურნალო პირველი რიგის მედიკამენტების შესყიდვა, სენსიტიური და რეზისტენტული ფორმის ტუბერკულოზით დაავადებულ პაციენტთა ინსენტივობა;

ქვეპროგრამა უზრუნველყოფს: ტუბერკულოზის ყველა საეჭვო შემთხვევის გამოკვლევას, ტუბერკულოზით დაავადებულთა ამბულატორიულ მომსახურებას (ანტიტუბერკულოზური პრეპარატებით უზრუნველყოფა და მკურნალობა უშუალო მეთვალყურეობის ქვეშ), ეროვნული რეფერალური ლაბორატორიის მიერ სტაციონარსა და ამბულატორიაში ბაქტერიოლოგიური დიაგნოსტიკის ხარისხის კონტროლის და რეზისტენტული ტუბერკულოზის ლაბორატორიული მართვის უზრუნველყოფას, ტუბკაბინეტებსა და ტუბდისპანსერებში ზედამხედველობას (სუპერვიზია), უშუალო მეთვალყურეობის ქვეშ (DOTS სამსახური) მკურნალობას, ფთიზიატრიული სტაციონარული დახმარების ფარგლებში დიაგნოსტიკურ, თერაპიულ და ქირურგიულ მომსახურებას, მათ შორის, რეზისტენტული ფორმების მკურნალობას.

1.2.2.8 **აივ ინფექცია/შიდსი (პროგრამული კოდი 35 03 02 08)**

აივ-ინფექცია/შიდსზე მაღალი რისკის ჯგუფის პირთათვის კონსულტაციის გაწევა და კვლევა. აივ-ინფექცია/შიდსით დაავადებულთა პალიატიური მოვლა, ამბულატორიული და სტაციონარული მკურნალობა, პირველი რიგის ანტირეტროვირუსული მედიკამენტებით უზრუნველყოფა. ბენეფიციარების მეთადონით ჩანაცვლებითი თერაპიის პროგრამაში ჩართვა.

1.2.2.9

დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა (პროგრამული კოდი 35 03 02 09)

დედათა და ახალშობილთა ჯანმრთელობის გაუმჯობესება და სიკვდილიანობის შემცირება, ანტენატალური ზედამხედველობის, მაღალი რისკის ორსულთა, მშობიარეთა და მელოგინეთა მკურნალობის, გენეტიკური პათოლოგიების ადრეული გამოვლენის, ორსულებში B ჰეპატიტის (სწრაფი/მარტივი და კონფირმაციული), ათაშანგის (სწრაფი/მარტივი და კონფირმაციული) და აივ-ინფექციის/შიდსის (სწრაფი/მარტივი) განსაზღვრისათვის მათი საჭირო ტესტებითა და სახარჯი მასალით უზრუნველყოფის, ჰიპოთირეოზზე, ფენილკეტონურიაზე, ჰიპერფენილლანინემიასა და მუკოვისციდოზზე ახალშობილთა და ბავშვთა სკრინინგის და ახალშობილთა სმენის სკრინინგის გზით.

1.2.2.10

ნარკომანია (პროგრამული კოდი 35 03 02 10)

ნარკომანიით დაავადებულ პირთა მკურნალობა (სტაციონარული დეტოქსიკაცია) და პირველადი რეაბილიტაცია, ასევე მათი ჩამანაცვლებელი ნარკოტიკით უზრუნველყოფა და სამედიცინო მეთვალყურეობა.

1.2.2.11

ჯანმრთელობის ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 03 02 11)

თამბაქოს წინააღმდეგ ფართომასშტაბიანი საზოგადოებრივი ბრძოლის დასაწყებად და თამბაქოსაგან თავისუფალი გარემოს შესაქმნელად სამოქალაქო მობილიზაციის გაზრდა და მოსახლეობის მხარდაჭერის მოპოვება. მოსახლეობის ინფორმირებულობის დონის ამაღლება თამბაქოს საკითხებზე, მათ შორის კანონმდებლობის ძირითად პრინციპებზე და თამბაქოს, როგორც ჯანმრთელობის ქცევით რისკ-ფაქტორზე; საინფორმაციო მედია-კამპანიის განხორციელება, თამბაქოს მოხმარების აკრძალვის/შეზღუდვის დანერგვისა და აღსრულების შეფასებისა და გაუმჯობესების მიზნით სხვადასხვა ტიპის დაწესებულებების მონიტორინგი, ტრენინგების ჩატარება დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით. მულტისექტორული თანამშრომლობის გამტკიცება თამბაქოსაგან თავისუფალი გარემოს მხარდასაჭერად.

1.2.3

მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში (პროგრამული კოდი 35 03 03)

არაგადამდები დაავადებებით გამოწვეული სიკვდილიანობის შემცირება და მოსახლეობის დაცვა ამ დაავადებებით გამოწვეული ფინანსური რისკებისგან, მათთვის ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებებზე (მათ შორის პირველადი სამედიცინო მომსახურებები სასწრაფო-გადაუდებელ შემთხვევებში) ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის გზით.

პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებებია:

- ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე მოსახლეობის სპეციალიზებული დახმარებით უზრუნველყოფა;
- დიაბეტით დაავადებული პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;
- ბავშვთა ონკოჰემატოლოგიური მომსახურება;
- თირკმლის ქრონიკული უკმარისობით დაავადებული პაციენტების

დიალიზით, თირკმლის ტრანსპლანტაციითა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

- ინკურაბელური პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

- იშვიათი დაავადებების მქონე პაციენტთა მკურნალობითა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

- სასწრაფო სამედიცინო დახმარების, სამედიცინო ტრანსპორტირებისა და სოფლად ამბულატორიული მომსახურებით უზრუნველყოფა;

- რეფერალური დახმარების უზრუნველყოფა;

- სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება.

1.2.3.1

ფსიქიკური ჯანმრთელობა (პროგრამული კოდი 35 03 03 01)

ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე მოსახლეობისათვის სპეციალიზებული ამბულატორიული და სტაციონარული დახმარების აღმოჩენა, მათ შორის:

- ბავშვთა და მოზრდილთა ამბულატორიული მომსახურება;

- ფსიქო-სოციალური რეაბილიტაცია;

- ბავშვთა და მოზრდილთა ფსიქიკური სტაციონარული მომსახურება;

- კრიზისული ინტერვენცია;

- ფსიქოაქტიური ნივთიერებებით გამოწვეული ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობების სტაციონარული მომსახურება;

- სტაციონარში მყოფი პაციენტების ურგენტული მომსახურებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.2

დიაბეტის მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 03 02)

დიაბეტით დაავადებული ბავშვებისა და მოზრდილების ადეკვატური სამედიცინო დახმარებით უზრუნველყოფა, შესაძლო გართულებების პრევენცია და შემცირება;

დიაბეტით (მ.შ. უშაქრო დიაბეტით) დაავადებულ ბავშვთა და მოზრდილ ავადმყოფთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა და ბავშვთა საანალიზო-ტექნიკური საშუალებებით უზრუნველყოფა;

დიაბეტით დაავადებულ პირთა სპეციალიზებული ამბულატორიული მომსახურებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.3

ბავშვთა ონკოპემატოლოგიური მომსახურება (პროგრამული კოდი 35 03 03 03)

18 წლამდე ასაკის ონკოლოგიური პაციენტების ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება ფინანსური ხელმისაწვდომობის გაზრდის გზით.

1.2.3.4

დიალიზი და თირკმლის ტრანსპლანტაცია (პროგრამული კოდი 35 03 03 04)

თირკმლის ტერმინალური უკმარისობით დაავადებული პაციენტების შესაბამისი სამედიცინო მომსახურებით, კერძოდ, ჰემოდიალიზით, პერიტონეული დიალიზით, თირკმლის ტრანსპლანტაციის ოპერაციით და შესაბამისი მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.5

ინკურაბელურ პაციენტთა პალიატიური მზრუნველობა (პროგრამული კოდი 35 03 03 05)

ინკურაბელურ პაციენტთა ამბულატორიული და სტაციონარული პალიატიური მზრუნველობა, მათ შორის, აივ-ინფექცია/შიდსით დაავადებულთა პალიატიური სტაციონარული მზრუნველობა;

ინკურაბელურ პაციენტთა ტკივილგამაყუჩებელი მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.6

იშვიათი დაავადებების მქონე და მუდმივ ჩანაცვლებით მკურნალობას დაქვემდებარებულ პაციენტთა მკურნალობა (პროგრამული კოდი 35 03 03 06)

იშვიათი დაავადებების მქონე 18 წლამდე ასაკის პირთა სტაციონარული მომსახურება დაავადების სპეციფიკური გართულებების დროს, ასევე ჰემოფილიით დაავადებული ბავშვებისა და მოზრდილების ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურების უზრუნველყოფა; იშვიათი დაავადებების მქონე პირთათვის სპეციფიკური მედიკამენტებისა და საკვები დანამატების შესყიდვა;

ჰემოფილიით დაავადებულ ბავშვთა და მოზრდილთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა (ანტიჰემოფილური ფაქტორ-კონცენტრატებისა და ანტიინჰიბიტორული პროთრომბინ-კომპლექსის შესყიდვა); ფენილკეტონურიით დაავადებულ ბავშვთა სამკურნალო საკვები დანამატით უზრუნველყოფა; მუკოვისციდოზით დაავადებულთა სპეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფა (პანკრეასის ფერმენტების შესყიდვა); სომატოტროპული ჰორმონის დეფიციტის მქონე პაციენტებისათვის ჰორმონის შესყიდვა; ბრუტონის დაავადების მქონე პაციენტების სპეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.7

სასწრაფო გადაუდებელი დახმარება და სამედიცინო ტრანსპორტირება (პროგრამული კოდი 35 03 03 07)

სასწრაფო სამედიცინო დახმარებისა და სამედიცინო ტრანსპორტირების სერვისების მიწოდება მოსახლეობისათვის.

1.2.3.8

სოფლის ექიმი (პროგრამული კოდი 35 03 03 08)

სოფლად მცხოვრები საქართველოს მოქალაქეების (გარდა სახელმწიფოს მიერ დაზღვეული მოქალაქეებისა) უზრუნველყოფა პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით (ექიმთან ვიზიტი, ექიმის ვიზიტი ბინაზე, ლაბორატორიული გამოკვლევები, ექიმის მეთვალყურეობა და სხვა);

სპეცდაფინანსების გათვალისწინება მაღალმთიან, სასაზღვრო და ოკუპირებული ტერიტორიების მოსაზღვრე რეგიონებში არსებული სამედიცინო დაწესებულებებისათვის.

1.2.3.9

რეფერალური მომსახურება (პროგრამული კოდი 35 03 03 09)

სტიქიური უბედურებების, კატასტროფების, საგანგებო სიტუაციების, კონფლიქტების რეგიონებში დაზარალებულ მოქალაქეთათვის და საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული სხვა შემთხვევების დროს მოსახლეობისათვის სამედიცინო დახმარების გაწევა.

1.2.3.10

სამხედრო ძალებში გასაწევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება (პროგრამული კოდი 35 03 03 10)

სამხედრო ძალებში გასაწევ კონტინგენტს დაქვემდებარებული პირების ამბულატორიული და დამატებითი სტაციონარული გამოკვლევების უზრუნველყოფა.

1.2.4

დიპლომისშემდგომი სამედიცინო განათლება (პროგრამული კოდი 35 03 04)

დიპლომისშემდგომი სამედიცინო განათლების პროცესისა და შეფასების მექანიზმების სრულყოფისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება.

1.3

შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 35 01)

საზოგადოების სოციალურ კეთილდღეობაზე ზრუნვა და ჯანმრთელობის დაცვის ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობა, შრომის უფლების რეალიზაციის ღირსეული პირობების შექმნა;

შრომის, სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და რეალიზაცია; სოციალური დახმარებების, პენსიებისა და სხვადასხვა ფულადი თუ არაფულადი სახელმწიფო (მ.შ. ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებით განსაზღვრული) ბენეფიტების მიმღებთა გამოვლენა, დადგენა, აღრიცხვა, დახმარების დანიშვნა და გაცემის ორგანიზება; უმუშევართა და ვაკანსიების აღრიცხვა, შესაბამისი საინფორმაციო ბანკის წარმოება და შრომის ბაზარზე საშუაშალო საქმიანობის წარმოება; შრომის უსაფრთხო და ჯანსაღ პირობებზე მეთვალყურეობა, სამუშაო ადგილზე უბედური შემთხვევების პრევენცია, შესაბამისი ექსპერტიზა და საინფორმაციო ბანკის წარმოება; ობოლ და მშობელთა მზრუნველობას მოკლებულ ბავშვთა შვილად/შვილობილად აყვანის, მეურვეობისა და მზრუნველობის პროცესის კოორდინაცია, გასაშვილებელ ბავშვთა და შვილად აყვანის მსურველთა ცენტრალური საინფორმაციო ბანკის წარმოება; სამედიცინო საქმიანობის ხარისხისა და სამედიცინო-სოციალური ექსპერტიზის კონტროლი; საზოგადოების გარკვეული ფენების სოციალური დახმარებებით უზრუნველსაყოფად და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საჭიროებებისათვის გამიზნული პროგრამების შემუშავება, განხორციელების კონტროლი და შედეგების მონიტორინგი; ეპიდსაწინააღმდეგო და სანიტარულ-ჰიგიენური ნორმების შემუშავება და მათზე ზედამხედველობა; ნარკომანიით დაავადებულ პირთა მკურნალობის და ხანგრძლივი ფსიქო-სოციალური რეაბილიტაციის სისტემის განვითარება; სასწრაფო სამედიცინო დახმარების კოორდინაცია.

1.3.1

შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 35 01 01)

მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, განხორციელება და კოორდინაცია;

ჯანდაცვის სფეროში წარმოებული საქმიანობის მართებულობის, რესურსების ეფექტიანად და ეკონომიურად გამოყენების, მართვის გაუმჯობესებისათვის ხელის შეწყობა და რისკების ანალიზი;

სამედიცინო მომსახურების წესების, პირობებისა და ნორმატივების შემუშავება, მათი შესრულების კონტროლი;

ჯანმრთელობის მართვის საინფორმაციო სისტემების სრულყოფა და კოორდინაცია. თანამედროვე საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარება, პროგრამული უზრუნველყოფა და დანერგვა.

1.3.2

სამედიცინო საქმიანობის რეგულირების პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 01 02)

სამედიცინო მომსახურების ხარისხის კონტროლი, სამკურნალო საშუალებების ხარისხზე, მიმოქცევასა და ფარმაცევტულ საქმიანობაზე ზედამხედველობა, ფარმაცევტული პროდუქციის რეესტრის წარმოების უზრუნველყოფა, სამედიცინო-სოციალურ ექსპერტიზაზე კონტროლი; ნარკოტიკული საშუალებებისა და ფსიქოტროპული ნივთიერებების იმპორტზე და ექსპორტზე კონტროლი;

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე სამედიცინო დაწესებულებებში სამედიცინო-სოციალური ექსპერტიზის ორგანიზაციული სრულყოფა, სამედიცინო დაწესებულებების მიერ გაცემული არასწორი საექსპერტო დასკვნების გამოვლენა, რაც ხელს შეუწყობს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებზე განსაზღვრული სოციალური გასაცემლების სწორად

მიმართვას ბენეფიციარებზე;

სამედიცინო პერსონალის სერტიფიცირების პროცესის უზრუნველყოფა, სამედიცინო და ფარმაცევტულ დაწესებულებებზე შესაბამისი ლიცენზიისა და ნებართვის გაცემა, ასევე შეტყობინებას დაქვემდებარებული სამედიცინო და ფარმაცევტული საქმიანობის სერვისის მიმწოდებელთა აღრიცხვა და საქმიანობის კონტროლი.

1.3.3 **დაავადებათა კონტროლისა და ეპიდემიოლოგიური უსაფრთხოების პროგრამის მართვა (პროგრამული კოდი 35 01 03)**

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სფეროში მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის მონიტორინგი და ანალიზი;

ქვეყანაში კეთილსაიმედო ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის უზრუნველყოფა, რომელიც მოიცავს მეცნიერულ კვლევებზე დაყრდნობით გადამდები და არაგადამდები დაავადებების და რისკების გამოვლენას, საინფორმაციო სისტემის ფუნქციონირებას, სამედიცინო სტატისტიკის წარმოებას, დაავადებათა კონტროლსა და პრევენციას;

ლაბორატორიული საქმიანობა, ეროვნული რეფერალური ლაბორატორიების ორგანიზება და ფუნქციონირება, განსაკუთრებით საშიშ ინფექციებთან დაკავშირებული საქმიანობა, ეპიდემიოლოგიური სტანდარტების შემუშავება;

იმუნოპროფილაქტიკის დაგეგმვა, მისი ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა და განხორციელება.

1.3.4 **სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 35 01 04)**

სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის რეალიზაცია და განხორციელების ხელშეწყობა, რაც გულისხმობს სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირებას, შესაბამისი საინფორმაციო ბაზების შემუშავებასა და კომპეტენციის ფარგლებში მართვას;

სოციალური დახმარებების, პენსიებისა და სხვადასხვა ფულადი თუ არაფულადი სახელმწიფო (მ.შ. ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამით განსაზღვრული) დახმარების მიმღებ ბენეფიციართა დადგენა, აღრიცხვა, მათთვის დახმარების დანიშვნა და მისი გაცემის ორგანიზება;

ობოლ და მშობელთა მზრუნველობას მოკლებულ ბავშვთა შვილად/შვილობილად აყვანის, მეურვეობისა და მზრუნველობის პროცესის კოორდინაცია, გასაშვილებელ ბავშვთა და შვილად აყვანის მსურველთა ცენტრალური საინფორმაციო ბანკის შექმნა;

მოსახლეობისათვის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში შესაბამისი სამედიცინო მომსახურების შესყიდვა და მათი განხორციელების მონიტორინგი.

1.3.5 **სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვა და დახმარების პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 01 05)**

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) და ოჯახში ძალადობის პრევენცია, ამ საკითხზე მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით მოსახლეობის ინფორმირება, სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებთან შეხვედრების გამართვა;

ადამიანით ვაჭრობისა და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა სამართლებრივი დაცვა, ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, მათი თავშესაფრით და სხვადასხვა სერვისით უზრუნველყოფა, მათ შორის, საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევაში ბენეფიციარებისათვის კომპენსაციების გაცემა;

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის, ხანდაზმულთათვის და მშობელთა მზრუნველობას მოკლებულ ბავშვთათვის ღირსეული ცხოვრების პირობების შექმნა, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, ფსიქოსამედიცინო რეაბილიტაციისა და საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

სახელმწიფო ზრუნვის ქვეშ მყოფი პირების ინსტიტუციონალური პატრონაჟი - მოვლა პატრონობა, კვება, პირველადი სამედიცინო მომსახურება, დღის და საღამოს მომსახურება, სამკურნალო-სარეაბილიტაციო ღონისძიებების განხორციელება.

1.3.6 სამედიცინო მედიაციის პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 01 06)

სახელმწიფო სადაზღვევო პროგრამების ფარგლებში დაზღვევის სუბიექტებს შორის სახელმწიფო ურთიერთობებიდან წარმოშობილი დავის გადაწყვეტასთან დაკავშირებით მედიატორის როლის შესრულება, რომლის ფარგლებშიც მოხდება მზღვეველის, დაზღვეულისა და სამედიცინო მომსახურების მიმწოდებელთა კანონიერი ინტერესების დაცვა;

ჯანმრთელობის დაზღვევის ურთიერთობებში მზღვეველთა და დაზღვეულთა უფლება-მოვალეობების შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

1.3.7 ნარკომანიისა და ფსიქიკური ჯანმრთელობის პოლიტიკისა და პროგრამების მართვის პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 01 07)

ნარკომანიით დაავადებულ პირთა მკურნალობის და ხანგრძლივი ფსიქო-სოციალური რეაბილიტაციის სისტემის განვითარება.

1.3.8 სასწრაფო სამედიცინო დახმარების მართვის პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 01 08)

მოსახლეობისათვის პირველადი გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების აღმოჩენა, რეგონებში და ადმინისტრაციულ ტერიტორიულ ერთეულებში (გარდა თბილისისა); არსებული რესურსების სწორად გადანაწილების კოორდინირება; დროული, ეფექტური და უწყვეტი პირველადი სასწრაფო სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა.

1.4 შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 30 04)

სამინისტროს მოსამსახურეთა, თადარიგში დათხოვნილ პირთა მათი ოჯახების წევრთა და სამინისტროს სასწავლო დაწესებულებების მსმენელთა სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა; სამინისტროს თანამშრომელთა ავადობისა და შრომისუუნარობის შემცირება, დისპანსერიზაცია, სამკურნალოწამლო საშუალებებით უზრუნველყოფა, სტაციონალური მკურნალობა, ავადობის მიზეზების შესწავლა, დაჭრილთა სამედიცინო რეაბილიტაცია, პენსიონერთა და უნარშეზღუდულთა სამედიცინო შემოწმება; დადგენილი წესით სამხედრო-საექიმო კომისიის ორგანიზება და ჩატარება. შესაძლო საბრძოლო მოქმედებების დროს დაჭრილთათვის სამედიცინო დახმარების აღმოჩენა და ევაკუაციის ორგანიზება. სამედიცინო აპარატურის განახლება/შეკეთება. სამედიცინო პერსონალის კვალიფიკაციის ასამაღლებელ ღონისძიებათა უზრუნველყოფა. მედიცინის თანამედროვე მიღწევების გაცნობა და პრაქტიკაში

დანერგვა.

1.5 **ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა უზრუნველყოფა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით (პროგრამული კოდი 27 04)**

სასჯელაღსრულების სისტემაში ჯანმრთელობის დაცვის რეგულირება და ადმინისტრირება; ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთათვის ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურების განხორციელება პირველადი ჯანდაცვის დონეზე პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების დაწესებულებებში, შემდგომ ჯანდაცვის დონეებზე, როგორც სასჯელაღსრულების, ასევე სამოქალაქო ჯანდაცვის სპეციალიზებულ სამედიცინო დაწესებულებებში; სასჯელაღსრულების სისტემაში გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა გავრცელების პრევენცია, ეპიდემიოლოგიური კონტროლი და მეთვალყურეობა; პირველადი ჯანდაცვის რგოლის ფუნქციონირება და შესაბამისი სამედიცინო მომსახურების მიწოდება; ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა უზრუნველყოფა სამკურნალწამლო საშუალებებით, მათთვის სპეციალიზებული სამედიცინო მომსახურების მიწოდება სასჯელაღსრულების სისტემასა და მის გარეთ; სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში აივ, ტუბერკულოზის და C ჰეპატიტის ინფექციების პრევენციის, დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის უზრუნველყოფა; მსჯავრდებულთათვის ფსიქიატრიული დახმარების, ხოლო წამალდამოკიდებულ პირთათვის მკურნალობისა და რეაბილიტაციის უზრუნველყოფა; მძიმე და განუკურნებელი სენით დაავადებულ მსჯავრდებულთა სასჯელისაგან გათავისუფლება; სამედიცინო პერსონალის პროფესიული განვითარება.

1.6 **საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს პერსონალის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 29 03)**

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მოსამსახურეთა და პენსიონერთა (საქართველოს თავდაცვის სამინისტროდან დათხოვნილი კომპენსაციის/პენსიის მიმღები სამხედრო ან სპეციალური წოდების მქონე მოსამსახურე) და მათი ოჯახის წევრთა, ასევე დაღუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახის წევრთა და სამოქალაქო პირთა სათანადო სამედიცინო მომსახურების გაწევა; პაციენტთა ამბულატორიული, სტაციონალური მკურნალობა, სამედიცინო რეაბილიტაცია და დისპანსერიზაცია; პაციენტთა მკურნალობის შედეგების ანალიზი და მკურნალობის ხარისხისა და ეფექტურობის ამაღლების ღონისძიებების გატარება.

1.7 **სსიპ - ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური (პროგრამული კოდი 54 00)**

ომისა და სამხედრო ძალების ვეტერანების და მათი ოჯახის წევრების, ასევე საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის, თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის დაღუპულ, უზო-უკვლოდ დაკარგულ, მიღებული ჭრილობების შედეგად გარდაცვლილ პირთა ოჯახების (შემდგომში ვეტერანების და მათი ოჯახის წევრების) სათანადო ცხოვრების პირობებისა და კეთილდღეობისათვის მყარი სამართლებ-რივი და სოციალურ-ეკონომიკური საფუძვლის შექმნის უზრუნველყოფა; სახელმწიფოს თავდაცვისუნარიანობის ამაღლება და საზოგადოებაში მხედრული ტრადიციების განმტკიცება, სახელმწიფოსა და საზოგადოების მიერ ვეტერანთა ღვაწლის და დამსახურების სათანადო აღიარება, მომავალ თაობებში პატრიოტული სულისკვეთების გაღვივება; სახელმწიფოს ეროვნული ინტერესების დაცვისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში ვეტერანთა პოტენციალის სრულფასოვანი გამოვლენისა და განვითარების ხელშეწყობა, მათი სოციალურ-ეკონომიკური საქმიანობისათვის სათანადო პირობების შექმნა; სამშობლოსათვის თავდადებულ გმირთა სახელების სადიდებლად და მათი საქმის უკვდავსაყოფად, საბრძოლო მოქმედებებში დაღუპულ და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა მიმართ საზოგადოებაში ხსოვნის განმტკიცებისათვის მუდმივი ზრუნვა; ვეტერანების და მათი ოჯახის წევრების სოციალურ-ეკონომიკური მხარდაჭერის სახელმწიფო და ადგილობრივი მიზნობრივი

პროგრამების შემუშავებისა და რეალიზაციის ხელშეწყობა.

1.8 **შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 05)**

სამუშაო ადგილებზე შრომის უსაფრთხოებისა და შრომის პირობების საქართველოს კანონმდებლობასთან შესაბამისობის მონიტორინგი; საქართველოს შრომის ბაზარზე სამუშაოს მაძიებელთა მოთხოვნად პროფესიებში მომზადება-გადამზადების ღონისძიებების დაფინანსება, მათი დასაქმების პერსპექტივების გაუმჯობესების მიზნით; შრომით ბაზართან დაკავშირებული მთლიანი საინფორმაციო ბაზის შექმნა, ინფორმაციის შეფასება-ანალიზი, გავრცელება.

1.9 **სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა (პროგრამული კოდი 35 04)**

ხარისხიან სამედიცინო სერვისებზე გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად, სხვადასხვა სამედიცინო დაწესებულებების რეაბილიტაცია/აღჭურვა, ასევე ახალი სამედიცინო დაწესებულებების მშენებლობა; ინფექციური პათოლოგიის, შიდისა და კლინიკური იმუნოლოგიის სამეცნიერო-პრაქტიკული ცენტრის შენობის რეაბილიტაცია/რეკონსტრუქციის სამუშაოების თანადაფინანსება, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს არსებული სერვისების ხარისხის გაუმჯობესებას.

1.10 **ა(ა)იპ - საქართველოს სოლიდარობის ფონდი (პროგრამული კოდი 57 00)**

საქართველოში მცხოვრები სოციალურად განსაკუთრებულად დაუცველი ან კატასტროფული სოციალური დანახარჯების რისკის წინაშე მდგარი პირებისათვის ალტერნატიული (არასაბიუჯეტო) რესურსების მობილიზაცია და პრიორიტეტულ სოციალურ საჭიროებებზე მიმართვა საზოგადოების, კერძო სექტორისა და სახელმწიფოს მონაწილეობით; სოციალური და ჯანდაცვითი პროექტების დაფინანსება, მათ შორის, ერთჯერადი დახმარებების და ასევე, რეგულარული სოციალური შემწეობების/პროექტების დაგეგმვა/განხორციელება.

2 **თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება**

თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში გაგრძელება თავდაცვის სისტემის მართვის გაუმჯობესება და ინსტიტუციონალიზაცია, პერსონალის განათლება და წვრთნა, შეიარაღებული ძალების შესაძლებლობების განვითარება, ნატო-ში ინტეგრაციის მხარდაჭერა და ორმხრივი თანამშრომლობის ინტენსიფიკაცია, დაინერგება თავდაცვის სფეროში განათლების მიღების ახალი პრინციპები;

პრიორიტეტის ფარგლებში საქართველოს მთავრობა შეიმუშავებს ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიას და ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკა წარმართება დასავლური სტანდარტებისა და მეთოდების შესაბამისად. დაიხვეწება სამხედრო ძალების საზოგადოებრივი კონტროლის მექანიზმი. გაიზრდება საქართველოს პარლამენტის მონაწილეობა შეიარაღებული ძალების განვითარებასა და კონტროლში. სავალდებულო გახდება საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ პარლამენტისათვის საჯარო ანგარიშების წარდგენა;

შეიქმნება საინფორმაციო უსაფრთხოების დოქტრინა, რომელიც დაეყრდნობა ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფციის ძირითად პრინციპებს და განავითარებს ამ პრინციპებს საინფორმაციო სფეროსთან მიმართებით. სამხედრო მოსამსახურეთათვის შეიქმნება ღირსეული სამუშაო პირობები, ასევე მათთვის და ყოფილი სამხედრო მოსამსახურეებისათვის – ადეკვატური სოციალური გარანტიები;

ნატო-ში ინტეგრაციის პრიორიტეტულობის გათვალისწინებით გაგრძელება და გადრმავედება პარტნიორ ქვეყნებთან თანამშრომლობა შესაბამისი რეკომენდაციების უზრუნველსაყოფად;

პრიორიტეტის ფარგლებში სამხედრო ძალების საკადრო უზრუნველყოფა მოხდება მხოლოდ პროფესიონალიზმის ნიშნით. საქართველოს თავდაცვის მინისტრსა და გაერთიანებულ შტაბს შორის ფუნქციები განაწილება საერთაშორისო სტანდარტების გათვალისწინებით და მკვეთრად გაიმიჯნება სამხედრო საქმე და სამოქალაქო პოლიტიკური ფუნქციები. შეიქმნება დასავლური ტიპის სამხედრო კარიერული სისტემა;

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ღონისძიებები ქვეყნის წინაშე მდგარი საფრთხეებისა და გამოწვევების გათვალისწინებით ძლიერი სამხედრო სარეზერვო სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით. მოხდება სამხედრო სავალდებულო სამსახურის სრული რეფორმირება და მისი სარეზერვო სამსახურის პოტენციალად გარდაქმნა. შემუშავდება სამოქალაქო თავდაცვის ეფექტიანი სისტემა, რომელიც მთლიანად ქვეყნის თავდაცვის სისტემის ნაწილი იქნება;

ძირეული რეფორმა განხორციელდება სამხედრო და ომის ვეტერანების უფლებებისა და ინტერესების უზრუნველყოფის სისტემაში. იგი გაითვალისწინებს სოციალური დახმარების, პროფესიული კვალიფიკაციისა და დასაქმების კომპონენტებს;

პრიორიტეტის ფარგლებში სახელმწიფო საზოგადოებრივი მართლწესრიგის განმტკიცების სფეროში განახორციელებს შესაბამის ღონისძიებებს, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს პოლიციისადმი საზოგადოების მაღალი ნდობა, უსაფრთხო გარემო მოქალაქეებისა და ბიზნესისათვის. უზრუნველყოფილი იქნება პოლიციელების საქმიანობის ხელშეუხებლობის სამართლებრივი გარანტიები, რათა უწყება დაცული იყოს ყველანაირი წნეხისაგან. მართლწესრიგის უზრუნველყოფი ორგანოების დამოუკიდებლობით შეიქმნება როგორც მოქალაქეების, ისე ამ ორგანოების თანამშრომელთა უფლებების დაცვის მნიშვნელოვანი გარანტია;

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება სამართლიანი სასჯელის პოლიტიკა. გადაიხედება სისხლის სამართლის კანონმდებლობა სხვადასხვა დანაშაულთან მიმართებით. სასჯელის მოხდის რეჟიმში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი გახდება და სრულად იქნება დაცული ადამიანის უფლებები;

პატიმართა საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების მიზნით გაგრძელდება დაბა ლაითურში თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების მშენებლობა. ასევე გაგრძელდება სარეკონსტრუქციო-სარემონტო სამუშაოები სხვადასხვა დაწესებულებაში და განახლდება საყოფაცხოვრებო ინვენტარი;

პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებთან აშენდება საზოგადოებრივი მისაღებები, სადაც პენიტენციური სისტემის ნებისმიერ ვიზიტორს ექნება შესაძლებლობა, მიიღოს სწრაფი და კვალიფიციური მომსახურება;

განახლდება და თანამედროვე სამედიცინო ტექნოლოგიებით აღიჭურვება პენიტენციური სისტემის სამედიცინო დაწესებულებები და პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის პუნქტები. გაუმჯობესდება მათი მედიკამენტებით მომარაგება და გაიზრდება სტაციონარული მომსახურების არეალი. გაიზრდება სისტემის სამედიცინო პერსონალის რაოდენობა და უზრუნველყოფილი იქნება მისი უწყვეტი განათლების პროცესი. მოსამსახურეები უზრუნველყოფილი იქნებიან ჯანმრთელობის დაზღვევით და გაუმჯობესდება მათი სოციალური და სამუშაო პირობები;

პრობაციის სისტემის სრულყოფის მიზნით სისტემაში სრული დატვირთვით ამოქმედდება თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულება. გარემონტდება და თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღიჭურვება პრობაციის ბიუროები. გაფართოვდება პრობაციონერთა სარეაბილიტაციო პროგრამების არეალი;

პრიორიტეტის ფარგლებში გადაიხედება საპროცესო შეთანხმების ინსტიტუტთან დაკავშირებული ზოგიერთი საკითხი, რათა უზრუნველყოფილი იყოს მაქსიმალურად სამართლიანი სისტემა;

განსაკუთრებით შეეწყობა ხელი ორგანიზებული თუ სხვა სახის დანაშაულის გამოვლენასა და გამოძიებას. უპირატესობა მიენიჭება აღდგენითი მართლმსაჯულებისა და რესოციალიზაციის პოლიტიკას;

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ღონისძიებები, რომლებიც გულისხმობს პროკურატურის უფლებამოსილების შეზღუდვას გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის ეტაპზე ბრალდებულისა და დაზარალებულის უფლებების დაცვის მიზნით. პროკურატურის ფუნქცია იქნება საზოგადოების დანაშაულისაგან დაცვა, ბრალდებულისა და მსჯავრდებულის, აგრეთვე დაზარალებულის კანონიერ უფლებათა დაცვა და საგამოძიებო ორგანოთა მართლზომიერი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა მათი საქმიანობის ზედამხედველობით.

2.1 შეიარაღებული ძალების მზადყოფნის შენარჩუნება და ამაღლება (პროგრამული კოდი 29 01)

არსებული უსაფრთხოების გარემოდან გამომდინარე, საქართველოს შეიარაღებული ძალებისათვის დაკისრებული ამოცანების ეფექტიანად შესასრულებლად თავდაცვითი შესაძლებლობების გაუმჯობესება; კონცეპტუალური და დოქტრინული ბაზის განვითარება; ბუნებრივი და ტექნოგენური კატასტროფების დროს სამოქალაქო ხელისუფლების მხარდაჭერა; საყაზარმე, სამხედრო-სასწავლო დაწესებულებების და საინჟინრო-საფორტიფიკაციო და სააეროდრომე ინფრასტრუქტურის ზრდა და გაუმჯობესება.

2.2 საზოგადოებრივი წესრიგი, სახელმწიფო საზღვრის დაცვა და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება (პროგრამული კოდი 30 01)

ქვეყანაში საზოგადოებრივი წესრიგისა და სახელმწიფო უსაფრთხოების დონის ამაღლებისათვის სამინისტროს ბალანსზე რიცხული შენობა-ნაგებობების სრული რეაბილიტაცია და ახალი შენობების მშენებლობა, მათი მიმდებარე ტერიტორიების კეთილმოწყობა და დაცვითი სისტემებით უზრუნველყოფა, სამინისტროს ავტოპარკის მუდმივი განახლება, საგანგებო სიტუაციების მართვისათვის სასწავლო გეგმების განხორციელება, კავშირგაბმულობის საშუალებების ახალი, თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა, სასაზღვრო პოლიციის რეგიონალური სამმართველოების, მათი განყოფილებების და სასაზღვრო-საემიგრაციო გამშვები პუნქტების მუდმივი და შეუფერხებელი კავშირის გაუმჯობესება, სასაზღვრო სექტორებამდე და სასაზღვრო საგუშაგოებამდე მაღალი გამავლობის სატრანსპორტო საშუალებებით მისვლის ხელშეწყობა, სასაზღვრო სივრცის მოდერნიზებული სწრაფმავალი კატარღებით კონტროლირება და სამაშველო ოპერაციების წარმოება ავიაციის გამოყენებით. ასევე საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების და წესრიგის უზრუნველყოფა, კომპიუტერული და სპეციალური ტექნიკის ეტაპობრივი ცვლა, ინოვაციური თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა, ქსელური უწყვეტი კავშირის უზრუნველყოფა, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანათა შესრულებისათვის საინფორმაციო სისტემების შექმნა, სამინისტროს მოსამსახურეთათვის სადაზღვევო მომსახურების გაუმჯობესება და სისხლის სამართლის სტატისტიკის წარმოება უწყებებს შორის შეთანხმებული მემორანდუმის შესაბამისად. საქართველოს პარტნიორი სახელმწიფოების ხელშეწყობით პირადი შემადგენლობის კვალიფიკაციის ამაღლება, მომზადება-გადამზადება. საერთაშორისო თანამშრომლობის კუთხით საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შიდა კანონმდებლობის შესაბამისად, ოპერატიულ-

სამმეზრო ინფორმაციის გაცვლა, ერთობლივი ოპერაციების ჩატარება და სხვა.საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის და სამართლებრივი ბაზის განვითარება;არალეგალ მიგრანტთა გამოვლენის პროგრამის დანერგვა, რომლის დანიშნულებაა მიგრანტის შესახებ ყველა იმ ინფორმაციის შეგროვება და ასახვა პროგრამაში, რაც დაკავშირებულია ქვეყნის ტერიტორიაზე მათ ლეგალურ თუ არალეგალურ ყოფნასთან. სისტემა მოახდენს იმ პირის იდენტიფიცირებას, რომელსაც არ აქვს ქვეყანაში ლეგალურად ყოფნის საფუძველი. მონაცემთა ბაზაზე დაყრდნობით, მიგრაციის სამსახური განახორციელებს უცხოელთა ქვეყანაში ყოფნის მონიტორინგს.არალეგალ მიგრანტთა განთავსების ცენტრის აღჭურვა შესაბამისი მატერიალურ/ტექნიკური ბაზით, რომელიც დააკმაყოფილებს საერთაშორისო სტანდარტებს;ადამიანის უფლებების დაცვისა და უსაფრთხოების გაუმჯობესების მიზნით, ადამიანის უფლებების დაცვის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა, არაადამიანური მოპყრობის აღკვეთა და სისხლის სამართლებრივ საქმეებზე დაკავებული და ადმინისტრაციულ პატიმრობაში მყოფი პირებისათვის მაქსიმალურად უსაფრთხო გარემოს შექმნა. შესაბამისი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლება.შესაბამისი პრევენციული სახის ღონისძიებების გატარება ნარკომანიასთან ბრძოლის კუთხით.ქვეყნის მასშტაბით ქვრბ საფრთხეებისადმი ერთიანი მექანიზმის ჩამოყალიბების მიზნით, ქიმიური, ბიოლოგიური, რადიაციული და ბირთვული (ქვრბ) პროგრამის განხორციელება. ქვრბ კუთხით არსებული მდგომარეობის მუდმივი შესწავლისა და შეფასების, ახალი საფრთხეების, რისკებისა და გამოწვევების საფუძველზე, განხორციელდება სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის პერიოდული განახლება.ევროკავშირისა და საქართველოს შორის სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის დიალოგის ფარგლებში აღებული ვალდებულებების თანახმად, საქართველოში ევროკავშირისა და საერთაშორისო სტანდარტების დაცვით ორგანიზებული დანაშაულის პრევენციისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის სამართლებრივი და ინსტიტუციონალური ჩარჩოს ჩამოყალიბება.ტრეფიკინგის წინააღმდეგ ბრძოლის კუთხით არსებული მდგომარეობის შესწავლა, ანალიზი, ადამიანებით ვაჭრობის წინააღმდეგ ბრძოლის 2013-2014 წლების სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული შსს-ს მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მონიტორინგი და შესაბამისი ღონისძიებების გატარება.წინასწარი დაკავების საკნებში მოთავსებულთა რეგისტრაცია, სამედიცინო შემოწმება და რეგულარული მონიტორინგი წინასწარი დაკავების იზოლატორებზე.მოთავსებულთა ინფორმირება (საპროცესო უფლებების შესახებ), დაკავებულ პირთათვის საკვების მიწოდება და სანიტარული პირობების გაუმჯობესება.სისხლის სამართლის რეფორმის ფარგლებში, დროებითი მოთავსების იზოლატორებში ადამიანის უფლებების დაცვის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა, არაადამიანური მოპყრობის აღკვეთა და დაკავებული და ადმინისტრაციულ პატიმრობაში მყოფი პირებისათვის მაქსიმალურად უსაფრთხო გარემოს შექმნა.დანაშაულის პრევენციის კუთხით აქტიური თანამშრომლობა საზოგადოებასთან. საზოგადოებასთან ინტენსიური ურთიერთობების მექანიზმების შემუშავება და სისხლის სამართლის რეფორმის ფარგლებში საინფორმაციო კამპანიების ჩატარება დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლაში მოქალაქეთა თვითშეგნების ამაღებისა და ჩართულობისთვის.საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის კონტროლირებადი სივრცის მაქსიმალურად გასაკონტროლებლად და კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა გამოსავლენად და აღსაკვეთად, სასაზღვრო სექტორებამდე და სასაზღვრო პოსტებამდე გზებისა და ხიდების მშენებლობა, შესაბამისი ქვედანაყოფების მაღალი გამავლობის სატრანსპორტო საშუალებებით უზრუნველყოფა. სასაზღვრო სექტორებისათვის ახალი შენობების მშენებლობა, დასაცავი მონაკვეთებისათვის სათვალთვალო კომპიუტერების მოწყობა და არსებულის რეაბილიტაცია, საგუმბაგებისა და პოსტების ელექტრიფიკაციით უზრუნველყოფა, კავშირგაბმულობის სისტემის მოდერნიზაცია და სახელმწიფო საზღვრის სრული პერიმეტრის დაფარვა სათანადო რადიოკავშირის

საშუალებებით.სანაპირო დაცვის შესაძლებლობების შემდგომი განვითარება, ახალი, უფრო ეფექტური მცურავი საშუალებებით აღჭურვა და არსებულის მოდერნიზება. რადიოტექნიკური დაკვირვების სისტემების და მცურავი საშუალებების მეშვეობით საქართველოს საზღვაო სივრცეში სამართლებრივი რეჟიმის დაცვის კონტროლი, სამართალდარღვევათა პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა, საქართველოსა და უცხო ქვეყნის გემების საქმიანობის მონიტორინგი, ზღვაოსნობისა და ნაოსნობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ზღვაზე ძებნა-გადარჩენის ოპერაციების განხორციელება, ნავსადგურის დაცვისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ღონისძიებათა კონტროლი, ზღვის მხრიდან სტრატეგიული ობიექტების დაცვა.სახელმწიფო საზღვრის დამრღვევთა ძებნისა და დევნის ეფექტიანობის ამაღლების მიზნით კინოლოგიური სამსახურის განვითარება, ვოლიერებისა და სამძებრო ძალებისთვის სავარჯიშო ტერიტორიების მოწყობა;სამძებრო-სამაშველო ოპერაციების დღისით და ღამით, რთული მეტეოპირობების მიუხედავად სრულყოფილად ჩატარების მიზნით, სასაზღვრო ავიაციის საფრენი აპარატების და სანაპირო დაცვის სწრაფმავალი კატარღების თანამედროვე საკომუნიკაციო-სანავიგაციო და ღამის ხედვის ხელსაწყოებით აღჭურვა.

2.3 **სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა (პროგრამული კოდი 27 02)**

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების სისტემის ჩამოყალიბება;თავისუფლებადკვეთილთა ყოფითი და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება;პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების დაწესებულებებში არსებული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და საწარმოო ზონის შექმნა;სრულყოფილი პრობაციის სისტემის ჩამოყალიბება: - სსიპ - არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების განვითარება; - სარეაბილიტაციო პროგრამების განხორციელება და მათში პრობაციონერების ჩართულობა.

2.3.1 **საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის აღსრულების სისტემის ჩამოყალიბება (პროგრამული კოდი 27 02 01)**

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის სისტემის ჩამოყალიბება პატიმართა და თავისუფლება აღკვეთილ პირთათვის ყოფითი და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესებისა და მათი სამართლებრივი გარანტიების შენარჩუნების გზით;ბრალდებულ/მსჯავრდებულთა ყოფითი და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების მიზნით გასატარებელი ღონისძიებები ითვალისწინებს: ბრალდებულ/მსჯავრდებულთათვის რბილი ინვენტარისა და საჭიროების შემთხვევაში, შესაფერისი უნიფორმის შესყიდვას, ხარისხიანი კვებითი მომსახურების შენარჩუნებას, განათლების ხელმისაწვდომობას - პროფესიული/სახელობო/საგანმანათლებლო სწავლების პროგრამების განსაზღვრას და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის შექმნას, მსჯავრდებულთა დასაქმებას, სამართლებრივი გარანტიების განმტკიცებას, პატიმრობის კოდექსით გათვალისწინებული საჩივრების პროცედურების ხელმისაწვდომობის შენარჩუნებას, პატიმართა ცნობიერების ამაღლებასა და სრული ინფორმატულობის უზრუნველყოფას მათი უფლებების (საჩივრების, დისციპლინარული და ადმინისტრაციული პროცედურების) შესახებ;

2.3.2 **სრულყოფილი პრობაციის სისტემა (პროგრამული კოდი 27 02 02)**

სარეაბილიტაციო პროგრამების განხორციელება და მათში პრობაციონერების ჩართულობა;სსიპ - არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების განვითარება;დამატებით ერთი თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულების მშენებლობის დაწყება.

2.4

გამოძიებაზე ზედამხედველობის, სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერის, დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისა და პრევენციის პროგრამა (პროგრამული კოდი 26 02)

დამოუკიდებელი, მიუკერძოებელი, ეფექტიანი გამოძიების წარმოება და სისხლის სამართლებრივი დევნის განხორციელება. გამოძიების ერთიანი მეთოდოლოგიის შექმნა და სისხლის სამართლებრივი დევნის ერთიანი მოქნილი სისტემის, ერთგვაროვანი პრაქტიკის დასამკვიდრებლად თითოეულ რაიონში არსებული კრიმინოგენური სპეციფიკის შესწავლის საფუძველზე შესაბამისი გაიდლაინების შემუშავება. გამოძიებისა და სისხლის სამართლებრივი დევნის განხორციელებაზე კონტროლის მექანიზმების გაუმჯობესება; საკანონმდებლო რეფორმისთვის წინადადებების შემუშავება სისხლის სამართლის კოდექსის ე.წ. მკვდარი მუხლების ამოქმედების და რეალობასთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით; ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედების სიმძიმის პროპორციული და ადეკვატური სანქციების სისტემის დანერგვა; ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი დაცვის უზრუნველყოფა გამოძიების მიმდინარეობისა და სისხლის სამართლებრივი დევნის განხორციელების პროცესში. ამ სფეროში სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულების დარღვევის გამომწვევი მიზეზების დადგენა და საერთაშორისო და უფლებადამცველი ორგანიზაციების რეკომენდაციების გათვალისწინება; ოჯახური ძალადობის, წამების, არასათანადო მოხურობის, უმცირესობათა უფლებების დარღვევის ფაქტებზე ეფექტური და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი გამოძიება და სისხლის სამართლებრივი დევნა; პროკურატურის თანამშრომელთა შერჩევის წესის გაუმჯობესება და კვალიფიკაციის ამაღლება. ტრენინგსაჭიროებების იდენტიფიცირების მდგრადი სისტემის შექმნა, აუცილებელი ტრენინგების დაგეგმვა და შესაბამისი მოდულების შემუშავება. პროკურატურის თანამშრომელთა სამუშაო უნარ-ჩვევებზე დაფუძნებული ობიექტური, ეფექტიანი და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი შეფასების სისტემის შექმნა; სისხლის სამართლის საქმისწარმოების ელექტრონული სისტემისა და პროკურორთა საჭიროებებზე მორგებული ელექტრონული პროგრამების დახვეწა, ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამის შექმნა, პროკურორთა დატვირთვის ელექტრონული მოდულის იმპლემენტაცია, პრობლემური საკითხების იდენტიფიცირების მიზნით კვლევების ინიცირება; პროკურატურის საქმიანობის გამჭვირვალობისა და საზოგადოების წინაშე ანგარიშვალდებულების უზრუნველყოფის მიზნით საზოგადოებაზე ორიენტირებული პროკურატურის კონცეფციის შემუშავება, მასმედიასთან ურთიერთობის ეფექტური მექანიზმების შექმნა, პროკურორებისა და ჟურნალისტებისათვის ცნობიერებისა და უნარ-ჩვევების ამაღლების მიზნით ერთობლივი გასვლითი სემინარების ჩატარება, საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მისაწოდებლად არსებული მექანიზმების სრულყოფა; მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორის ინსტიტუტის დახვეწა; პროკურატურის როლის გაზრდა დანაშაულის პრევენციის პროცესში. ამ მიმართულებით სტრატეგიის და შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავება;

2.5

სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 08)

საქართველოსა და მისი მოსახლეობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით სამეცნიერო კვლევების განხორციელება; მანქანათმშენებლობის, ტრანსპორტისა და სახალხო მეურნეობის სხვა დარგებისათვის ინოვაციური ტექნოლოგიებისა და ორიგინალური კონსტრუქციების დამუშავება; სამრეწველო ფეთქებადი მასალების ექსპერტიზა და ასევე, მათი გამოცდის მეთოდების სრულყოფის მიზნით სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების განხორციელება; საქართველოს სამოქალაქო და სამხედრო დანიშნულების ინფრასტრუქტურის შემთხვევითი და ტერორისტული აფეთქებისაგან დაცვის ღონისძიებების შემუშავება; ტურისტული და სამხედრო დანიშნულების მსუბუქი საბაგირო გზების საპროექტო მასალის დამუშავება; პრიორიტეტული

სამეცნიერო-კვლევითი, საცდელ-საკონსტრუქტორო და საინოვაციო ტექნოლოგიური სამუშაოების განხორციელება ახალი მასალების, ნაკეთობების, მოწყობილობებისა და რთული ტექნიკური სისტემებისა და კომპლექსების შესაქმნელად; უპილოტო საფრენი აპარატების, სპეციალური დანიშნულების ავტომობილებისა და სამოქალაქო დანიშნულების პროდუქციის შექმნა (ჯავშანჭილეთებისა და ჩაფხუტების წარმოება და მოდერნიზაცია), შავი ზღვის სპეციფიური კლიმატური პირობების მოქმედების არეალში, როგორც ლითონთა და ლითონურ ნაკეთობათა კოროზიულ პრობლემებთან დაკავშირებული სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების განხორციელება, ასევე არალითონური მასალების გამოცდა სხვადასხვა ხელოვნურად შექმნილ კლიმატურ პირობებში და კვების პროდუქტების შენახვის ხანგრძლივობისა და სხვადასხვა კლიმატური პარამეტრების განსაზღვრა; საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში არსებული ტექნიკის აღდგენა და მოდერნიზაციაში მონაწილეობის მიღება; ვადაგასული, გამოუყენებელი საბრძოლო მასალების, იარაღისა და სამხედრო ტექნიკის დახარისხების, შეფასების, უტილიზაციის, ფეთქებადი ნივთიერებების გადამუშავების, ჰუმანიტარული განადმევითი საქმიანობის განხორციელების ღონისძიებებში მონაწილეობა; ინოვაციური ტექნოლოგიებისა და ახალი მასალების დამუშავება მეტალურგიისა და მასალათმცოდნეობის დარგში; მიკრო, ნანო და ოპტოელექტრონიკის ნაკეთობების შესაქმნელად სხვადასხვა ნახევარგამტარული მასალების საფუძველზე უნიფიცირებული ბაზური ტექნოლოგიის დამუშავება; ოპტიკური და ოპტოელექტრონული ხელსაწყოების შესწავლა, შექმნა და მოდერნიზაცია; ჰელიოენერგეტიკის განვითარების ხელშეწყობა; თანამედროვე მაღალტექნოლოგიური ნანოსითხეების შესწავლა, დამუშავება და შექმნა.

2.6 სამოქალაქო უსაფრთხოების დონის ამაღლება (პროგრამული კოდი 30 06)

საქართველოს ტერიტორიაზე სამოქალაქო უსაფრთხოების განხორციელების მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების კოორდინაციისა და ორგანიზების სისტემის სრულყოფა და დახვეწა; საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების პრევენციის მზადყოფნა და ღონისძიებების განხორციელება/ ხელმძღვანელობა; სახანძრო უსაფრთხოების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება და სახელმწიფო ზომების შემუშავება - რეალიზება, ხანძრების პროფილაქტიკისა და დასახლებების, ორგანიზაცია-დაწესებულებების ხანძარსაწინააღმდეგო დაცვის სისტემის ეფექტურობის ამაღლება.

2.7 ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია (პროგრამული კოდი 23 03)

საფინანსო და ეკონომიკურ სფეროში დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა, ქვეყანაში ჯანსაღი კონკურენტუნარიანი გარემოს ხარისხის ამაღლება, კანონიერი სამეწარმეო საქმიანობის დაცვა და სამსახურში მწყობრი სისტემის ჩამოყალიბება; საქართველოსა და საზღვარგარეთის ქვეყნებში პერსონალის შერჩევის კრიტერიუმებისა და პროცედურების კუთხით დაგროვილი გამოცდილების შესწავლა; საქართველოს ეკონომიკურ საზღვრებზე კონტროლის გამკაცრება გადასახადების თავის არიდების ფაქტების აღკვეთის მიზნით, ასევე პრევენციული ღონისძიებების გატარება შემდგომში დანაშაულის ჩადენის თავის არიდების მიზნით.

2.8 ეროვნული საგანძურისა და დიპლომატიური წარმომადგენლობების დაცვის უსაფრთხოების დონის ამაღლება (პროგრამული კოდი 30 02)

დიპლომატიური მისიების და მათი ხელმძღვანელების რეზიდენციების, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი სახელმწიფო ობიექტების, ეროვნული საგანძურისა და საპატრიარქოს ობიექტების დაცვა.

2.9 პენიტენციური სისტემის პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 27 01)

საერთაშორისო სტანდარტების პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით შესაბამისი პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელების

კოორდინაცია; ურთიერთობების კოორდინაცია სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებებთან და ორგანიზაციებთან, თანამშრომლობის ხელშეკრულებებისა და მემორანდუმების გაფორმება.

2.10

საქართველოს მიერ საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების ფარგლებში საქართველოს აეროპორტებში "გათავისუფლებული ფრენების" მომსახურების ხარჯების ანაზღაურება (მათ შორის, წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვა) (პროგრამული კოდი 24 06)

საქართველოს ევროპის ერთიან საჰაერო სივრცეში ინტეგრაციის პროცესის გაღრმავება; საერთაშორისო ანტიტერორისტული საქმიანობის ხელშეწყობა კომპეტენციის ფარგლებში; ფრენების უსაფრთხოებისა და სავაიციო უშიშროების დონის ამაღლება; აშშ-ს სამხედრო ავიაციის საჰაერო ნავიგაციით და პილოტაჟით უზრუნველყოფა; ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების წევრ სახელმწიფოებსა და „პარტნიორობა მშვიდობისათვის“ პროგრამაში მონაწილე სხვა სახელმწიფოებს შორის შეთანხმებით გათვალისწინებული პირობების შესრულების უზრუნველყოფა.

2.11

საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს აპარატი (პროგრამული კოდი 03 01)

• სამხედრო აღმშენებლობისა და ქვეყნის თავდაცვის ორგანიზაციის მიმართულებით სტრატეგიული გადაწყვეტილებების შემუშავება და მათ ფარგლებში ეროვნული ინტერესებისათვის საფრთხის შემცველი ყველა ტიპის სიტუაციების მართვა უმაღლეს პოლიტიკურ დონეზე; სამხედრო ძალების რაოდენობის განსაზღვრა და პარლამენტისათვის წარდგენა. • საინფორმაციო-ანალიტიკური საქმიანობის მიმართულებით ქვეყნის თავდაცვის, უშიშროებისა და სამხედრო აღმშენებლობის საკითხებზე აქტების მომზადება და ექსპერტიზა, საინფორმაციო ანალიტიკური მასალების მომზადება და ამ მასალებით საქართველოს პრეზიდენტისა და უშიშროების საბჭოს წევრების უზრუნველყოფა; • ქვეყნის თავდაცვისა და უშიშროების სფეროში საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული საქმიანობის მიმართულებით საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს დასკვნებისა და გადაწყვეტილებების პროექტების მომზადება.

2.12

კიბერუსაფრთხოების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 29 04)

კრიზისების დროს თავდაცვის სფეროში შემავალი კრიტიკული მნიშვნელობის მქონე ობიექტების შეუფერხებლად მუშაობის, ინფორმაციული სივრცის უსაფრთხოების, ინფორმაციული და კომუნიკაციური ტექნოლოგიების პროგრამული და ტექნიკური დაცულობისა და ეფექტურად ფუნქციონირების უზრუნველყოფა; ინციდენტებზე სწრაფი რეაგირების ჯგუფის ჩამოყალიბებას და მათი სრული რეჟიმით ფუნქციონირება; თავდაცვის სამინისტროს წარმომადგენლების კიბერუსაფრთხოების საკითხებში ნატოს სწავლებებში მონაწილეობისათვის მუდმივ ხელშეწყობა და მოსამზადებელი სამუშაოების განხორციელება.

2.13

დანაშაულის პრევენცია და ინოვაციური პროგრამები (პროგრამული კოდი 26 07)

დანაშაულის პირველი დონის პრევენციის ღონისძიებათა ბენეფიციარებზე მორგებული სხვადასხვა სახის ტრენინგების, სემინარების, დებატების, კონფერენციების ჩატარება, ანტინარკოტიკული, ტრეფიკინგის, ბულინგის წინააღმდეგ მიმართული აქტივობების, ბიზნეს მეწარმეობისა და სხვა მონათესავე სფეროების საფუძვლების შესწავლა და სამოქალაქო აქტივობის სხვა ღონისძიებების განხორციელება; პროექტის „ახალგაზრდული კლუბი“-ს ფარგლებში სხვადასხვა სახის კულტურული თუ სპორტული ღონისძიების, სამიზნე ჯგუფის საჭიროებებზე მორგებული ტრენინგებისა და საგანმანათლებლო სემინარების ჩატარება; დანაშაულის ჩადენის რისკ ჯგუფების საჭიროებების კვლევა, რისკ ჯგუფებთან მიკუთვნებულ არასრულწლოვანთა ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნა და მათი ოჯახის წევრებთან მუშაობა, რისკ

ჯგუფებთან მომუშავე სახელმწიფო სტრუქტურების საქმიანობის კოორდინირება და მეორე დონის პრევენციის სტრატეგიის შემუშავება; ყოფილ პატიმართა საზოგადოების სრულფასოვან წევრებად დაბრუნების ხელშემწყობი ღონისძიებების გატარება, ყოფილი პატიმრის ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მოგვარება, მათი სოციალური უნარების ამაღლება და პროფესიული გადამზადება და დასაქმებაში ხელშეწყობა; სოციალური მუშაკების პროფესიული უნარ-ჩვევების ამაღლება და ზოგადად ქვეყანაში სოციალური მუშაკის პროფესიის განვითარება; სისხლის სამართლებრივ პასუხისმგებლობას განრიდებულ არასრულწლოვანთათვის ადექვატური სერვისების მოძიება და შესაბამის პროგრამებში ჩართვა, პროგრამაში ჩართული პროფესიონალებისთვის (პროკურორები, სოციალური მუშაკები, მედიატორები) სპეციალური ტრენინგების განხორციელება და განრიდების ინსტრუმენტების ეფექტიანობის ამაღლება; მედიატორის საქმიანობის სტანდარტისა და ეთიკის კოდექსის შემუშავება, მედიატორის საკვალიფიკაციო მოთხოვნების დადგენა; კვლევისა და სერვისების განვითარების ხელშეწყობა.

2.14 **სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების შექმნა და მართვა (პროგრამული კოდი 30 05)**

სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების დაგროვებისა და მისი სწორად მართვის საკითხებში მეთოდოლოგიის შემუშავება და მარაგების შევსება. სახელმწიფო რეზერვების მატერიალურ ფასეულობათა ოპერაციების წარმოება, უიმედო დებიტორული დავალიანებების ბალანსიდან მოხსნა და ჩამოწერა.

3 **რეგიონალური განვითარება, ინფრასტრუქტურა და ტურიზმი**

საქართველოს უკეთესი შიგა და საერთაშორისო ინტეგრაციის უზრუნველსაყოფად განსაკუთრებულად პრიორიტეტულია ქვეყნის ზოგადი რეგიონული და ინფრასტრუქტურული განვითარება. ტურიზმის განვითარებასთან ერთად ქვეყანა ჩამოყალიბდება რეგიონულ ცენტრად;

ქვეყნისათვის აქტუალურ თემად რჩება საგზაო, ენერგეტიკისა და წყლის ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ქვეყნის რეგიონული განვითარება;

გაგრძელდება მუშაობა ძირითადი მაგისტრალური, მეორეული და ადგილობრივი გზების მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის, რათა გაიზარდოს როგორც ქვეყნის შიგა ტვირთბრუნვა და ურთიერთდაკავშირება, ისე საქართველოს როლი რეგიონული და საერთაშორისო ტვირთბრუნვისა და ტრანზიტის ჭრილში. მაღალი ტემპით გაგრძელდება აღმოსავლეთ-დასავლეთის ავტომაგისტრალის, ქუთაისისა და ქობულეთის შემოვლითი გზების მშენებლობა. საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე აშენდება და გაუმჯობესდება მეორეული და ადგილობრივი გზები. შეიქმნება განვითარებული, ხარისხიანი და უსაფრთხო საგზაო ინფრასტრუქტურა ქვეყნის შიგა ტვირთბრუნვის, იმპორტის, ექსპორტისა და ტრანზიტის განვითარებისათვის. უზრუნველყოფილი იქნება საკურორტო და სხვა რეგიონებში უკეთესი მიღწევადობა. გაგრძელდება ამ სფეროში ინვესტიციების მოზიდვა, რაც ხელს შეუწყობს როგორც ქვეყნის სატრანზიტო პოტენციალის, ვაჭრობისა და ტურიზმის ზრდას, ისე ახალი საწარმოების მშენებლობასა და სამუშაო ადგილების შექმნას;

უცხოური და ადგილობრივი ინვესტიციების მძლავრი ნაკადის მოზიდვით და მოწოდების წყაროების დივერსიფიკაციით კიდევ უფრო გაიზარდება ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალი ენერგეტიკის სფეროში და საქართველოს როლი აღმოსავლეთ-დასავლეთის ენერგეტიკულ დერეფანში. სანდო, დივერსიფიცირებული და ფინანსურად მდგრადი ენერგოსისტემა ერთ-ერთი წინაპირობაა საქართველოს სამეწარმეო და საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალიზებისათვის. სახელმწიფო მიზნად ისახავს, საქართველო გახდეს

ელექტროენერჯის მნიშვნელოვანი ექსპორტიორი თურქეთში, ევროპასა და ახლო აღმოსავლეთში. საქართველოს ენერჯეტიკულ სექტორს განსაკუთრებულად მიმზიდველს ხდის თურქეთთან დამაკავშირებელი 500-კილოვოლტიანი მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობა და სხვა ენერგოპროექტები;

გაგრძელდება მუშაობა საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში წყალმომარაგებისა და წყალარინების ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის კუთხით. ასევე გაგრძელდება წყლის მილსადენების, გამწმენდი ნაგებობების, რეზერვუარების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, ნაპირდაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებები და მუდმივი მონიტორინგი მდინარეებისა და ზღვის სანაპირო ზოლებში ავარიული და რისკვაქტორიანი უბნების გამოვლენისა და ნაპირსამაგრი სამუშაოების ჩატარებისათვის;

ტურიზმის ხელშეწყობის მიზნით გაგრძელდება საქართველოს ქალაქებისა და რეკრეაციული ტერიტორიების მხარდაჭერა, ტურისტულ ინფრასტრუქტურაში ინვესტიციების მოზიდვა.

3.1 საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 25 02)

გეოგრაფიული მდებარეობიდან გამომდინარე, საქართველომ შეიძინა ევროპისა და აზიის დამაკავშირებელი მნიშვნელოვანი სატრანსპორტო დერეფნის სტატუსი. ვინაიდან სატვირთო გადაზიდვების საკმაოდ დიდი ნაწილი ავტოტრანსპორტზე მოდის, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას საავტომობილო გზები წარმოადგენს. საავტომობილო გადაზიდვებზე გაზრდილმა მოთხოვნამ განაპირობა არსებული გზების რეკონსტრუქციის, არსებული საგზაო ინფრასტრუქტურის განახლება-მოდერნიზება და ზოგ შემთხვევაში უსაფრთხო, ცენტრალური ქალაქების გვერდის ავლით, ახალი საგზაო მონაკვეთების მშენებლობის აუცილებლობა, რითაც გარკვეული ტერიტორიები გამოთავისუფლდება. აღნიშნული კი ტურიზმის განვითარების და ახალი ტურისტული ობიექტების მშენებლობის საფუძველი იქნება.

საქართველოს საგზაო ქსელის ინტეგრირება საერთაშორისო საგზაო კომუნიკაციების სისტემაში, ქვეყნის საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა, ავტოსატრანსპორტო დერეფნის განვითარება და საერთაშორისო სატრანზიტო კონკურენტუნარიანობის ზრდა, სახელმწიფოთაშორისო და რეგიონთაშორისო ავტოსაგზაო კავშირების გაუმჯობესება, მოსახლეობის გაზრდილი ეკონომიკური აქტივობის, ინტენსიური ავტომობილიზაციის დონისა და გაზრდილი სატრანსპორტო ნაკადების დონესთან საავტომობილო საგზაო ქსელის განვითარების ტემპების შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

3.1.1 საავტომობილო გზების პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 25 02 01)

სავტომობილო გზების ინფრასტრუქტურული პროექტების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება, საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გზების მშენებლობა-რეაბილიტაციის ადმინისტრირება და მონიტორინგი.

3.1.2 გზების მშენებლობა და მოვლა-შენახვა (პროგრამული კოდი 25 02 02)

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გზების რეაბილიტაცია;

რაიონულ და საკურორტო ცენტრებთან, ისტორიულ და კულტურულ

მეგლებთან ასევე, მოსაზღვრე ქვეყნებთან მისასვლელი საავტომობილო გზების პერიოდული შეკეთება და რეაბილიტაცია, რეკონსტრუქცია-მოდერნიზაცია და განვითარება;

სტიქიური მოვლენების სალიკვიდაციო და პრევენციის მიზნით სამუშაოების ჩატარება;

საავტომობილო გზებზე სატრანსპორტო გადაზიდვების, მგზავრთა შეუფერხებელი და უსაფრთხო გადაადგილების უზრუნველყოფა.

3.1.3 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების მშენებლობა (პროგრამული კოდი 25 02 03)

პროგრამა მოიცავს ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების მშენებლობის სამუშაოების ჩატარებას. აღნიშნული საავტომობილო გზის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა გაზრდის სატრანსპორტო გადაზიდვების საერთაშორისო კოლიდორებში საქართველოს საგზაო ინფრასტრუქტურის კონკურენტუნარიანობას, უზრუნველყოფილი იქნება ავტოტრანსპორტის გაზრდილი ნაკადების გამტარუნარიანობა და უსაფრთხო მოძრაობა

3.2 რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 03)

ადგილობრივ თვითმმართველ ერთეულებში სხვადასხვა სახის ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება და მათთან დაკავშირებული სხვადასხვა მომსახურებების შესყიდვა, ასევე სახელმწიფო მნიშვნელობის (ადმინისტრაციული, სტრატეგიული, სამხედრო, პოლიციური და სხვა დანიშნულების) ობიექტების სამშენებლო სარემონტო სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელება. ნაპირდავითი სამუშაოების უზრუნველყოფა, ასევე სამინისტროს მმართველობაში არსებული საწარმოების საოპერაციო ხარჯებისა და შესაბამისი ფუნქციური დავალებების შესასრულებლად წარმოებული სამშენებლო და სარეაბილიტაციო სამუშაოების და მათთან დაკავშირებული სხვადასხვა მომსახურებების შესყიდვა.

ქვეყანაში ტურიზმის განვითარების მიზნით სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება;

დონორების მიერ დაფინანსებული პროექტების მოსამზადებლად პროექტებისათვის საჭირო ღონისძიებების გატარება, საპროექტო დოკუმენტაციების მომზადება და ანალიზი;

თვითმმართველ ერთეულებში (გარდა ქალაქ თბილისისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა) ნაგავსაყრელების მოწყობა და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამუშავება და უტილიზაცია.

3.3 წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 04)

საქართველოს რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობის და ორგანიზაციების ეკოლოგიურად სუფთა, გაფილტრული, ზედაპირული გრუნტის წყლების მოხვედრისგან დაცული სასმელი წყალი 24 საათიანი მიწოდების რეჟიმით უზრუნველყოფა;

საქართველოს დიდ ქალაქებსა და სოფლებში წყალმომარაგების და საკანალიზაციო სისტემების აღდგენა-რეაბილიტაცია;

მუნიციპალიტეტებში წყალსადენის სათავე ნაგებობების მოწყობა და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

ტურისტულ-დასასვენებელ ცენტრებში წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება.

3.4 სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება

(პროგრამული კოდი 36 03)

ქვეყანაში არსებული მაღალი და საშუალო ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობა რეაბილიტაცია, მეზობელ ქვეყნებთან არსებული ელექტროგადამცემი ხაზების რეაბილიტაცია და ახლის მშენებლობა. სისტემის მოძველებული ქვესადგურების თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვა და სხვადასხვა სიმძლავრის ახალი ქვესადგურების მშენებლობა. თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის განვითარებისათვის შესაბამისი ელექტროგადამცემი ქსელის მოწყობა.

3.5 ენერგეტიკის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 36 01)

ენერგეტიკის უსაფრთხოების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, სახელმწიფო სტრატეგიისა და სახელმწიფო პროგრამების შესრულების მონიტორინგი და მათი განხორციელების კოორდინაცია. საქართველოს ენერგეტიკის დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა. ელექტროენერჯის დამატებითი, ალტერნატიული და განახლებადი წყაროების მოძიების, ენერჯის შემცველი წყაროების უპირატესი ათვისებისა და ამ კუთხით დარგის სტაბილური განვითარების უზრუნველსაყოფად სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება. ქვეყნის მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა. არსებული წილობრივი განაწილების ხელშეკრულებების შესრულების მონიტორინგი, მოქმედი ინვესტორების საქმიანობის კოორდინაცია, აღნიშნულის ფარგლებში ნავთობისა და გაზის ოპერაციების მონიტორინგი, კომპანიების ყოველწლიური სამუშაო გეგმების და ბიუჯეტების განხილვა, შეთანხმება და შესრულების მონიტორინგი. ინვესტორებისაგან ყველა სახის ტექნიკური ინფორმაციის მიღება, დამუშავება, სისტემატიზაცია, ნავთობისა და გაზის ოპერაციების წარმოების საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა, ნავთობისა და გაზის ოპერაციების, ნავთობის გადამუშავების, გაზის დამუშავების და ნავთობგაზპროდუქტების ტრანსპორტირების საქმიანობის ერთიანი მარეგულირებელი საფუძვლების შექმნა. ნავთობისა და გაზის რესურსების ათვისების და ნავთობის გადამუშავების სფეროში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა. შავი ზღვის შელფის საქართველოს ნაწილზე ნახშირწყალბადების რესურსების ათვისების მიზნით პოტენციური ინვესტორების მოძიება. საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში (იმერეთის, კახეთის, შიდა და ქვემო ქართლის, სამეგრელოს, რაჭის, გურიისა და სამცხე-ჯავახეთის) გაზის გარეშე არსებული სოფლების (დაახლოებით 113 სოფელი) გაზიფიცირება. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მუდმივად მცხოვრები მოსახლეობის მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის საფასურის ანაზღაურება შესაბამის პერიოდებში პროგრამით განსაზღვრული ბენეფიციარებისათვის.

3.5.1 ენერგეტიკის სფეროში პოლიტიკის გატარება (პროგრამული კოდი 36 01 01)

ენერგეტიკის უსაფრთხოების სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, სახელმწიფო სტრატეგიისა და სახელმწიფო პროგრამების შესრულების მონიტორინგი და მათი განხორციელების კოორდინაცია. საქართველოს ენერგეტიკის დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა. ელექტროენერჯის დამატებითი, ალტერნატიული და განახლებადი წყაროების მოძიების, ენერჯის შემცველი წყაროების უპირატესი ათვისებისა და ამ კუთხით დარგის სტაბილური განვითარების უზრუნველსაყოფად სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება. ქვეყნის მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა. არსებული წილობრივი განაწილების ხელშეკრულებების შესრულების მონიტორინგი, მოქმედი ინვესტორების საქმიანობის კოორდინაცია, აღნიშნულის ფარგლებში ნავთობისა და გაზის ოპერაციების მონიტორინგი, კომპანიების ყოველწლიური სამუშაო გეგმების და ბიუჯეტების განხილვა, შეთანხმება და შესრულების მონიტორინგი. ინვესტორებისაგან ყველა სახის ტექნიკური ინფორმაციის

მიღება, დამუშავება, სისტემატიზაცია, ნავთობისა და გაზის ოპერაციების წარმოების საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის დადგენა, ნავთობისა და გაზის ოპერაციების, ნავთობის გადამუშავების, გაზის დამუშავების და ნავთობგაზპროდუქტების ტრანსპორტირების საქმიანობის ერთიანი მარეგულირებელი საფუძვლების შექმნა. ნავთობისა და გაზის რესურსების ათვისების და ნავთობის გადამუშავების სფეროში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა. შავი ზღვის შელფის საქართველოს ნაწილზე ნახშირწყალბადების რესურსების ათვისების მიზნით პოტენციური ინვესტიციების მოძიება.

3.5.2 მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი აირით მომარაგების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 36 01 02)

პროგრამა მოიცავს გაზიფიცირების მე-2 ეტაპის სამუშაოების დაწყებას, კერძოდ: საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში (იმერეთის, კახეთის, შიდა და ქვემო ქართლის, სამეგრელოს, რაჭის, გურიისა და სამცხე-ჯავახეთის) გაზის გარეშე არსებული სოფლების (დაახლოებით 113 სოფელი) გაზიფიცირებას.

3.5.3 ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება (პროგრამული კოდი 36 01 03)

განხორციელდება ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მუდმივად მცხოვრები მოსახლეობის მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის საფასურის ანაზღაურება შესაბამის პერიოდებში პროგრამით განსაზღვრული ბენეფიციარებისათვის.

3.6 ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 36 02)

სახელმწიფო ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის განვითარება, რომელიც მოიცავს სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჰესების (ენგურჰესი და ვარდნილჰესების კასკადი) რეაბილიტაციას. კერძოდ: ვარდნილჰესების კასკადის რეაბილიტაცია.

3.7 ტურისტიკის განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 05)

ტურისტული ინდუსტრიის განვითარების ხელშეწყობა და ტურისტული პროდუქტის დივერსიფიკაცია; შიდა და საერთაშორისო ბაზრებზე ქვეყნის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციის მიზნით სხვადასხვა საერთაშორისო სპორტული, კულტურული, მარკეტინგული და სხვა ღონისძიებების გარკვეული სარეკლამო აქტივობების დაგეგმვა და განხორციელება, რომელიც ხელს შეუწყობს ქვეყნის რეკლამირებას არა მარტო ერთ კონკრეტულ ქვეყანაში, არამედ იმ ქვეყნების მოსახლეობაშიც, საიდანაც წარმოდგენილები იქნებიან ღონისძიებებზე; საქართველოს ტურისტული პოტენციალის, არსებული ტურისტული პროდუქტების შესახებ ფართო მასშტაბის ინფორმაციის მიწოდების მიზნით სარეკლამო მასალების მომზადება (ბეჭდვითი, აუდიო და ვიდეო პროდუქცია, სასაჩუქრე აქსესუარები); შიდა და საერთაშორისო ტურისტისათვის საქართველოს შესახებ ინფორმაციის სწრაფად და ეფექტურად მიწოდების მიზნით ბიზნეს-სივრცეში საძიებო სისტემის დახვეწა და პრიორიტეტულ ბაზრებზე ვებ-მარკეტინგის კამპანიის ჩატარება; სხვადასხვა ქვეყნების წამყვანი მასმედიის საშუალებებისა და მსხვილი ტურ-ოპერატორებისათვის პრეს და გაცნობითი ტურების ორგანიზება საქართველოს რეგიონებში; საქართველოს, როგორც ტურისტული ქვეყნის, პოზიციონირებისა და ტურისტული ნაკადის გაზრდის მიზნით საერთაშორისო გამოფენა-ბაზრობებში მონაწილეობის მიღება, ასევე საქართველოს დღეების ორგანიზება ქვეყნისათვის პრიორიტეტულ ბაზრებზე (ქვეყნის ტურისტული სტენდი, სამზარეულოსა და ღვინის პოპულარიზაციის მიზნით ქართული

კერძებისა და ღვინის დაგემოვნება, კულტურის წარმოჩენის მიზნით ცნობილი შემსრულებლების მონაწილეობით ღონისძიებების გამართვა); ტურისტული ინფრასტრუქტურის ახალი ერთეულების შექმნა და არსებულების განახლება, საინფორმაციო-საინტერპრეტაციო დაფების დამზადება და რეგიონებში განთავსება; საქართველოს ტურისტული პოტენციალის სრული შესწავლა და ინვენტარიზაცია, სტატისტიკური კვლევების ჩატარება და საერთაშორისო ბაზრების შესწავლა შესაბამისი მარკეტინგული კამპანიების დასაგეგმად, მსოფლიოში ტურიზმის სფეროში არსებული სტანდარტების დანერგვა და უცხოურ საერთაშორისო ორგანიზაციებთან ურთიერთთანამშრომლობის გაღრმავება.

3.8

რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 25 01)

რეგიონული განვითარების პოლიტიკის შემუშავება, დეცენტრალიზაციისა და თვითმმართველობის განვითარების მიმართულებით არსებული რეფორმების განხორციელება, მოქალაქეების მაქსიმალური გააქტიურება და უშალო ჩართულობა მართვის პროცესში, რეფორმის შედეგად თითოეულ დასახლებაში საზოგადოებრივი თვითმმართველობის შექმნა და კოორდინაცია;

თვითმმართველი ერთეულების რაოდენობის გაზრდა და გაძლიერება ფუნქციური და მატერიალური თვალსაზრისით, სამხარეო მმართველობის დონეზე სამხარეო თვითმმართველობის ძირითადი კომპონენტების დანერგვა; საზოგადოებრივი თვითმმართველობის ფორმირება თითოეულ დასახლებაში; მუნიციპალური თვითმმართველობების ტერიტორიული ოპტიმიზაცია და გაძლიერება;

სამხარეო ხელისუფლებაში თვითმმართველობის ელემენტების დამკვიდრება;

სახელმწიფო ზედამხედველობის ეფექტური მექანიზმების შექმნა;

რეფორმირების პროცესის სამართლებრივი, ტექნიკური და რესურსული უზრუნველყოფა;

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების ქსელის განვითარების, დაპროექტებისა და სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის საკითხებში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე სახელმწიფოებრივი ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების მონიტორინგი; ტურიზმისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების პოლიტიკის შემუშავება;

საქართველოს მოსახლეობის წყლით მომარაგების სისტემების დანერგვისა და ხელშეწყობის ღონისძიებათა განხორციელების უზრუნველყოფა;

საქართველოს მოქალაქეთა სამხედრო აღრიცხვის, სამხედრო სამსახურისთვის მომზადებისა და გაწვევის კოორდინაცია. თვითმმართველ ერთეულებში (გარდა ქალაქ თბილისისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა) ნაგავსაყრელების მოწყობისათვის საჭირო პოლიტიკის შემუშავება და დაგეგმვა.

რეგიონებში სტიქიის შედეგად მიყენებული ზარალის მონიტორინგი.

3.9

ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირება (პროგრამული კოდი 24 02)

ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირების დახვეწა, საქართველოს კანონმდებლობის ევროპულ კანონმდებლობასთან დაახლოება DCFTA-ით გათვალისწინებული პერიოდის შესაბამისად (ევროპული ახალი და გლობალური მიდგომის 16 დირექტივასთან დაახლოება და ასევე, მათი იმპლემენტაცია); საქართველოში სამრეწველო პროდუქტების ბაზარზე ზედამხედველობის სისტემის შექმნის მიზნით, ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს ინსტიტუციური განვითარების გეგმის შემუშავება; ტექნიკური რეგლამენტების შესაბამისად კანონქვემდებარე

ნორმატიული ბაზის შემუშავება და ასევე, სააგენტოს თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება; სსიპ - ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ კომპეტენციის ფარგლებში, შესაბამისი ტექნიკური რეგლამენტებით განსაზღვრულ სამრეწველო პროდუქტებზე, ზედამხედველობის პროაქტიულ (გეგმიური) სისტემასთან ერთად რეაქტიული (ინსპექტირება რისკის შესახებ მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე) სისტემის დანერგვა; განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტების მშენებლობისა და სამრეწველო დანიშნულების ფეთქებადი მასალების გამოყენებაზე ნებართვების გაცემის ელექტრონული (ონლაინ) სისტემის დანერგვა;

3.10 **ბაქო - თბილისი - ყარსის სარკინიგზო მაგისტრალის მშენებლობისათვის მარაბდა - ახალქალაქი - კარწახის მონაკვეთზე კერძო საკუთრებაში არსებული მიწების გამოსყიდვა- კომპენსაცია (პროგრამული კოდი 24 07)**

ყარსი-ახალქალაქის სარკინიგზო მაგისტრალის მშენებლობის ხელშეწყობის მიზნით, მარაბდიდან კარწახის მიმართულებით თურქეთის საზღვრამდე მდებარე კერძო მიწის ნაკვეთების გამოსყიდვა და ამ პროცესთან დაკავშირებული მომსახურების გაწევა, შესასყიდი მიწის ნაკვეთების ტექნიკური და იურიდიული ბაზის მომზადება ნასყიდობის გარიგების გასაფორმებლად, საკუთრების უფლების რეგისტრაცია მყიდველზე, პრობლემური ნაკვეთების იურიდიული და ტექნიკური ბაზის გამართვა და ინდივიდუალური საკომპენსაციო შეთავაზების მომზადება თანდართული გრაფიკული მონაცემებით და რუკით.

4 **განათლება, მეცნიერება და პროფესიული მომზადება**

განათლების სისტემა დაეფუძნება საყოველთაოდ აღიარებულ, თანამედროვე სტანდარტებს; გარანტირებული იქნება უმაღლესი და პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების აკადემიური, ადმინისტრაციული და ფინანსური ავტონომიის მაღალი დონე;

შეიქმნება განათლების სისტემის ეფექტიანი მართვის მექანიზმები. განათლების სისტემის მართვა თანამიმდევრულ და შედეგებზე ორიენტირებულ მოკლე, საშუალო და გრძელვადიან სტრატეგიულ დაგეგმვას დაეფუძნება;

შეიქმნება ობიექტური, გამჭვირვალე და ეფექტიანი მექანიზმები საგანმანათლებლო დაწესებულებებში კვალიფიციური კადრების შესანარჩუნებლად/მოსაზიდად როგორც ადმინისტრაციულ, ისე აკადემიურ და სხვა თანამდებობებზე;

მოხდება განათლების სისტემის ობიექტური და სანდო სტატისტიკის წარმოება, დაინერგება შესაბამისი საერთაშორისო პრაქტიკა და მეთოდოლოგიები. შემუშავდება საგანმანათლებლო დაწესებულებების სტრატეგიული გეგმების შედგენისა და საქმიანობის ანგარიშის მომზადების ერთიანი მეთოდოლოგიები. განხორციელდება განათლების სისტემის მიუკერძოებელი ყოველწლიური მონიტორინგი და შეფასება, უზრუნველყოფილი იქნება შესაბამისი დოკუმენტების საჯაროობა;

დაიხვეწება განათლების დაფინანსების მექანიზმები მისი ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით. გაიზრდება განათლების ხელმისაწვდომობა. ამაღლდება განათლების ხარისხი, ასევე უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამეცნიერო პოტენციალი;

გაგრძელდება საჯარო სკოლების რეაბილიტაცია და მშენებლობა, განვითარდება პროფესიული სასწავლებლების ინფრასტრუქტურა. საქართველოს საჯარო სკოლების მოსწავლეები და კერძო სკოლების ზოგიერთი კატეგორიის მოსწავლე უზრუნველყოფილი იქნებიან სასკოლო სახელმძღვანელოებით. პირველკლასელები და ფრიადოსნები (საბაზო საფეხურის წარჩინებული კურსდამთავრებულები) კვლავ უზრუნველყოფილი იქნებიან პერსონალური კომპიუტერებით. განხორციელდება

პედაგოგთა ხელფასების ეტაპობრივი ზრდა, ასევე წარმატებული სტუდენტების მსოფლიოს საუკეთესო უნივერსიტეტებში სწავლისა და ცხოვრების დაფინანსება;

პრიორიტეტის ფარგლებში სახელმწიფო განაგრძობს შესაბამისი პროგრამების განხორციელებას, რათა საქართველოს ზოგადი, უმაღლესი თუ პროფესიული განათლების სისტემა მაქსიმალურად მიუახლოვდეს საერთაშორისო სტანდარტებს, რითაც საქართველოს საგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულებს შესაძლებლობა ექნებათ, ღირსეული კონკურენტები იყვნენ დასაქმების მსოფლიო ბაზარზე;

შემუშავდება სახელმწიფო პოლიტიკა მეცნიერებისა და სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების საქმიანობის კუთხით. მეცნიერება გახდება ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის საფუძველი. ჩამოყალიბდება ფუნდამენტურ და გამოყენებით კვლევათა ორგანიზებისა და მხარდაჭერის ახალი, ევროპული ტიპის სისტემა; თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისი სამეცნიერო კვლევების უზრუნველსაყოფად შეიქმნება ქმედითი სისტემა, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოში არსებული სამეცნიერო პოტენციალის მაქსიმალურ რეალიზებას, მეცნიერების მუდმივ განვითარებას და მის ერთიან სამეცნიერო სივრცეში ინტეგრაციას;

უზრუნველყოფილი იქნება სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განვითარება, კვლევების ხარისხის ამაღლება, სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობაში ახალგაზრდობის ჩართვა, ქვეყნის მეცნიერების საერთაშორისო სამეცნიერო სივრცეში ინტეგრაცია. მეცნიერების სფეროში შეიქმნება შედეგზე ორიენტირებული საგრანტო დაფინანსების სისტემა;

ხელი შეეწყობა ქართული მეცნიერებისა და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების საერთაშორისო სამეცნიერო და აკადემიურ სივრცეში ინტეგრაციას, მათ შორის, ერთობლივ კვლევით საქმიანობას, საერთაშორისო პროექტებში მონაწილეობის ფორმით. მეცნიერების სისტემა დაეფუძნება არსებული სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების პოტენციალს. ამ დაწესებულებების მართვაში უშუალო მონაწილეობას მიიღებენ მათი წარმომადგენლები. ქვეყნის ერთ-ერთი უმთავრესი ამოცანა იქნება ნიჭიერი ახალგაზრდების მეცნიერებაში მოზიდვა;

განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა მაღალი ხარისხის პროფესიული განათლების შეთავაზებას, რაც აუცილებელი წინაპირობაა შრომის ბაზრის მაღალკვალიფიციური ადგილობრივი მუშახელით უზრუნველყოფისათვის, ეს კი, თავის მხრივ, დიდ გავლენას მოახდენს უმუშევრობის დონის შემცირებაზე. უმუშევრობის პრობლემის გადაჭრის მიზნით მნიშვნელოვანი იქნება პროფესიული გადამზადების სისტემის დახვეწა და ეფექტიანი გამოყენება;

სახელმწიფო განაგრძობს და გააძლიერებს ზრუნვას ეთნიკური უმცირესობებისა და სხვადასხვა სოციალური ფენის წარმომადგენელი ახალგაზრდებისათვის უმაღლესი განათლების თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად;

სახელმწიფო ასევე განაგრძობს ხელოვნების დარგებში განათლების მიღების შესაძლებლობების მხარდაჭერას და სხვადასხვა სფეროში დასაქმებულთა მუდმივი პროფესიული ზრდის მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელებას;

განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა სამხედრო განათლებას და კვალიფიკაციის ამაღლებას. საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – დავით აღმაშენებლის სახელობის თავდაცვის ეროვნული აკადემიის განვითარება და მისი ნატო-ს სტანდარტების დონის უმაღლეს სასწავლებლად ჩამოყალიბება ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი გახდება. სახელმწიფო უზრუნველყოფს სამხედრო მოსამსახურეების მიერ თანამედროვე პროფესიებისა და უნარ-ჩვევების დაუფლებას;

მოხდება პენიტენციური სისტემის მოსამსახურეების კვალიფიკაციის ამაღლება სხვადასხვა სასწავლო დისციპლინაში.

4.1 **ზოგადი განათლება (პროგრამული კოდი 32 02)**

ზოგადი განათლების ღიაობა და თანაბარი ხელმისაწვდომობა ყველასთვის მთელი სიცოცხლის განმავლობაში, ინკლუზიური სწავლების გაფართოება;

საქართველოს ზოგადი განათლების სისტემის საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცეში ჩართვა, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა, რომლებიც მათ შესაძლებლობას მისცემს, სრულად განახორციელონ მათთვის დაკისრებული ფუნქცია-მოვალეობები;

მასწავლებელთა კვალიფიკაციის დონის ამაღლება და მათი ხელფასების ეტაპობრივი ზრდა.

ეროვნული შეფასებების, ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავების და აკრედიტაციის სისტემების ჩამოყალიბება, სწავლების ხარისხის დადგენისა და შეფასების მეშვეობით ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესის დაგეგმვა და მართვა;

საქართველოს საჯარო სკოლების ყველა კლასის მოსწავლისათვის, ასევე კერძო სკოლების სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი ოჯახებისა და 2008 წლის აგვისტოს ომში დაღუპული მეომრების მოსწავლე შვილებისათვის სასკოლო სახელმძღვანელოების უფასოდ გაცემა;

ეთნიკურად არაქართველი მოსწავლეებისათვის ქართული ენის სწავლების ხელშეწყობა;

საერთაშორისო ასპარეზზე ქართველი ახალგაზრდების კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით ინგლისური ენის სწავლების გაძლიერება;

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ძალადობის აღმოფხვრა და დისციპლინის გაუმჯობესება.

4.1.1 **ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსება (პროგრამული კოდი 32 02 01)**

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსების განხორციელება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, ზოგადი განათლების დასაფინანსებლად ერთ მოსწავლეზე გათვლილი ფინანსური ნორმატივისა და მისი შესაბამისი სტანდარტული ვაუჩერის, ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული მოსწავლეთა რაოდენობის, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა რაოდენობის, მასწავლებელთა საათობრივი დატვირთვის, სერტიფიცირებული მასწავლებლების, ადმინისტრაციული და სხვა ხარჯების გათვალისწინებით

4.1.2 **მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 02)**

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება და კვალიფიკაციის ხარისხის ამაღლება; სკოლაში სწავლების ხარისხის გაუმჯობესება, მასწავლებლის პროფესიული ცოდნისა და საქმიანობის განმსაზღვრელი მაღალი სტანდარტის დამკვიდრება, მასწავლებლის პროფესიის სტატუსის ამაღლება, მათთვის საგანმანათლებლო სიახლეების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება, ცოდნის ხარისხის საერთაშორისო სტანდარტებისადმი და

მოთხოვნებისადმი გათანაბრება;
ქართული ენის გაძლიერებული სწავლების პროცესის გაგრძელება
ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ რეგიონებში;საერთაშორისო
ასპარეზზე ქართველი ახალგაზრდების კონკურენტუნარიანობის ამაღლების
მიზნით უცხოური ენების სწავლების გაძლიერება;

4.1.3 **უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 03)**

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოსწავლეთა
უსაფრთხო გარემოს შექმნა;

ყველა ბავშვისა და ახალგაზრდისათვის ზოგადი განათლებისა და
განვითარების თანაბარი შესაძლებლობების, ჯანსაღი და უსაფრთხო
სასწავლო გარემოს შექმნის უზრუნველყოფა;

ქცევითი და ემოციური პრობლემების მქონე სკოლის მოსწავლეებისა და
მათი ოჯახის წევრების კვალიფიციურ ფსიქო-სოციალურ მომსახურებით
უზრუნველყოფა;

საჯარო სკოლებში პროფორიენტაციისა და კარიერის დაგეგმვის
ხელშეწყობის მიზნით, მოსწავლეთათვის შესაბამისი გაკვეთილების,
ექსკურსიებისა და გაფართოებული შეხვედრების ჩატარება მათი
შესაძლებლობებისა და უნარების გამოვლენის გზით;

სისხლის სამართლის რეფორმის ფარგლებში ზოგადსაგანმანათლებლო
დაწესებულებებში მოსწავლეთა ძალადობის, მათ მიერ ცივი და
ცეცხლსასროლი იარაღების ტარების, ალკოჰოლური და ნარკოტიკული
საშუალებების გავრცელების/გამოყენების პრევენცია და აღმოფხვრა.

4.1.4 **წარმატებულ მოსწავლეთა წახალისება (პროგრამული კოდი 32 02 04)**

მოსწავლეთა ინტელექტუალური განვითარების, ეროვნული სასწავლო
გეგმით გათვალისწინებული საგნების სწავლებისა და თანაბრად
კონკურენტულ გარემოში ახალგაზრდების შესაძლებლობების რეალიზების
ხელშეწყობისა და საერთაშორისო დონეზე მათი წარმოჩენის მიზნით,
სხვადასხვა ეროვნული და საერთაშორისო ოლიმპიადების
ორგანიზება;წარჩინებული მოსწავლეების ოქროსა და ვერცხლის მედლებით
დაჯილდოება;

მოსწავლეთა ზოგადი განათლების განვითარებაზე ორიენტირებული
განსაკუთრებით საინტერესო პროექტების დაფინანსება;

სკოლებისათვის სხვადასხვა თემატური და კალენდარული დღისადმი
მიძღვნილი კონკურსების გამოცხადება.

4.1.5 **განსაკუთრებული საჭიროების მქონე ბავშვების საგანმანათლებლო და
საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა და ინკლუზიური განათლების
განვითარება (პროგრამული კოდი 32 02 05)**

საჯარო სკოლებში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე
მოსწავლეთა განათლების ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვა, მათთვის
შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფა; ინკლუზიური განათლების
მულტიდისციპლინური გუნდის სპეციალისტების მიერ სპეციალური
საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების შეფასება; საჯარო
სკოლებისათვის დახმარებისა და კონსულტაციების გაწევა
ინდივიდუალური სასწავლო გეგმებით მუშაობასთან დაკავშირებით;
ინკლუზიური განათლების საკითხებში სპეციალური პედაგოგების

გადამზადება;

საჯარო სკოლების მოსწავლეების, სტუდენტებისა და სოციალურად დაუცველი, მზრუნველობამოკლებული, განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე, დევნილი, რეპატრირებული და ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი მოზარდების ინტეგრაციისა და სოციალიზაციის ხელშეწყობა, აგრეთვე სათემო აქტივობების დაგეგმვისა და განხორციელების გზით მათში საზოგადოებრივ საქმიანობაში ჩართვის სურვილის გაღვივება;

სპეციალური საგანმანათლებლო დაწესებულებების ბენეფიციარების უზრუნველყოფა სრული სახელმწიფო სადღეღამისო ან დღის მომსახურებით, სადაც ინდივიდუალური საჭიროებების, ასაკისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით მოხდება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბენეფიციართა განვითარებაზე ზრუნვა.

4.1.6 მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 06)

საჯარო სკოლის ყველა კლასის მოსწავლეებისათვის და კერძო სკოლის სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფი ოჯახებისა, აგრეთვე კანონმდებლობით დადგენილი სხვა კატეგორიების მოსწავლეების სასკოლო სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა;

4.1.7 საზაფხულო სკოლები (პროგრამული კოდი 32 02 07)

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინგლისური ენის სწავლა/სწავლების ხელშეწყობა; მომავალი ლიდერებისთვის ისეთი უნარ-ჩვევების განვითარების ხელშეწყობა, როგორცაა საკუთარი თავის შეცნობა, მიზნისა და მთავარი ამოცანის ჩამოყალიბება, პრიორიტეტების გამოკვეთა და მასზე ფოკუსირება; არაქართულენოვანი სკოლების/სექტორების მოსწავლეებისა და მასწავლებლებისათვის სახელმწიფო ენის სწავლებისა და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა.

4.1.8 ოკუპირებული რეგიონების პედაგოგებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარება (პროგრამული კოდი 32 02 08)

გალის რაიონისა და 2008 წლის აგვისტოს მოვლენებამდე ახალგორის რაიონის ფუნქციონირებადი სკოლების პედაგოგებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარებით უზრუნველყოფა.

4.1.9 ბრალდებული და მსჯავრდებული პირებისათვის განათლების მიღების ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 32 02 09)

სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში ზოგადი განათლების მიღების ხელშეწყობა;

სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის არასრულწლოვანთა აღმზრდელობით დაწესებულებასა და ქალთა და არასრულწლოვანთა №5 საერთო და საპყრობილის რეჟიმის დაწესებულებაში არასრულწლოვანი მსჯავრდებულებისათვის ზოგადი განათლების მიღების შესაძლებლობის უზრუნველყოფა;

პროფესიული განათლების კურსების მეშვეობით სასჯელის მოხდის

პერიოდში ბრალდებულებისა და მსჯავრდებულების (როგორც სრულწლოვნები, ისე არასრულწლოვნები) სხვადასხვა პროფესიის დაუფლების ხელშეწყობა.

4.1.10

საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 11)

დასახლებულ პუნქტებში (სოფელი, დაბა) სადაც არ ფუნქციონირებს სკოლები და მანძილი სოფლებს შორის შესამჩნევია მოსწავლეთა ტრანსპორტირებით უზრუნველყოფა;

4.1.11

ზოგადი განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 12)

ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსწავლეებისათვის საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სრული ზოგადი განათლების მიღების შესაძლებლობის გაზრდა, ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე მათი კონკურენტუნარიანობის ამაღლების ხელშეწყობა; მოსწავლეებისათვის და სკოლაში დასაქმებულ პირთათვის ჯანსაღი და უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა, მოსწავლეებისა და სკოლაში დასაქმებულებისათვის დროული პირველადი და გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების აღმოჩენა; 2015-2016 სასწავლო წლისთვის საკლასო ჟურნალით ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების უზრუნველყოფა; სასკოლო ინიციატივების დაფინანსების გზით მოსწავლეზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის და სასკოლო გარემოს განვითარების ხელშეწყობა; მოსწავლეების ინფორმირებულობის, მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობისა და სამოქალაქო ცნობიერების განვითარების ხელშეწყობა; აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მცხოვრებ ეთნიკურ ქართველებს ქართული ენობრივ-კულტურული იდენტობისა და ისტორიულ სამშობლოსთან კავშირების შენარჩუნებას, აგრეთვე ქართული ენის შესწავლის ხელშეწყობა.

4.2

უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო კვლევების პროგრამა (პროგრამული კოდი 32 04)

უმაღლესი განათლების სფეროში განსახორციელებელი რეფორმების მიზნებიდან გამომდინარე, სახელმწიფოს განვითარებისა და საკუთრივ უმაღლესი განათლების სისტემის სიცოცხლისუნარიანობის უზრუნველსაყოფად უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებში არსებული ინტელექტუალური პოტენციალის მიზნობრივად გამოყენება, ახალი სამეცნიერო პერსონალის მომზადებისა და მათი შემდგომი განვითარების ხელშეწყობა, სამეცნიერო კვლევის პირობების შექმნა, სწავლის, სწავლებისა და სამეცნიერო კვლევის ინტეგრირებისათვის ხელშეწყობა; უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების ინტელექტუალური და მატერიალური პოტენციალის ინტეგრაციის ხელშეწყობა; ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულთათვის ერთიანი ეროვნული გამოცდების ჩატარების ხელშეწყობა, საერთო სამაგისტრო გამოცდებისა და მასწავლებლის სასერტიფიკაციო გამოცდების ჩატარება; უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ერთიანი ეროვნული გამოცდების შედეგად ჩარიცხულ საქართველოსა და უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა სახელმწიფო სასწავლო გრანტით დაფინანსების უზრუნველყოფა; სამაგისტრო და სადოქტორო პროგრამების დაფინანსების უზრუნველყოფა; წარჩინებული სტუდენტების სტიპენდიით უზრუნველყოფა; წარმატებული სტუდენტების სწავლისა და ცხოვრების დაფინანსება მსოფლიოს საუკეთესო უნივერსიტეტებში; განსაკუთრებით ნიჭიერი სტუდენტების ხელშეწყობა; აკადემიური პერსონალის მობილობისა და საერთაშორისო თანამშრომლობის წახალისება; სამეცნიერო გრანტების დაფინანსებით ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო ტექნოლოგიური კვლევების განხორციელების ხელშეწყობა; მეცნიერების აღდგენისა და განვითარებისათვის

სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების ხელშეწყობა;სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობის განსხვავებული ფორმების ამოქმედება;მეცნიერთა და ახალგაზრდა მკვლევართა საერთაშორისო თანამშრომლობის წახალისება;სამეცნიერო კვლევების მართვის ოპტიმალური სქემის შემუშავება;საინოვაციო პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობა.

4.2.1

გამოცდების ორგანიზება (პროგრამული კოდი 32 04 01)

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულთათვის გამოცდების ჩატარების ხელშეწყობა, სამაგისტრო და მასწავლებლის სასერტიფიკაციო გამოცდების ჩატარება;

მასწავლებელთა საბაზო კომპიუტერული უნარებისა და ინგლისური ენის ცოდნის შესაფასებელი ტესტირების ჩატარების ორგანიზება, რომელთა საფუძველზედაც მასწავლებლები მოიპოვებენ სხვადასხვა საგნებში შესაბამის სერტიფიკატებს;

საერთაშორისო კვლევების (შეფასებების) განხორციელების უზრუნველყოფა;

მოსწავლეთა და სტუდენტთა საერთაშორისო შეფასების უზრუნველყოფა;

4.2.2

მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 02)

ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო კვლევების, სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის და ახალგაზრდა მეცნიერთა ხელშეწყობა;

სამეცნიერო კვლევებში საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება;

საქართველოში მაღალი დონის სამეცნიერო ფორუმებისა და კონფერენციების გამართვა;

სახელმწიფო სამეცნიერო გრანტების ბენეფიციართა საქმიანობის მონიტორინგი;

სახელმწიფოს მიერ დამსახურებულ მეცნიერთა ფინანსური მხარდაჭერა.

4.2.2.1

სამეცნიერო გრანტების გაცემისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 02 01)

კონკურსის წესით, ღია, გამჭვირვალე და თავისუფალი კონკურენციის პრინციპების შესაბამისად სახელმწიფო გრანტების გაცემის ორგანიზება;

საქართველოში არსებული სამეცნიერო და ტექნოლოგიური პოტენციალის შესახებ მონაცემთა შეგროვება, დამუშავება და ანალიზი, წინადადებების მომზადება მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების განვითარების სახელმწიფო პრიორიტეტების განსახორციელებლად;მაგისტრატურისა და დოქტორანტურის საგანმანათლებლო პროგრამების დაფინანსებით უზრუნველყოფა;

4.2.2.2

სამეცნიერო დაწესებულებების პროგრამები (პროგრამული კოდი 32 04 02 02)

ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო კვლევების, სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განახლება, ახალგაზრდა მეცნიერთა ხელშეწყობა;

სამეცნიერო კვლევებში საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება;

საქართველოში მაღალი დონის სამეცნიერო ფორუმებისა და

კონფერენციების გამართვა.

4.2.2.3

მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის პროგრამების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 02 03)

საქართველოში მეცნიერების განვითარების ხელშეწყობა მსოფლიო მეცნიერების მიღწევათა შესაბამისად;

ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა;

საქართველოში მეცნიერების განვითარების პროგნოზირება და მსოფლიო მეცნიერების მიღწევათა შესაბამისად სახელმწიფო პრიორიტეტების შესახებ წინადადებების მომზადება.

4.2.2.4

სოფლის მეურნეობის დარგში მეცნიერთა ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 02 04)

აგროსასურსათო სექტორში გამოყენებითი და ფუნდამენტური კვლევების ხელშეწყობა;

სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის შედეგად რეკომენდაციების შემუშავება, კვლევითი საქმიანობისა და სწავლების ერთობლივი ფუნქციონირების მხარდაჭერა, საერთაშორისო და სამეცნიერო-ტექნიკური თანამშრომლობის გაღრმავება.

4.2.2.5

მეცნიერების აღდგენა და განვითარება (პროგრამული კოდი 32 04 02 05)

მეცნიერების განვითარების ხელშეწყობა; სამეცნიერო - კვლევითი დაწესებულებებისათვის დაფინანსების უზრუნველყოფა; უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა, რომლებიც არაინ ჩართლი სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობაში.

4.2.3

სახელმწიფო სასწავლო, სამაგისტრო გრანტები და ახალგაზრდების წახალისება (პროგრამული კოდი 32 04 03)

სახელმწიფო სასწავლო და სამაგისტრო გრანტები ერთიანი ეროვნული და სამაგისტრო გამოცდების საფუძველზე სტუდენტისათვის გადაცემული თანხაა, რომელიც განკუთვნილია სახელმწიფოს მიერ აკრედიტებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში საგანმანათლებლო პროგრამების დასაფინანსებლად;

წარჩინებულ სტუდენტებისათვის სტიპენდიების დანიშვნა, რაც მათ დამატებით სტიმულს მისცემს და უმაღლესი განათლების მიღებაში დაეხმარება;

აშშ-სა თუ ევროპის უნივერსიტეტების საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო პროგრამების დაფინანსება.

4.2.4

უმაღლესი განათლებისა და სამეცნიერო-კვლევითი პროექტების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 04)

ზოგადი ევროპული მოდელის საფუძველზე შემუშავებული „ქართულის როგორც უცხო ენის“ სტანდარტის მიხედვით ქართული ენის ფლობის დონეებად (A1-A2; B1-B2) დაყოფა, ქართული ენის სწავლების განხორციელება, როგორც უცხოეთში მცხოვრები ქართველების, ასევე სხვა ქვეყნის მოქალაქეებისთვისაც; ორენოვანი აკადემიური ლექსიკოგრაფიის განვითარების ხელშეწყობა; უმარლესი განათლებისა და სამეცნიერო-კვლევითი პროექტების ხელშეწყობა.

4.3

საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 05)

საქართველოს განათლების სისტემაში საერთაშორისო სტანდარტების

შესაბამისი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნით სასკოლო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და სწავლების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა;

თანამედროვე უნარ-ჩვევების დაუფლებისა და საგანმანათლებლო პროგრამების უკეთ დაძლევის მიზნით საჯარო სკოლების პირველკლასელი მოსწავლეების უზრუნველყოფა პერსონალური კომპიუტერებით („ნეტბუქებით“), ხოლო წარჩინებული ახალგაზრდების დაჯილდოება კომპიუტერული ტექნიკით;

ოთხ წლიან პერიოდში ყველა საჯარო სკოლის რეაბილიტაცია, ასევე 150 ახალი საჯარო სკოლის აშენება და 300 მომავლის კლასის გახსნა;

საჯარო სკოლებში ინფორმაციული-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ინფრასტრუქტურის განვითარება თანამედროვე სასწავლო გარემოს შესაქმნელად;

სამინისტროს სისტემაში შემავალი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების მშენებლობა - რეაბილიტაცია, საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის მომზადება, ინვენტარიტა და ტექნიკით მომარაგება.

4.3.1 საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და მოსწავლეების/სტუდენტების ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 05 01)

თანამედროვე უნარ-ჩვევების დაუფლებისა და საგანმანათლებლო პროგრამების უკეთ დაძლევის მიზნით საჯარო სკოლების პირველკლასელი მოსწავლეების უზრუნველყოფა საბავშვო სასწავლო პორტატული კომპიუტერით;წარჩინებული ახალგაზრდების წახალისება სხვადასხვა კომპიუტერული ტექნიკით;საჯარო სკოლებში ინფორმაციული-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ინფრასტრუქტურის განვითარება თანამედროვე სასწავლო გარემოს შესაქმნელად;

4.3.2 საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 05 02)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების, ტერიტორიული ორგანოების, საგანმანათლებლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების მშენებლობა - რეაბილიტაცია, საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის მომზადება, ინვენტარიტა და ტექნიკით მომარაგება.

4.3.2.1 ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 05 02 01)

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების მშენებლობა და რეაბილიტაცია;ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების სხვადასხვა სახის ინვენტარიტა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა;საჯარო სკოლების სასკოლო მერხებითა და სკამებით უზრუნველყოფა;საჯარო სკოლებში წინა წლებში დამონტაჟებული გათბობის სისტემების მდგომარეობის მონიტორინგი და გამოვლენილი ხარვეზების აღმოფხვრა.

4.3.2.2 პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 05 02 02)

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების მშენებლობა და რეაბილიტაცია;პროფესიული

საგანმანათლებლო დაწესებულებების სხვადასხვა სახის ინვენტარიტა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა; პროფესიულ განათლებაზე გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით ახალი პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების მშენებლობა და შესაბამისი ინვენტარიტა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა.

4.3.2.3

უმაღლესი და სამეცნიერო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 05 02 03)

უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების მშენებლობა და რეაბილიტაცია; უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების სხვადასხვა სახის ინვენტარიტა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა;

4.3.2.4

სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 05 02 04)

სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების მშენებლობა - რეაბილიტაცია; სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოები სხვადასხვა სახის ინვენტარიტა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა;

4.4

ათასწლეულის გამოწვევა საქართველოს (პროგრამული კოდი 32 06)

ზოგადი განათლების ხარისხის განვითარების მიზნით საქართველოს რეგიონებში საჯარო სკოლის ინფრასტრუქტურის და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესება; სკოლის მასწავლებლებისა და ადმინისტრაციის წარმომადგენლების ტრენინგების და საკლასო, ეროვნული და საერთაშორისო შეფასებების განხორციელება;

ადგილობრივი ეკონომიკისათვის რელევანტური, ბაზრის მოთხოვნების შესაფერისი, პროფესიული განათლების ხელშეწყობა; მაღალი ხარისხის საერთაშორისო სტანდარტის უმაღლესი განათლების პროგრამების განხორციელება მეცნიერების, ტექნოლოგიების, საინჟინრო და მათემატიკის დარგში (STEM).

4.5

პროფესიული განათლება (პროგრამული კოდი 32 03)

მოსახლეობის პროფესიულ - საგანმანათლებლო მოთხოვნების დაკმაყოფილება, პირის პროფესიული განვითარების, პროფესიული კარიერისა და სოციალური დაცვის ხელშეწყობა;

პროფესიული განათლებისა და მომზადების ერთიანი, ხარისხიანი და ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება;

პროფესიული განათლების განვითარების 2013-2020 წლების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის დამტკიცება და განხორციელება;

პროფესიული განათლების ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა;

პროფესიულ განათლებაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

პროფორიენტაციისა და კარიერის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება. კარიერული განვითარების გზებისა და მობილურობის სქემების შემუშავება და რჩევების შეთავაზება;

ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთათვის სახელმწიფო ენის ცოდნის დონისა და პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ეროვნული

უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებული რეგიონების ადგილობრივი თვითმმართველობებისა და საჯარო სკოლების ადმინისტრაციების თანამშრომელთა გადამზადება;

ინფორმაციული ტექნოლოგიების სფეროში პროფესიული საგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელება;

მაღალკვალიფიციური, შიდა და საერთაშორისო შრომის ბაზრებზე კონკურენტუნარიანი სპეციალისტების მომზადება ინფორმაციული ტექნოლოგიების სხვადასხვა მიმართულებით;

ერთიანი საინფორმაციო სისტემის დანერგვა (მ.შ. საჯარო სკოლებში), ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლისა და სწავლების მეთოდების შემოღება და თანამედროვე სასწავლო გარემოს შექმნა შესაბამისი ინტერნეტ-კავშირის უზრუნველყოფით.

4.5.1 პროფესიული განათლების ხელმისაწვდომობის და ხარისხის გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 32 03 01)

პროფესიული განათლებისა და მომზადების ერთიანი, ხარისხიანი და ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება; პროფესიული განათლების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობის დონის ამაღლება და პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში პირთა ჩარიცხვის მაქსიმალურად გამჭვირვალე სისტემის ჩამოყალიბება; შრომის ბაზარზე ორიენტირებული პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელება; პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების თანამედროვე მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით აღჭურვა და ინფრასტრუქტურით უზრუნველყოფა; პროფესიულ განათლებაზე გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით ახალი პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ჩამოყალიბება; პროფესიული განათლების მასწავლებელთა მომზადებისა და პროფესიული განვითარების სისტემის ჩამოყალიბება; ინკლუზიური პროფესიული განათლების დანერგვის ხელშეწყობა და საზოგადოებისაგან გარიყვის რისკის ქვეშ მყოფი პირებისათვის პროფესიულ საგანმანათლებლო პროგრამებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა; პროფესიული განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე პირებისთვის; სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე პირების პროფესიული განათლების პროცესში საჭირო ტექნოლოგიური მხარდაჭერით უზრუნველყოფა; არაფორმალური პროფესიული განათლების აღიარების მექანიზმების დანერგვა; პროფესიული განათლების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობის დონის ამაღლება;

4.5.2 ეროვნული უმცირესობების პროფესიული გადამზადება (პროგრამული კოდი 32 03 02)

ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთათვის სახელმწიფო ენის ცოდნის დონისა და პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ეროვნული უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებული რეგიონების ადგილობრივი თვითმმართველობებისა და საჯარო სკოლების ადმინისტრაციების თანამშრომელთა გადამზადება;

4.5.3 განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემა (პროგრამული კოდი 32 03 03)

ინფორმაციული ტექნოლოგიების სფეროში პროფესიული საგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელება;

მაღალკვალიფიციური, შიდა და საერთაშორისო შრომის ბაზრებზე კონკურენტუნარიანი სპეციალისტების მომზადება ინფორმაციული

ტექნოლოგიების სხვადასხვა მიმართულებით;

თანამედროვე ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობა და ინფრასტრუქტურის განვითარება;

საჯარო სკოლებში ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული სწავლისა და სწავლების მეთოდების შემოღება და თანამედროვე სასწავლო გარემოს შექმნა შესაბამისი ინტერნეტ-კავშირის უზრუნველყოფით.

4.6 **სამხედრო განათლების განვითარება (პროგრამული კოდი 29 02)**

კადეტების უზრუნველყოფა პროფესიული მომზადებით, საცხოვრებელი პირობებით, სასურსათო უზრუნველყოფით (კვებით), სანივთე ქონებით, უნიფორმით, სამედიცინო დაზღვევით, სასწავლო ლიტერატურით და სოციალური პირობებით.

ტრენერთა მომზადების პროექტის“ ფარგლებში ეროვნული თავდაცვის აკადემიის სექტორში არსებული ინტელექტუალური რესურსის რაციონალურად გამოყენება;

დისტანციური სწავლების სისტემის პროექტის დანერგვა სასწავლო პროცესში თანამედროვე, მოქნილი, ეფექტიანი მეთოდით;

ურთიერთგაგების მემორანდუმების გაფორმება უცხოურ უნივერსიტეტებთან და მათ ფარგლებში ორმხრივი ერთობლივი პროექტების განხორციელება;

უცხოელი ექსპერტებისა და მრჩეველების მოწვევა აკადემიაში, გამოცდილების გაზიარება, სასწავლო პროგრამებსა და სილაბუსებზე მუშაობა და მათი დახვეწა; სამომავლოდ აკადემიაში სამაგისტრო პროგრამების ამუშავება და ფუნქციონირება;

NATO-ს DEEP-ის პროგრამასთან (სამხედრო განათლების განვითარების პროგრამა) მჭიდრო თანამშრომლობა; NATO-ს პარტნიორობა მშვიდობისათვის კონსორციუმის PFP-C სამუშაო ჯგუფებში აქტიური მონაწილეობა.

4.7 **განათლებისა და მეცნიერების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 32 01)**

განათლებისა და მეცნიერების სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება, ამ სფეროში არსებული ყოველი რგოლის საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი;საქართველოს ყველა მოქალაქისათვის განათლების მიღების თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფა;ადრეული და სკოლამდელი განათლების სისტემის შექმნა და განვითარება, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სისტემების სრულყოფა, მეცნიერების განვითარებისა და სახელმწიფო ენობრივი პოლიტიკის განხორციელება;საგანმანათლებლო პროგრამების საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცესთან ჰარმონიზაცია, საზოგადოების თითოეულ წევრთან და საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან ერთად განათლების ხარისხზე ზრუნვა, მისი მუდმივი გაუმჯობესება და ქართული საგანმანათლებლო სივრცის მიმართ ადგილობრივი და საერთაშორისო საზოგადოების ნდობის ამაღლება;ეროვნული შეფასებების, ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავების, დანერგვისა და განვითარების სისტემის სრულყოფა და მისი მუშაობის უზრუნველყოფა;საგანმანათლებლო დაწესებულებების განათლების ხარისხის გარე მექანიზმების ეფექტური მუშაობა;მოდულარული საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავების კონცეფციის, ჩარჩოს და მეთოდის მომზადება;პროფესიული განათლების სფეროში დისტანციური სწავლების კონცეფციის მომზადება და

პილოტირება; პროფესიული სტანდარტების შემუშავება/განახლება და დამსაქმებელთან თანამშრომლობით შესაბამისი პროფესიული მოდულური საგანმანათლებლო პროგრამების შექმნა.

4.8 სახელოვნებო განათლების სისტემის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 33 03)

სახელოვნებო განათლების ღონისძიებების ორიენტირება როგორც საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსადმი დაქვემდებარებული სახელოვნებო საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობაზე, ისე სახელოვნებო განათლების სისტემის ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში განსახორციელებელი პროექტების მხარდაჭერაზე, მათ შორის სასწავლო-შემოქმედებითი კუთხით პერსპექტიულ მოსწავლეთა, სტუდენტთა და საშემსრულებლო სამაგისტრო პროგრამებზე სტუდენტების სწავლის ხელშეწყობაზე, კონკურენტუნარიან გარემოში აღზრდაზე, ნიჭიერ მოსწავლეთა და ახალგაზრდა მეცნიერთა შემოქმედებით მხარდაჭერაზე, საერთაშორისო კონკურსებსა და ფესტივალებში მონაწილეობის მხარდაჭერაზე, საბიბლიოთეკო ფონდებისა და კოლექციების დაცვა, შევსება-გამდიდრებაზე და სხვა.

4.9 საბიბლიოთეკო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 02)

ეროვნული ბიბლიოთეკის მიერ განხორციელებული იქნება საბიბლიოთეკო, ბიბლიოგრაფიული და სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა, საბიბლიოთეკო სტატისტიკური მონაცემების ცენტრალიზებული შეგროვება და ანალიზი, საბიბლიოთეკო დარგში სახელმწიფო დაცვის კონტროლი, შესაბამისი კადრების მომზადება-გადამზადების პოლიტიკის განსაზღვრა;

ელექტრონული ბიბლიოთეკის გაფართოება და შემოთავაზებული სერვისების გამრავალფეროვნება;

4.10 სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება-გადამზადება და სასწავლო პროცესის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 30 03)

საშუალო რგოლის პროფესიონალი კადრების მომზადებისათვის და პოლიციელის პროფესიის პოპულარიზაციისათვის, სისტემის გაჯანსაღებისათვის, პოლიციელის კარიერულ წინსვლისა და თანმიმდევრული სისტემის შექმნისათვის საბაკალავრო პროგრამის „სამართალმცოდნეობა“ (რომელიც წარმოადგენს უმაღლესი განათლების პირველ საფეხურს) და სამაგისტრო პროგრამის „საპოლიციო რეგულირების სამართლის“ (რომელიც წარმოადგენს უმაღლესი განათლების მე-2 საფეხურს) შემუშავება და განხორციელება; პოლიციის მუშაობის ეფექტიანობის ზრდა და პოლიციის საზოგადოებაზე ორიენტირებულობა. მეხანძრე-მაშველთა სფეროს სპეციალისტის მომზადება; არსებული შენობა ნაგებობების სათანადოდ აღჭურვა შესაბამისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით.

4.11 იუსტიციის სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთა გადამზადება და სასწავლო ცენტრის განვითარება (პროგრამული კოდი 26 04)

ტრენინგსაჭიროებათა ანალიზის საფუძველზე, კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით, როგორც სამინისტროს სისტემის წარმომადგენლებისათვის, ისე სხვა დაინტერესებულ პირთა და ორგანიზაციებისათვის, მათ შორის, თვითმმართველობებში დასაქმებული საჯარო მოხელეებისათვის, ტრენინგების სრული ციკლის (დაგეგმვა, ორგანიზება და შეფასება) განხორციელება; მომსახურების სფეროსა და ორგანიზაციული მართვის გაუმჯობესების ხელშეწყობისთვის სსიპ -საქართველოს იუსტიციის სასწავლო ცენტრის ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით სერვისებისა და პროდუქტების გამრავალფეროვნება. კომპიუტერული უნარების მიმართულებით ცენტრის თანამშრომლების მიერ სპეციალურ სახელმძღვანელოზე დაყრდნობით რეგიონებში მასობრივი დატრენინგების პროექტის

განხორციელება;საკონკურსო, საატესტაციო და საკვალიფიკაციო ტესტირებების ორგანიზება, მათ შორის, ტესტური დავალებების შექმნა და ტესტური დავალებების ბანკის სრული განახლება შესაბამისი მაღალკვალიფიციური ექსპერტების მონაწილეობით;ტესტირებების როგორც ოფლაინრეჟიმში ასევე, ონლაინრეჟიმში ჩატარების უზრუნველყოფა, აქტიური მონაწილეობის მიღება მუნიციპალიტეტებში ელექტრონული მმართველობის პროგრამის დანერგვის პროექტში;საკონსულტაციო მომსახურების გაწევა ტესტირებისა და ტრენინგების მიმართულებით. ასევე კონსულტირების კომპონენტის გაძლიერება მომსახურების სფეროსა და ორგანიზაციული მართვის გაუმჯობესების კუთხით;ხარისხიანი სერვისებისა და პროდუქტების უზრუნველყოფის მიზნით არსებული ტესტების, ტრენინგმოდულებისა და სასწავლო კურსების პროგრამების რეგულარული განახლება, მათ შორის უცხოური სერტიფიცირებული პროგრამების შექმნის გზით;სტუდენტებისთვის თემატური პროექტების განხორციელება, მათ შორის საზაფხულო და ზამთრის სკოლების ორგანიზება, როგორც საქართველოს, ისე რეგიონული (სამხრეთ კავკასია) მასშტაბით;სპეციალური მონაცემთა ერთიან ბაზის შექმნა, რომელიც თავს მოუყრის ცენტრის მიერ ორგანიზებულ პროექტებსა თუ სხვა ღონისძიებებში გამოვლენილი პერსპექტიული სტუდენტების მონაცემებს. ბაზა ხელმისაწვდომი იქნება სამინისტროს სისტემის უწყებებისთვის, რომლებიც, კადრების საჭიროების შემთხვევაში, იხელმძღვანელებენ აღნიშნული მონაცემებით;არსებული საგანმანათლებლო სერვისების ბაზარზე კონკურენტუნარიანობის შენარჩუნების მიზნით, პროდუქტებისა და სერვისების განვითარების პარალელურად, თანამშრომელთა რეგულარული პროფესიული მომზადება/გადამზადება საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებით;ყვარლის სასწავლო ცენტრის ინფრასტრუქტურისა და მომსახურების გაცნობა ყველა სახელმწიფო სტრუქტურისათვის, საქართველოში აკრედიტირებული სასწავლო დაწესებულებებისათვის, სამოქალაქო და კერძო სექტორის წარმომადგენლებისათვის.

4.12 მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება (პროგრამული კოდი 09 02)

იუსტიციის მსმენელების (სამოსამართლო კანდიდატების) სასწავლო კურსის რეგულარული განხორციელება სასამართლო სისტემის მაღალკვალიფიციური კადრებით უზრუნველყოფის მიზნით;მოქმედი მოსამართლეების და სასამართლოს თანამშრომლების გადამზადება რეგულარულად ჩატარებული ტრენინგების, სემინარების, ვორკშოპებისა და კონფერენციების საშუალებით;

4.13 საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება (პროგრამული კოდი 23 05)

ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში პროფესიული განვითარების სისტემის ჩამოყალიბება, სისტემის მასშტაბით ჩატარებული ტრენინგის საჭიროებათა ანალიზის მოთხოვნების შესაბამისი სასწავლო პროექტების განხორციელება, თანამდებობრივი ტრენინგების სისტემის დანერგვა და კარიერის განვითარებაზე მიმართული სასწავლო პროგრამებისა და სხვა სახის პროექტების განხორციელება; სისტემაში პროფესიული ცოდნის დონის ამაღლების მიზნით მსოფლიოს წამყვან სასწავლო დაწესებულებებთან ერთად სასერთიფიკაციო და ტრენინგ-პროგრამების შემუშავება-განხორციელება, მათ შორის ნიდერლანდების ფინანსთა სამინისტროსთან გაფორმებული ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმისა და საჯარო სამსახურების დამპობილების (TWINNING) პროგრამის ფარგლებში; სამინისტროს სისტემაში სტაჟიორების პროგრამების განვითარება და ახალი კადრების დასაქმების აქტიური მექანიზმის ჩამოყალიბება; მიერ კერძო სექტორის განვითარებისაკენ, ასევე სახელმწიფო სერვისების გაუმჯობესებისაკენ მიმართული რეფორმების აქტიური მხარდაჭერა სხვადასხვა სახის სასწავლო - შემეცნებითი, სემინარული და საკონფერენციო ტიპის პროექტების, კონსულტირების გზით;კერძო ბიზნესის

და ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენლებს შორის სამუშაო შეხვედრების მოწყობა/ორგანიზება ფინანსურ სფეროში მიმდინარე რეფორმების გაცნობისა და კონსულტაციების გაწევის, მათ შორის საგადასახადო სფეროში მიმდინარე ცვლილებებისა და სიახლეების გაცნობის მიზნით.

4.14 სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სისტემისათვის თანამშრომელთა მომზადება და პროფესიული განვითარება (პროგრამული კოდი 27 03)

სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სისტემის პერსონალის პროფესიული მომზადება-გადამზადების გზით ქვეყანაში სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების, სასჯელაღსრულების სისტემაში ევროპის საბჭოსა და გაეროს სტანდარტების მოთხოვნათა დანერგვისა და ადამიანის უფლებათა დაცვის ხელშეწყობა; განათლებისა და პროფესიული განვითარების ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემის და სასწავლო პროგრამების განვითარება; სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სისტემის კვალიფიციური კადრებით უზრუნველყოფა; სტრატეგიული ურთიერთთანამშრომლობის გაღრმავება სხვადასხვა სახელმწიფო სტრუქტურებთან, აკადემიურ ინსტიტუტებთან, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და სხვადასხვა ქვეყნების შესაბამის სასწავლო დაწესებულებებთან; სისტემაში მისაღები და მომუშავე კადრების ტესტირების ინსტიტუტის დანერგვა და მისი ჩატარება მოთხოვნილებისამებრ, სისტემაში კვალიფიციური კადრების მიღებისა და ადგილზე მათი ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა; მოქმედი სასწავლო პროგრამების განახლება და ახალი პროგრამების მომზადება ადგილობრივი რესურსებისა და საერთაშორისო ექსპერტების ჩართულობით, სწავლების ხარისხის სისტემატური გაუმჯობესების უზრუნველყოფა; საკანონმდებლო ცვლილებების შესაბამისად პენიტენციური სისტემის თანამშრომლების სწავლებისათვის ახალი სახელმძღვანელოების მომზადება და არსებულის განახლება; სასწავლო პროცესში ჩართული ადგილობრივი და მოწვეული ტრენერების მომზადება/გადამზადების გზით სწავლების ხარისხის სისტემატური გაუმჯობესების უზრუნველყოფა; სასწავლო პროცესისა და ცენტრის პერსონალის თვითშეფასების/შეფასების დახვეწის გზით ცენტრის საქმიანობისა და სწავლების პროცესის ხარისხის სისტემატური გაუმჯობესების უზრუნველყოფა.

4.15 ჰერალდიკური საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირება (პროგრამული კოდი 01 03)

ქვეყანაში ჰერალდიკის საკითხებში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის წარმართვა;

თვითმმართველი ქალაქებისა და მუნიციპალიტეტების სიმბოლიკის (დროშა, გერბი) შექმნის, მიღების, დამტკიცებისა და გამოყენების წესების სწავლება-სემინარის მომზადება და ჩატარება;

თვითმმართველი ქალაქებისა და მუნიციპალიტეტების სიმბოლიკის გამოფენის მომზადება და ჩატარება;

4.16 მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში (პროგრამული კოდი 28 02)

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელთა და სხვა უწყებებში საერთაშორისო ურთიერთობების სფეროში დასაქმებულ საჯარო მოხელეთა პროფესიული განვითარება და კვალიფიკაციის ამაღლება; სასწავლო ცენტრის სრულყოფა (თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება, ახალი პროგრამების შემუშავება და არსებული პროგრამების დახვეწა); მჭიდრო თანამშრომლობის დამყარება მსოფლიოს წამყვან დიპლომატიურ სკოლებთან და აკადემიებთან; საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლებისათვის ბიბლიოთეკის გამდიდრება; სასწავლო ცენტრის დამოუკიდებელი ვებ-გვერდის შექმნა.

მაკროეკონომიკური სტაბილურობა და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება

მაკროეკონომიკური სტაბილურობა და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი ფუნდამენტური პრიორიტეტული მიმართულებაა. მსოფლიო ეკონომიკის არასახარბიელო მდგომარეობის ფონზე განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს საქართველოს ეკონომიკის პოზიტიური მაკროეკონომიკური პარამეტრების შენარჩუნება და გაუმჯობესება, ვინაიდან ეს მაჩვენებლები მთავარი წინაპირობაა კაპიტალისა და ინვესტიციების მოზიდვისათვის, არსებული საწარმოების გაფართოებისა და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნისათვის. იქიდან გამომდინარე, რომ საქართველოს ეკონომიკა ინტეგრირებულია მსოფლიო ეკონომიკაში და, შესაბამისად, განიცდის მასში მიმდინარე პროცესების გავლენას, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ჯანსაღი მაკროეკონომიკური პარამეტრების შენარჩუნებას და მათ გასაუმჯობესებლად საჭირო ღონისძიებების განხორციელებას;

საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა ემყარება თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის საყოველთაო პრინციპებს და იმ თანამედროვე მიდგომებს, რომლებიც გამოკვეთს სახელმწიფოს როლს სოციალური კეთილდღეობისა და სოციალური უსაფრთხოების უზრუნველყოფაში;

ეკონომიკური პოლიტიკა დაეფუძნება მდგრადი განვითარების მოდელს. სისტემური ტრანსფორმაციის პროცესში საკვანძო როლი მიენიჭება სახელმწიფოს, რომელმაც უნდა განსაზღვროს განვითარების სტრატეგია უმთავრესი მიზნებისა და შესაბამისი ინდიკატორების დონეზე. განვითარების სტრატეგიის ფარგლებში განისაზღვრება ყველა ფუნქცია, რომელთა არსებობა აუცილებელია სტაბილური განვითარებისა და საზოგადოებრივი კეთილდღეობისათვის;

პრიორიტეტით გათვალისწინებული მიზნების მისაღწევად დაგეგმილი სამუშაოები რამდენიმე მიმართულებას მოიცავს, კერძოდ, გულისხმობს მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდის მაღალი მაჩვენებლის მიღწევას, სახელმწიფო ვალის ეფექტიან მართვას, სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტის შემცირებას და ინფლაციის დონის დარეგულირებას;

საგარეო სახელმწიფო ვალთან დაკავშირებით სახელმწიფო პოლიტიკა უზრუნველყოფს საგარეო სახელმწიფო ვალის პორტფელის ხელსაყრელი ფინანსური პარამეტრების შენარჩუნებას და მის მდგრადობას. ამის მიღწევა შესაძლებელი იქნება საგარეო სახელმწიფო ვალის კონსერვატიული და პრაგმატული მართვით. სხვადასხვა ტიპის გლობალური/ეგზოგენური რისკებისა და გამოწვევების არსებობის პირობებში ფისკალური მდგრადობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რათა ქვეყანამ შეინარჩუნოს ეკონომიკური და სოციალური სტაბილურობა. სახელმწიფო ვალი ლიმიტირებულია და არ უნდა აღემატებოდეს მთლიანი შიდა პროდუქტის 60%-ს;

სახელმწიფო განახორციელებს ახალ პროგრამებსა და ინიციატივებს და ფისკალური და მონეტარული ინსტრუმენტების გამოყენებით ხელს შეუწყობს ეროვნული ვალუტით გრძელვადიანი საკრედიტო რესურსების ეკონომიკაში ჩართვას, რაც ხელს შეუწყობს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას და, ამავე დროს, მნიშვნელოვნად შეამცირებს დოლარიზაციის კოეფიციენტს;

გრძელვადიანი ეკონომიკური სტაბილურობისათვის სახელმწიფოს მიერ ვალდებულებების სათანადო დონეზე შესასრულებლად და ინვესტორთა ნდობის შესანარჩუნებლად მნიშვნელოვანი პარამეტრია ბიუჯეტის დეფიციტის მაჩვენებელი. მაქსიმალურად დაბალანსებული ბიუჯეტით უზრუნველყოფილი იქნება ეკონომიკური სტიმულირება და გლობალური ეკონომიკური გამოწვევების შემთხვევაში მაკროეკონომიკური სტაბილურობის შენარჩუნება. საშუალო-ვადიან პერიოდში უზრუნველყოფილი იქნება დეფიციტის მაჩვენებლის დაბალი ნიშნული.

თავისუფალი ეკონომიკური კურსი, დაბალი და მარტივი გადასახადები, ხარისხიანი საგადასახადო ადმინისტრირება, გონივრული და ზომიერი რეგულაციები უზრუნველყოფს ეკონომიკური ზრდის მაღალი მაჩვენებლების მისაღწევად საჭირო გარემოს შექმნას. შესაბამისად, პრიორიტეტის ფარგლებში გატარდება ღონისძიებები, რომლებიც უზრუნველყოფს საგადასახადო და მარეგულირებელი ადმინისტრირების ტვირთის მეწარმეთა სიმძლავრის პროპორციულად გადანაწილებას და ამით მცირე და საშუალო მეწარმეობის მეტ სტიმულირებას;

გაგრძელდება მუშაობა ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების შესახებ ხელშეკრულებების გაფორმების კუთხით, რათა საქართველოში ეკონომიკური საქმიანობა კომფორტული იყოს როგორც საქართველოს მოქალაქეებისათვის, ისე არარეზიდენტი პირებისათვის. პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილი ღონისძიებები მიმართული იქნება ქვეყანაში საუკეთესო საინვესტიციო გარემოს შექმნისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარებისაკენ, რაც გულისხმობს სამუშაოების ჩატარებას, რათა საქართველომ გააძლიეროს თავისი პოზიცია, როგორც რეგიონის ლიდერმა, დაბალი გადასახადების, სწრაფი და ხარისხიანი მომსახურების სერვისების, ლიბერალური კანონმდებლობისა და სტაბილური განვითარების მაჩვენებლების კუთხით;

გაგრძელდება მუშაობა თავისუფალი და პრეფერენციული სავაჭრო რეჟიმების გამოყენების გაუმჯობესების, საქონლის ექსპორტისა და ინვესტიციების ზრდის კუთხით. ამის მიღწევა შესაძლებელია მხოლოდ საუკეთესო ბიზნესკლიმატის შექმნით, იმ სისუსტეების გათვალისწინებით, რომლებიც აქვს საქართველოს მისი ბაზრის ზომიდან და გეოპოლიტიკური გამოწვევებიდან გამომდინარე. სახელმწიფოს კურსი საგადასახადო სისტემისა და ადმინისტრირების გამარტივების მიზნით, კონკურენტული და არაკორუფციული გარემოს უზრუნველყოფა და შრომის ბაზრის გონივრული და მოქნილი რეგულაციები უზრუნველყოფს საქართველოში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას და პოზიტიური სამეწარმეო გარემოს ჩამოყალიბებას;

საქართველოსათვის რეალურ სექტორში ინვესტიციების განხორციელება ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია. სახელმწიფო შექმნის ხელსაყრელ გარემოს როგორც შიგა, ისე უცხოური ინვესტიციებისთვის, რაც გულისხმობს ინვესტიციების დაცულობას, სტაბილური და პროგნოზირებადი ბიზნესგარემოს შექმნას. პოლიტიკა მიმართული იქნება ასევე დანაზოგებისა და რეინვესტირების გაზრდისაკენ. სახელმწიფო პოლიტიკა, მოხმარებაზე ორიენტირებული ეკონომიკის ნაცვლად, მიმართული იქნება დანაზოგებისა და კაპიტალიზაციის ზრდაზე ორიენტირებული ეკონომიკისაკენ, რამაც გრძელვადიანი მდგრადი ზრდის განმსაზღვრელი როლი უნდა შეასრულოს;

საგარეო-სავაჭრო პოლიტიკის კუთხით საქართველოს მთავრობისათვის პრიორიტეტულია საექსპორტო საბაზრო არელების მნიშვნელოვანი გაფართოება, ევროკავშირისა და აშშ-თან თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმების ამოქმედება, რუსეთის ფედერაციასთან სავაჭრო ურთიერთობების აღდგენა;

სახელმწიფო უზრუნველყოფს სამართლიანი, თავისუფალი და კონკურენტული საბაზრო გარემოს შექმნას; ხელი შეეწყობა თანამედროვე და მოქნილი ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბებას, რომელზედაც თანაბრად მიუწვდება ხელი ყველა ეკონომიკურ სუბიექტს;

საქართველოს ეკონომიკის გლობალური კონკურენტუნარიანობის უზრუნველსაყოფად მოხდება ეკონომიკის სტრუქტურული მოდერნიზება, რომელიც დაემყარება ქვეყნის შედარებითი უპირატესობების გონივრულ გამოყენებას; განხორციელდება ექსპორტის სტიმულირება და იმპორტის ჩანაცვლება;

პრიორიტეტის ერთ-ერთი მიზანია მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობა, სამართლიანობის პრინციპზე დაფუძნებული საშემოსავლო გადასახადის დაუბეგრავი მინიმუმის შემოღება და მოქალაქეებისათვის თავიანთი შესაძლებლობების მაქსიმალური რეალიზაციის საშუალების მიცემა დასაქმების სტიმულირების, საგადასახადო სისტემის ჰარმონიზაციისა და ოპტიმიზაციის გზით, ასევე საგადასახადო კანონმდებლობის მოწესრიგება, რაც გულისხმობს ბუნდოვანი და ორმაგი ინტერპრეტაციის შესაძლებლობის მომცემი დებულებების აღმოფხვრას, საგადასახადო ნორმების გამარტივებას და სადავო ნორმების მეწარმის სასარგებლოდ გადაწყვეტას. შემცირდება საგადასახადო დავების განხილვაში სახელმწიფოს დომინანტური როლი; შეიქმნება მცირე ბიზნესის დაბეგვრის ოპტიმალური მოდელი, მარტივი აღრიცხვა-ანგარიშგების წესები და დაბეგვრის ალტერნატიული მექანიზმები; განხორციელდება საგადასახადო სისტემაში ცალკეული დარღვევების დეკრიმინალიზაცია;

ერთი მხრივ, სამართლიანი კონკურენციის პოლიტიკა და, მეორე მხრივ, მცირე და საშუალო საწარმოთა მხარდაჭერა უზრუნველყოფს მათ მიერ წარმოებული პროდუქციის მოცულობისა და შემოსავლის ზრდას. შესაბამისად, გაიზრდება ამ სექტორში დასაქმების მაჩვენებლები, რაც სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების ერთ-ერთი საფუძველი იქნება;

სახელმწიფო უზრუნველყოფს, რომ საქართველოს ეკონომიკის განვითარება მეტწილად ადგილობრივი წარმოების განვითარებასა და დანაზოგების სტიმულირებაზე იყოს დაფუძნებული. გაფართოვდება ბიზნესის განვითარების შესაძლებლობები და დაინერგება გრძელვადიანი სახელმწიფო პროგრამები. სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული პოლიტიკა ხელს შეუწყობს საბანკო სექტორისა და ბიზნესსტრუქტურების პარტნიორულ თანამშრომლობას;

ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური კრიზისიდან გამოყვანის, ინვესტიციების მოზიდვისა და საგადასახადო ბალანსის მდგომარეობის გამოსწორების მიზნით საქართველოს მთავრობა ინვესტორებს შეუქმნის სტაბილურ სამართლებრივ გარემოს, გაათავისუფლებს ხელისუფლების ზეგავლენისაგან და მისცემს საკუთრების დაცვის მყარ გარანტიებს. იგი გაააქტიურებს მუშაობას ევროკავშირისა და აშშ-თან თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებების დასადებად და ამ მიზნით, საერთაშორისო მოთხოვნების შესაბამისად, შეიტანს ცვლილებებს საქართველოს შრომის კოდექსში, შემოიღებს კონკურენციის შესახებ რეალურ კანონმდებლობას და რეგულირების მექანიზმებს, უზრუნველყოფს სტანდარტიზაციისა და სერტიფიცირების მექანიზმების დანერგვას და სურსათის უსაფრთხოებას, რაც ამ შეთანხმებების დადების აუცილებელი წინაპირობაა, ასევე განხორციელებს საგარეო ვაჭრობის ინტერვენციებისაგან დაცვის რეგულირების ანტიდემპინგურ ღონისძიებებს;

ხელი შეეწყობა საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის – საქსტატის ეფექტიან ფუნქციონირებას და მისი დამოუკიდებლობის მაღალ ხარისხს. უზრუნველყოფილი იქნება მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის ღონისძიებები.

5.1 ეკონომიკური და სექტორული (ტრანსპორტი,მშენებლობა) პოლიტიკა და მისი განხორციელების კოორდინაცია (პროგრამული კოდი 24 01)

ქვეყნის მდგრადი ეკონომიკური განვითარებისა და ზრდის მაღალი ტემპების უზრუნველყოფი ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება; ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისათვის საინვესტიციო კლიმატის პოპულარიზაცია და კვალიფიციური სექტორული კვლევების განხორციელება; მდგრადი განვითარების ხელშეწყობა, რომელიც უზრუნველყოფს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების რაციონალურ

გამოყენებას ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით;საგარეო სავაჭრო ბრუნვის სტრუქტურული გაუმჯობესება და ორმხრივი, რეგიონალური და მრავალმხრივი სავაჭრო ურთიერთობების, პრევენციული და თავისუფალი ვაჭრობის რეჟიმების განვითარება; საქართველოში წარმოებული პროდუქტისა და მომსახურების კონკურენტუნარიანობის გაზრდის მიზნით ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმების ეფექტიანი გამოყენების ხელშეწყობა;ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობისათვის საერთაშორისო სატრანსპორტო სისტემებში ინტეგრაციის პროცესის ხელშეწყობა და სატრანზიტო პოტენციალის განვითარებისა და მისი სრულად რეალიზების მიზნით, საქართველოს სატრანსპორტო პოლიტიკისა და სტრატეგიის განმსაზღვრელი დოკუმენტის შემუშავება, საავტომობილო მიმოსვლის განვითარება, რეგიონალური მნიშვნელობის ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება, სამოქალაქო ავიაციის შემდგომი განვითარება ფრენების უსაფრთხოებისა და საავიაციო უშიშროების დონის ამაღლების გზით;სამშენებლო სექტორის შემდგომი განვითარება მშენებლობის ხარისხის გაუმჯობესების, ინვესტიციების მოზიდვის, სამშენებლო სფეროში დასაქმებულთა რაოდენობის გაზრდისა და მოსახლეობის ადგილებზე შენარჩუნების მიზნით;სახელმწიფო ქონების ინვენტარიზაცია და მონაცემთა ერთიანი სისტემების შექმნა, ასევე მათი მართვა-განკარგვა, მოვლა-შენახვა და ეტაპობრივი პრივატიზება ეკონომიკურ აქტივობაში სრულყოფილად ჩართვის მიზნით; სახელმწიფო საწარმოების ოპტიმიზაცია და თანამედროვე მენეჯმენტის პრინციპების დანერგვა საქმიანობის ეფექტურად წარმართვისა და საწარმოთა მომგებიანობის გაზრდის მიზნით;საწარმოების პროდუქტიულობის გაზრდისა და მათი კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა, რომელიც ითვალისწინებს: დამწყები, არსებული მცირე და საშუალო საწარმოებისათვის ტექნიკური დახმარების გაწევას, კომპანიებისათვის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გამარტივებას, ექსპორტის განვითარების ხელშეწყობასა და საქართველოს სექსპორტო პოტენციალის პოპულარიზაციას საერთაშორისო მედია საშუალებების მეშვეობით;ტელეკომუნიკაციების საერთაშორისო კავშირის (ITU) და ევროკავშირის მოთხოვნების შესაბამისად, საქართველოში ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესთან დაკავშირებული ღონისძიებების განხორციელების უზრუნველყოფა;ქვეყანაში ინოვაციური ეკოსისტემის ჩამოყალიბების მიზნით ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარების ხელშეწყობა;ელექტრონული კომუნიკაციების, საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და საფოსტო კავშირის შემდგომი განვითარების ხელშეწყობა (კრიტიკული ინფრასტრუქტურის ობიექტების კავშირგაბმულობის მდგრადი და დაცული საშუალებებით უზრუნველყოფა, ელექტრონული კომუნიკაციების ქსელების მართვისა და ელექტრონული კომერციის სისტემების შექმნა, ინფოკომუნიკაციების სფეროს განვითარება და საქართველოს საფოსტო კავშირის სფეროს რეფორმა);საპენსიო სისტემის რეფორმის ფარგლებში დაგროვებით საპენსიო სისტემაზე გადასვლასთან დაკავშირებული ღონისძიებების განხორციელება, მათ შორის საკანონმდებლო ბაზის შექმნა, დაგროვებითი საპენსიო სისტემის შესახებ საზოგადოების ინფორმირება, საგანმანათლებლო კამპანიის განხორციელება და სხვა.

5.1.1

ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება (პროგრამული კოდი 24 01 01)

ეკონომიკური პროცესების ანალიზი, სექტორული კვლევების განხორციელება ქვეყნის ეკონომიკის ძლიერი და სუსტი მხარეების გამოსავლენად;მაკროეკონომიკური სტატისტიკური მონაცემების ანალიზი და შესაბამისი ანგარიშის მომზადება;არსებული ეკონომიკური სიტუაციის ანალიზი და ახალი ტენდენციების გამოვლენა ინვესტიციების მოზიდვის მიმართულებით; ეკონომიკის პრიორიტეტული სექტორების შესწავლა და

დეტალური კვლევების განხორციელება;საინვესტიციო კლიმატის ამსახველი მასალების მომზადება, ბეჭდვა და მისი გაცნობა დაინტერესებული დელეგაციებისათვის ქვეყნის შიგნით და საზღვარგარეთ;საქართველოს საერთაშორისო ეკონომიკურ სივრცეში ინტეგრაციის მიზნით, სავაჭრო პარტნიორ ქვეყნებთან ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება; რეგიონალური და მრავალმხრივი სავაჭრო ურთიერთობებისა და რეჟიმების ანალიზი და მათი განვითარებისათვის რეკომენდაციების მომზადება; ექსპორტის ხელშეწყობის მიზნით, საქართველოს საგარეო ვაჭრობის შედეგების ანალიზი, ახალი საექსპორტო ბაზრებისა და პროდუქციის იდენტიფიკაცია, სავაჭრო ბალანსის გაუმჯობესებისათვის რეკომენდაციების შემუშავება;„მწვანე ბიზნეს“ შესაძლებლობების არეალის გამოვლენის, საქართველოში ადგილობრივი წარმოების ხელშეწყობისა და განვითარების მიზნით, 4 ძირითად სექტორში (ტურიზმი, სოფლის მეურნეობა და საკვები პროდუქტები, „მწვანე პროდუქტების“ წარმოება, განახლებად ენერჯიაზე დაფუძნებული წარმოება) განხორციელებული კვლევის შედეგების საფუძველზე შესაბამისი საპილოტე პროექტების განხორციელება და პროექტების ტექნიკურ-ეკონომიკური დახასიათების მომზადება; მდგრად ეკონომიკურ განვითარებასთან, „მწვანე ეკონომიკასა“ და „მწვანე ბიზნესთან“ დაკავშირებულ საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება საინფორმაციო ვებ პორტალის (www.greengeorgia.ge) მუდმივი განახლების, სემინარებისა და საჯარო ლექციების მეშვეობით;საერთაშორისო სატრანზიტო დერეფნების ეფექტიანი ფუნქციონირების ხელშეწყობა, სატრანზიტო გადაზიდვების განვითარების ხელშეწყობის პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, ეროვნული სტრატეგიის განვითარება სატვირთო გადაზიდვებისა და ლოჯისტიკის მიმართულებით და საინვესტიციო პროგრამის შემუშავება მულტიმოდალური სატვირთო დერეფნების და მწვანე ლოჯისტიკის მიმართულებით; ადგილობრივი გადამზიდველების საერთაშორისო სატრანსპორტო ბაზარზე გამარტივებული პროცედურებით შესვლის ხელშეწყობისა და ევროპიდან აზიისა და უკუმიმართულებით სარკინიგზო ტრანსპორტით სატვირთო გადაზიდვების გამარტივებული პროცედურებით განხორციელების მიზნით, სხვადასხვა ქვეყანასთან საერთაშორისო შეთანხმებების გაფორმება;საქართველოს ევროპის ერთიან საჰაერო სივრცეში ინტეგრაციის პროცესის გაღრმავების, ფრენების უსაფრთხოებისა და სავაიაციო უშიშროების დონის ამაღლების მიზნით, სავაიაციო სფეროში ევროკავშირის 45 ტექნიკური რეგლამენტისა და 11 დირექტივის იმპლემენტაცია და ასევე, სამოქალაქო ავიაციისა და საზღვაო ტრანსპორტის სფეროებში მომხდარი სატრანსპორტო შემთხვევებისა და ინციდენტების მოკვლევა და პრევენციული ზომების გატარება უსაფრთხოების დონის გაუმჯობესების მიზნით;სამრეწველო და სამოქალაქო მშენებლობის ხელშეწყობა, სამშენებლო პროდუქციის წარმოების განვითარება და საქართველოში წარმოებული სამშენებლო პროდუქციის საერთაშორისო ბაზრობა-გამოფენებში მონაწილეობის ხელშეწყობა, სამშენებლო სფეროში ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის თაობაზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება;ქვეყნის სივრცითი მოწყობის გენერალური სქემის, საქართველოს მუნიციპალიტეტების, მათი ქალაქებისა და დასახლებების მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმების დამუშავებაში მონაწილეობა, სივრცითი დაგეგმარებისა და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსის პროექტის შემუშავება და მიღება;სამშენებლო სფეროს მარეგულირებელი კანონმდებლობის დახვეწა, გამარტივება და ევროპულ და საერთაშორისო ნორმებთან დაახლოება;ელექტრონული კომუნიკაციების, საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და საფოსტო კავშირის შემდგომი განვითარების ხელშეწყობა (კრიტიკული ინფრასტრუქტურის ობიექტების კავშირგაბმულობის მდგრადი და დაცული საშუალებებით უზრუნველყოფა,

ელექტრონული კომუნიკაციების ქსელების მართვისა და ელექტრონული კომერციის სისტემების შექმნა, ინფოკომუნიკაციების სფეროს განვითარება და საქართველოს საფოსტო კავშირის სფეროს რეფორმა);საპენსიო სისტემის რეფორმის ფარგლებში დაგროვებით საპენსიო სისტემაზე გადასვლასთან დაკავშირებული ღონისძიებების განხორციელება, მათ შორის საკანონმდებლო ბაზის შექმნა, დაგროვებითი საპენსიო სისტემის შესახებ საზოგადოების ინფორმირება, საგანმანათლებლო კამპანიის განხორციელება და სხვა.

5.1.2 სახელმწიფო ქონების მართვა (პროგრამული კოდი 24 01 02)

სახელმწიფო ქონების ინვენტარიზაცია და მონაცემთა ერთიანი სისტემების შექმნა; საწარმოს მართვისა და განკარგვის სწორი სტრატეგიის განსაზღვრა;სახელმწიფო ქონების მოვლა-პატრონობის ფუნქციის სრულყოფა;სახელმწიფო საწარმოების ოპტიმიზაცია და თანამედროვე მენეჯმენტის პრინციპების დანერგვა საქმიანობის ეფექტურად წარმართვისა და საწარმოთა მომგებიანობის გაზრდის მიზნით;საწარმოთა განკერძოების ხელშეწყობა ეკონომიკურ აქტივობაში სრულყოფილად ჩართვის მიზნით; გამჭირვალეობისა და ანგარიშვალდებულების მაღალი სტანდარტის დანერგვის ხელშეწყობა;ელექტრონული მმართველობის ხელშეწყობა და სერვისების ელექტრონიზაცია.

5.1.3 მეწარმეობის განვითარება (პროგრამული კოდი 24 01 03)

საწარმოების პროდუქტიულობის გაზრდისა და მათი კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა, რომელიც ითვალისწინებს: დამწყები, არსებული მცირე და საშუალო საწარმოებისათვის ტექნიკური დახმარების გაწევას სამეწარმეო უნარების ამაღლების მიზნით, კომპანიებისათვის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გამარტივებას, ექსპორტის განვითარების ხელშეწყობასა და საქართველოს საექსპორტო პოტენციალის პოპულარიზაციას საერთაშორისო მედია საშუალებების მეშვეობით.

5.1.4 საქართველოში ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლა (პროგრამული კოდი 24 01 04)

ტელეკომუნიკაციების საერთაშორისო კავშირის (ITU) და ევროკავშირის მოთხოვნების შესაბამისად, საქართველოში ციფრულ მაუწყებლობაზე გადასვლის პროცესთან დაკავშირებული ღონისძიებების განხორციელების უზრუნველყოფა: საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის სიგნალის საქართველოს მთელს ტერიტორიაზე გადამცემი DVB-T2-ის სტანდარტის მიწისზედა საეთერო-სამაუწყებლო ქსელის პროექტირება, მშენებლობა და ახლადდაგებული ქსელის ინტეგრაციის სამუშაოების განხორციელება; 70 000-ზე ნაკლები სარეიტინგო ქულის მქონე სოციალურად დაუცველი ოჯახებისთვის (საორიენტაციოდ 250 000 ოჯახი) ციფრული მაუწყებლობის ინდივიდუალური მიმღებების შექმნა და დამონტაჟება; მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლებისათვის საინფორმაციო კამპანიის წარმოება, ბუკლეტების და დამხმარე საინფორმაციო მასალების შედგენა, ტიპოგრაფიული ბეჭდვა და მათი მოსახლეობაში გავრცელება.

5.1.5 საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება (პროგრამული კოდი 24 01 05)

ქვეყანაში ინოვაციური ეკოსისტემის ჩამოყალიბების მიზნით, ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარების ხელშეწყობა;ICT ტექნოპარკის შექმნა და მისი განვითარება, ქართველი მეცნიერების, მკვლევარების, სპეციალისტების, ინოვაციური ჯგუფების, სტუდენტებისა და მეწარმეების მიერ ინოვაციური პროდუქტებისა და ტექნოლოგიების შექმნისა და შემდგომ მათ დანერგვაში და ინოვაციური ბიზნესის განვითარებაში მონაწილეობის მიზნით.

5.2

**შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება
(პროგრამული კოდი 23 02)**

საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის და პროცედურების დახვეწის გაგრძელება, გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით ელექტრონული მომსახურების განვითარება;საგადასახადო ადმინისტრირების შემდგომი გამარტივება, მათ შორის სრულყოფილი კონტროლის პროცედურების დანერგვის მიზნით საბაჟო გამშვები პუნქტების პროცედურული სახელმძღვანელოების შემუშავება, ტვირთის გაფორმების დროისა და ხარჯების შემცირების მიზნით დეკლარირების პროცედურების გამარტივება და აქციზური მარკების მოძრაობისა და აღრიცხვის ახალი საინფორმაციო სისტემის შექმნა;მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით საგადასახადო და საბაჟო კუთხით მომუშავე თანამშრომელთა გადამზადება და კვალიფიკაციის ამაღლება, ინფრასტრუქტურის განახლება;საგადასახადო საკითხებთან დაკავშირებული საინფორმაციო ბუკლეტების და ბროშურების სისტემატურად გამოცემა, საგადასახადო პოლიტიკაში დაგეგმილი რეფორმების შესახებ საზოგადოებისა და გადამხდელთა სისტემატური ინფორმირება და საჯაროობის ამაღლება;საგადასახადო დავების მექანიზმების დახვეწა და მედიაციის საბჭოს ფუნქციონირების გაუმჯობესება;საგადასახადო დავალიანებების გადახდევინების უზრუნველყოფის ღონისძიებების კანონმდებლობის შესაბამისად განხორციელება და ხარვეზების აღმოფხვრა.

5.3

სახელმწიფო ფინანსების მართვა (პროგრამული კოდი 23 01)

სახელმწიფო პრიორიტეტების დაფინანსება, ქვეყნის მაკროეკონომიკური სტაბილურობის შენარჩუნება და საშუალოვადიან პერიოდში საბიუჯეტო დეფიციტის დაბალი მაჩვენებლის შენარჩუნება;მაკროეკონომიკური ანალიზის და პროგნოზირების გაუმჯობესება, მეთოდოლოგიის დახვეწა და მისი არეალის გაფართოება, გრძელვადიანი პროგნოზირების გაუმჯობესება, მაკროეკონომიკური განვითარების სცენარების მოდელირების სრულყოფა, ფისკალური რისკების მართვის და შეფასების სისტემის ჩამოყალიბება;დონორ ორგანიზაციებთან და საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებთან მოლაპარაკებების გაგრძელება, რათა შესაძლებელი იყოს სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად დამატებითი რესურსების მოზიდვა ქვეყნისთვის მაქსიმალურად ხელსაყრელი პირობებით;დამატებითი საინვესტიციო რესურსების მოზიდვის პარალელურად სახელმწიფო საგარეო ვალის კონტროლის გაგრძელება, რათა მან შეინარჩუნოს ხელსაყრელი ფინანსური პარამეტრები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მის მდგრადობას როგორც საშუალოვადიან, ასევე გრძელვადიან პერიოდშიც;შემუშავდება სახელმწიფო ვალის მართვის სტრატეგიის დოკუმენტი, დაიხვეწება სახელმწიფო ვალის შესახებ კანონმდებლობა, გაძლიერდება ვალის მართვის ანალიტიკური ნაწილი;შესაბამისი სისტემის შექმნა პირობითი ვალდებულებების აღრიცხვისა და მართვისათვის;საქართველოს ეროვნულ ბანკთან კონსულტაციების გათვალისწინებით გაგრძელდება სხვადასხვა ვადის მქონე სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების გამოშვება, რაც ხელს შეუწყობს ფასიანი ქაღალდების ბაზრის განვითარებას;საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესება და საგადასახადო კოდექსის სრულყოფა, რაც გულისხმობს საგადასახადო ტვირთის თანაბარ განაწილებას საგადასახადო გადამხდელთა შორის, მეწარმეთა მოთხოვნებისა და საჭიროებების მაქსიმალურად გათვალისწინებას და გონივრული საგადასახადო განაკვეთების შემუშავებას, საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესებას და სამეწარმეო სტიმულის ამაღლებას;საგადასახადო პოლიტიკის სრულყოფა, რაც გულისხმობს ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების მიზნით ხელშეკრულებების არეალის გაზრდას, შემოსავლებსა და კაპიტალზე ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილებისა და საგადასახადო გადამხდელთა ალკვეთის შესახებ შეთანხმების გაფორმების მიზნით პრიორიტეტების განსაზღვრას და შეთანხმებების ინიცირებას ან არსებულ შეთანხმებებში ცვლილებების და დამატებების შეტანას იმ ქვეყნებთან,

რომლებთანაც საქართველოს გააჩნია ეკონომიკური და საინვესტიციო ინტერესები;საგადასახადო საკითხებში ინფორმაციის გაცვლის შესახებ შეთანხმებების ინიცირება და მათი გაფორმების არეალის გაფართოება;საბაჟო კანონმდებლობის სფეროში არსებული კანონდარღვევების აღკვეთის მიზნით, საბაჟო სფეროში ადმინისტრაციული ურთიერთდახმარების შესახებ შეთანხმებების გაფორმება იმ სახელმწიფოებთან, რომლებთანაც საქართველოს გააჩნია მჭიდრო ეკონომიკური და სავაჭრო ინტერესები;გამჭვირვალობისა და საგადასახადო საკითხებში ინფორმაციის გაცვლის გლობალური ფორუმის ფარგლებში საგადასახადო საკითხებში ინფორმაციის გაცვლის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა;საბიუჯეტო სისტემის ლიკვიდურობის უზრუნველყოფის მიზნით სახელმწიფო ხაზინის ანგარიშებზე ფულადი სახსრების მოძრაობის პროგნოზების შედგენა და მართვა;სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების და გადასახდელების ზუსტი და ოპერატიული აღრიცხვა, სახელმწიფო ბიუჯეტის ოპერატიული, ყოველთვიური, ყოველკვარტალური და წლიური ანგარიშების მომზადება, ბიუჯეტის ანგარიშგების ფორმების დახვეწა;რეფორმების გაგრძელება საბიუჯეტო პროცესის, ბიუჯეტის დაგეგმვისა და აღსრულების შემდგომი განვითარების მიზნით;შედეგზე ორიენტირებული დაგეგვის გაუმჯობესება და პროგრამული ფორმატის ბიუჯეტის აღსრულებისა და შესრულების ანგარიშგების სრულყოფა, როგორც სახელმწიფო, ისე ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების საბიუჯეტო პროცესში;ადგილობრივი თვითმმართველობის ერთეულებისა და საჯარო სამართლის იურიდიული პირების ანგარიშგების სახელმწიფო ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში მოქცევა, რაც გააუმჯობესებს სახელმწიფო ფინანსების ხარჯვის ეფექტურობასა და აღრიცხვიანობას;საჯარო ფინანსების კონსოლიდირებული მართვის გაუმჯობესება, მათ შორის საჯარო სამართლის იურიდიული პირების ანგარიშგების ანალიზის გათვალისწინებით;საჯარო სექტორში ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების საერთო მეთოდოლოგიის შემუშავების გაგრძელება და საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების ეტაპობრივი დანერგვა;დაგეგმვისა და შესრულების ელექტრონული პროგრამის გაუმჯობესება, სახელმწიფო ფინანსების მართვის ინტეგრირებული საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა;პოლიტიკის ანალიზისა და სტრატეგიული დოკუმენტების შექმნის ერთიანი სტანდარტის და მეთოდოლოგიის შემუშავება, რეგულირებაზე ზემოქმედების შეფასების სისტემის საერთაშორისო პრაქტიკის შესწავლა და მისი ანალიზის საფუძველზე საქართველოში მისი დანერგვა;გაგრძელება მუშაობა შიდა კონტროლის სისტემის და შიდა აუდიტის სრულყოფილად ჩამოყალიბების მიმართულებით, მომზადდება შიდა კონტროლის სისტემის განვითარების სტრატეგიული ხედვის დოკუმენტი, გაძლიერდება ჰარმონიზაციის ცენტრი და შეიქმნება შიდა აუდიტის შესაბამისი მეთოდოლოგია, მოხდება შესაბამისი ღონისძიებების გატარება შიდა კონტროლის შესახებ ცნობიერების ამაღლებისათვის, როგორც მაღალი რგოლის მენეჯერების, ისე დაწესებულების ხელმძღვანელებისათვის.

5.4 **ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 23 04)**

ფინანსთა სამინისტროს ეფექტიანი ფუნქციონირებისთვის საჭირო საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის შექმნა, განვითარება, მომსახურება, მდგრადობისა და საიმედოობის უზრუნველყოფა;საჯარო ფინანსების მართვის სისტემის შემდგომი განვითარება და საბიუჯეტო სისტემაში დაგეგმილი ცვლილებების IT მხარდაჭერა, მათ შორის ბიუჯეტის მართვის ელექტრონული სისტემის (eBudget) და სახელმწიფო ხაზინის ელექტრონული მომსახურების სისტემის (eTreasury) მოდულების განახლებით, რაც დაკავშირებულია ყველა დონის ბიუჯეტისა და სსიპების ფინანსების მართვის ხაზინის ერთიანი სისტემაში მოქცევასთან;ფინანსთა სამინისტროს ინფორმაციული და ანალიტიკური მხარდაჭერა;ფინანსთა სამინისტროსთვის

მნიშვნელოვანი IT პროდუქტების, ელექტრონული სერვისებისა და მომსახურების კვლევა და ანალიზი; პროგრამული უზრუნველყოფის ახალი სისტემების შექმნა, დანერგვა და მომსახურება; ფინანსთა სამინისტროს ინფორმაციული და კიბერ უსაფრთხოების ხელშეწყობა; ფინანსთა სამინისტროს, სხვა სახელმწიფო უწყებებისა და ორგანიზაციების ვებ-გვერდების შექმნა; ელექტრონული მთავრობის კომპონენტების განვითარება და შესაბამისი სახელმწიფო სერვისების მიწოდება; ელექტრონული მმართველობის კომპონენტების განვითარება და შესაბამისი მუნიციპალური სერვისების მიწოდება; ფინანსთა სამინისტროს საინფორმაციო სისტემების ქვეყნის საინფორმაციო-საკომუნიკაციო სივრცეში ინტეგრაცია.

5.5 სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა (პროგრამული კოდი 47 01)

სტატისტიკური საქმიანობისას გამოსაყენებელი სტატისტიკური სტანდარტებისა და მეთოდოლოგიების შემუშავება;

სტატისტიკური სამუშაოების პროგრამების შემუშავება;

სტატისტიკური კვლევების მართვის და განხორციელების მიზნით საჭირო საკადრო და ადმინისტრაციული რესურსებით უზრუნველყოფა;

სტატისტიკური კვლევების ფინანსური, მატერიალურ-ტექნიკური და ინფორმაციულ-ტექნოლოგიური საშუალებით მხარდაჭერა;

5.6 მოსახლეობისა და საცხოვრისების საყოველთაო აღწერა (პროგრამული კოდი 47 03)

საქართველოს მოსახლეობის აღწერის საკოორდინაციო სამთავრობო კომისიის 2013 წლის 2 აპრილს დამტკიცებული, საქართველოს მოსახლეობის 2014 წლის საყოველთაო აღწერის პროგრამისა და სამოქმედო გეგმისა შესაბამისად განხორციელდება საქართველოს მოსახლეობის 2014 წლის საყოველთაო აღწერის მონაცემთა კომპიუტერული დამუშავება და პირველადი შედეგების გამოქვეყნება.

5.7 სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური (პროგრამული კოდი 56 00)

საქართველოში უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისა და ტერორიზმის დაფინანსების აღკვეთის ხელშეწყობა; საინფორმაციო ქსელის შექმნა, რომელიც ახორციელებს მიღებული ინფორმაციის სისტემატიზაციას და ანალიზს, უზრუნველყოფს შესაბამის მონაცემთა აღრიცხვის ბაზის შექმნასა და ფუნქციონირებას.

5.8 სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა (პროგრამული კოდი 47 02)

ქვეყნისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე სტატისტიკური კვლევების მომზადება, განხორციელება და შედეგების გავრცელება, ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალისა და საინვესტიციო მიკრო კლიმატის შეფასება, სამომხმარებლო ფასებისა და მწარმოებელთა ფასების ინდექსების გაანგარიშება, ბიზნეს სექტორში (აგრეთვე არაკომერციულ ორგანიზაციების სექტორში) მიმდინარე მოვლენების და პროცესების ანალიზი, შრომის სტატისტიკის მაჩვენებლების გაანგარიშება სამეწარმეო და არასამეწარმეო სფეროში კერძო და სახელმწიფო სექტორში, მიმდინარე დემოგრაფიული კვლევა;

მოსახლეობის ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობის შეფასების მიზნით მოსახლეობის უთანაბრობის, დასაქმებისა და უმუშევრობის, შემოსავლებისა და ხარჯების და სხვა მაჩვენებლების დადგენა;

ტურიზმის სტატისტიკის კვლევა;

ენერგორესურსების მოხმარების სტატისტიკის კვლევა.

5.9 **სსიპ – კონკურენციის სააგენტო (პროგრამული კოდი 43 00)**

თავისუფალი მეწარმეობისა და კონკურენციის ხელშეწყობა; ბაზრის ლიბერალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით, სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ან/და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მიერ ბაზარზე შესვლის ადმინისტრაციული, სამართლებრივი და დისკრიმინაციული ბარიერების დაუშვებლობა; ეკონომიკური აგენტების საქმიანობაში თანასწორუფლებიანობის პრინციპების დაცვა, რომელიც ითვალისწინებს დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების დაუშვებლობას; კონკურენციის შემზღვევით ხელშეკრულებების, გადაწყვეტილებებისა და შეთანხმებული ქმედებების დაუშვებლობას; სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ან/და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მიერ კონკურენციის არამართლზომიერად შემზღვევითი ექსკლუზიური უფლებამოსილების მინიჭების დაუშვებლობა; კონკურენციის შემაფერხებელი სახელმწიფო დახმარებების დაუშვებლობა; კონკურენციის სააგენტოს მიერ გადაწყვეტილებების მიღების საჯაროობის, ობიექტურობის, არადისკრიმინაციულობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა; ქვეყნის კონკურენციის მარეგულირებელი კანონმდებლობის შემდგომი სრულყოფა.

5.10 **ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 49 02)**

ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;

ქვეყნის საინვესტიციო შესაძლებლობებზე ცნობადობის ამაღლება;

წინა წლებში შემოსული და პოტენციური უცხოელი ინვესტორებისათვის საინფორმაციო მომსახურების გაწევა და მათ მიერ წამოწყებული სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობა;

ტურიზმის, მომსახურების, სოფლის მეურნეობის (აგრობიზნესი), ენერჯეტიკის, ლოჯისტიკისა და მრეწველობის სფეროებში უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად საჭირო სამუშაოების ჩატარება.

5.11 **საინვესტიციო პოლიტიკის დაგეგმვა და მართვა (პროგრამული კოდი 49 01)**

სტაბილური ეკონომიკური განვითარების, მოსახლეობის დასაქმებისა და ცხოვრების დონის გაუმჯობესების მიზნით ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა; ქვეყნის საინვესტიციო შესაძლებლობებზე ცნობადობის ამაღლება; წინა წლებში შემოსული და პოტენციური უცხოელი ინვესტორებისათვის საინფორმაციო მომსახურების გაწევა და მათ მიერ წამოწყებული სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეწყობა; ქვეყნისათვის პრიორიტეტულ სექტორებში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით საჭირო სამუშაოების ჩატარება;

5.12 **სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება (პროგრამული კოდი 24 03)**

ქართული პროდუქციის უცხოურ ბაზარზე შეღწევისა და კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მიზნით, სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროების შემდგომი განვითარება საერთაშორისო და ევროპის საუკეთესო პრაქტიკის შესაბამისად; მიღწეული საერთაშორისო აღიარების შენარჩუნება/გაფართოება და აღიარების მიღწევა გაზომვების ახალ მიმართულებებში; საქართველოს სახელმწიფო ეტალონების შენახვისათვის მეტროლოგიური ლაბორატორიების თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისად მოწყობა, ეტალონური ბაზის განახლება-მოდერნიზება CIB (Comprehensive Institutional Building) პროგრამის ფარგლებში და ეტალონების მიკვლევადობის

უზრუნველყოფა;საქართველოს სტანდარტად მიღებული საერთაშორისო და ევროპული სტანდარტების რაოდენობის ზრდა და სტანდარტების ხელმისაწვდომობის გაზრდისათვის მომსახურების ელექტრონული საშუალებების დანერგვა;სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროში პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლება, ასევე სააგენტოს თანამშრომელთა უნარების გაძლიერება საზოგადოებასთან ურთიერთობის, მარკეტინგისა და კომუნიკაციის სფეროებში.

5,13

საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატა (პროგრამული კოდი 52 01)

მეწარმე სუბიექტების შესახებ საჭირო ინფორმაციის მარტივად და დროულად მიღების მიზნით „ონლაინ ბიზნეს-კატალოგის“ ფორმატის საძიებო ვებპორტალის შექმნა;
საქართველოში ექსპორტ-იმპორტის შესახებ და საბაჟოს საქმიანობასთან დაკავშირებული ინფორმაციის მოძიება-დამუშავება;
მეწარმე სუბიექტებისათვის შესაბამისი საინფორმაციო-საკონსულტაციო მომსახურებისა და რეკომენდაციების გაწევა;
დავების გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმების განვითარების კუთხით საერთაშორისო (რეგიონული) საარბიტრაჟო იმსტიტუტის განვითარება და საქართველოს ეროვნული მედიაციის ცენტრის შექმნა;
საქართველოში ბიზნესის განვითარებისა და დასაქმების გზით სოციალური ფონის გაუმჯობესების მიზნით პროფესიული განათლების კოორდინაცია და პროფესიული განათლების ცენტრის შექმნა;
თავისუფალი ვაჭრობის პრინციპების გათვალისწინებით საკანონმდებლო ინიციატივების მომზადება;
საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში რეგიონული პალატების განვითარება;
ბიზნეს-კატალოგის განახლებადი და ყოველწლიური ბეჭდვითი ვერსიის შექმნა;
საქონლის წარმოშობის სერტიფიკატების ელექტრონული სისტემის დანერგვა;
„ატა კარნეტი“-ს საერთაშორისო სასაქონლო პასპორტისა და „ბიო სერტიფიკატების“ გაცემასთან დაკავშირებული სამუშაოების განხორციელება;
ბიოუსაფრთხოების სფეროს ეფექტური მართვისა და კოორდინაციის მიზნით ბიოუსაფრთხოებისა და აკრედიტაციის ეროვნული კომისიის შექმნა.

5.14

აკრედიტაციის პროცესის მართვა და განვითარება (პროგრამული კოდი 24 04)

უცხოურ ბაზრებზე ტექნიკური ბარიერების დაძლევისა და ქვეყანაში წარმოებული პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის გაზრდის მიზნით, აკრედიტაციის სისტემის დახვეწა და მისი ჰარმონიზაცია აკრედიტაციის საერთაშორისო ორგანიზაციების მოთხოვნებთან;სსიპ – აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანო – აკრედიტაციის ცენტრის აკრედიტაციის რეგიონულ და საერთაშორისო ორგანიზაციების (EA (European Cooperation for Accreditation), ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation), IAF (International Accreditation Forum)) საქმიანობაში მიზანმიმართული თანამშრომლობის გაგრძელება და აქტიურად მონაწილეობა EA-ს ტექნიკური კომიტეტებისა და გენერალურ ასამბლეას მუშაობაში, ცენტრის საქმიანობის საერთაშორისო მოთხოვნებთან სწრაფი დაახლოვება აკრედიტაციის შედეგების თანმიმდევრული საერთაშორისო აღიარების საფუძვლების შექმნის მიზნით;საქართველოს ეკონომიკის მოთხოვნების შესაბამისად, შესაბამისობის შემფასებელ პირებისათვის სერვისის შეთავაზება, როგორც კანონმდებლობით რეგულირებულ, ასევე ნებაყოფლობით სფეროებში;რეგიონალური მასშტაბით აკრედიტაციის ფორუმის ჩატარება;შესაბამისობის შეფასების ბაზარზე აკრედიტაციის ახალი მიმართულებების შეთავაზება;საერთაშორისო ისო/იეკ 17043-სტანდარტის შესაბამისად საკვალიფიკაციო გამოცდების ჩამტარებელი პირების აკრედიტაციის სქემის შემუშავება.

6

ინსტიტუციონალური განვითარება და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერა

ინსტიტუციური განვითარებისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ძლიერი წარმომადგენლობითი ორგანოს გამართული ფუნქციონირება, ვინაიდან იგი არის ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განმსაზღვრელი, საკანონმდებლო და მაკონტროლებელი ფუნქციების მქონე ხელისუფლების შტო. პრიორიტეტის ფარგლებში განსახორციელებელი პროგრამებით სახელმწიფო განაგრძობს ქვეყნის მიერ აღიარებული დემოკრატიული ღირებულებებისა და დემოკრატიული ინსტიტუტების გამლიერების მხარდაჭერას, სამოქალაქო პლურალიზმის ხელშეწყობას და საარჩევნო სისტემის განვითარებას;

პრიორიტეტი ასევე ითვალისწინებს სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით განსახორციელებელ ღონისძიებებს, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფასა და საერთაშორისო სტანდარტებთან ჰარმონიზაციას;

საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა გულისხმობს როგორც კონსტიტუციური, ისე ტერიტორიულ-სახელმწიფოებრივი საკითხების შემდგომ მოწესრიგებას მეტი ეფექტიანობის მიღწევის მიზნით, საჯარო საქმიანობასთან დაკავშირებული საკითხების უკეთეს რეგულირებას საკანონმდებლო დონეზე და შრომითი ურთიერთობების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ნორმების დახვეწას.

6.1 საკანონმდებლო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 01)

საქართველოს პარლამენტი როგორც ქვეყნის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო, ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას, განსაზღვრავს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს, კონტროლს უწევს საქართველოს მთავრობის საქმიანობას, ახორციელებს კონსტიტუციით, სხვა საკანონმდებლო აქტებითა და პარლამენტის რეგლამენტით მისთვის მინიჭებულ სხვა უფლებამოსილებას.

6.2 სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის აპარატი (პროგრამული კოდი 05 01)

საქართველოს სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის თანამედროვე, დამოუკიდებელ, უმაღლეს აუდიტორულ ორგანოდ ჩამოყალიბება, რომელიც თავის საქმიანობას წარმართავს საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად და სარგებლობს საზოგადოების მაღალი ნდობით; უმაღლესი აუდიტორული ორგანოების თანამედროვე სანიმუშო პრაქტიკის გაცნობა და აუდიტორთა პროფესიული ცნობიერების ამაღლება აუდიტორული ცოდნითა და უნარებით; გარე აუდიტის შესაძლებლობების, საკანონმდებლო მანდატისა და გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მონიტორინგი; სახელმწიფო სახსრების, სახელმწიფოს სხვა მატერიალური ფასეულობების ხარჯვისა და გამოყენების კანონიერების მიზნობრიობის დაცვის და ეფექტიანობის ხელშეწყობა; კომპეტენციის ფარგლებში საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესებაში ხელშეწყობა.

6.3 პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის დაფინანსება (პროგრამული კოდი 06 04)

„მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის განვითარებისა და ჯანსაღი კონკურენტუნარიანი პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;

საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, პოლიტიკური პარტიების საარჩევნო კამპანიის ფინანსური მხარდაჭერა;

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან იმ პარტიების დაფინანსება, რომლებმაც ბოლო საპარლამენტო არჩევნებში ან ბოლო ადგილობრივი თვითმმართველობის საერთო არჩევნებში მიიღეს მონაწილე ამომრჩეველთა

ხმების 3% ან მეტი;

საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, პოლიტიკური პარტიებისათვის (კვლევები, სწავლება, კონფერენციები, მივლინებები, რეგიონული პროექტები) სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული თანხების განაწილების უზრუნველყოფა;

არასამთავრობო ორგანიზაციებისთვის საარჩევნო თემატიკაზე საგრანტო კონკურსების ჩატარება და გრანტებისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული თანხების განაწილების უზრუნველყოფა.

6.4

სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, მათ შორის, სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება (პროგრამული კოდი 26 01)

სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება, რეგულირება და მართვა; საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემის გამართული ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და კონტროლი; სისხლის სამართლის რეფორმაში ჩართულ უწყებებს, საერთაშორისო და ადგილობრივ ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავება და მიმდინარე რეფორმის მონიტორინგი; სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემის რეფორმა – სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭოს საქმიანობის ადმინისტრირება, ორგანიზაციული და ანალიტიკური მხარდაჭერა; უწყებათაშორისი საბჭოს სამდივნოს ანალიტიკური შესაძლებლობების გაძლიერება და მონიტორინგის მექანიზმის დახვეწა; სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის სექტორული სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების ყოველწლიური განახლება; იმპლემენტაციის პროცესში უწყებათაშორისი საქმიანობის კოორდინაცია; წლიური პროგრესის შესახებ ანგარიშების მომზადება, მართლმსაჯულების სისტემის რეფორმის საბიუჯეტო დახმარების პროგრამის ფინანსური შეთანხმების პირობების შესრულების ხელშეწყობა. პირობების შესრულების შესახებ ანგარიშის მომზადება და ევროპის კავშირის დელეგაციისათვის წარდგენა; საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის გადასინჯვა. ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის რეფორმა, საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავება სისხლის სამართლის პროცესში დაცვის მხარის უფლებების გაზრდისა და შეჯიბრებითობის უზრუნველსაყოფად; არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის შემუშავება. არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციის ეროვნული სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის მომზადება, არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის განრიდების მექანიზმის დახვეწა; ანტიკორუფციული და კარგი მმართველობის რეფორმა – კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭოს გაძლიერება, მისი როლის გაზრდა და ქმედით ორგანოდ გარდაქმნა; ეროვნული ანტიკორუფციული სტრატეგიისა და მისი განხორციელების სამოქმედო გეგმის შემუშავება, პერიოდული განახლება და მონიტორინგი, ანტიკორუფციული პოლიტიკის შესრულების შეფასების მეთოდოლოგიის შემუშავება. ანტიკორუფციული საბჭოს საქმიანობის ანგარიშების მომზადება და საქართველოს მთავრობისათვის წარდგენა. ანტიკორუფციული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და იმპლემენტაციის პროცესში შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით უწყებათაშორისი საქმიანობის კოორდინაცია; საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მომზადებული რეკომენდაციების შესრულების უზრუნველყოფა, მათი იმპლემენტაციის შესახებ სახელმწიფო ანგარიშის მომზადების უზრუნველყოფა და საერთაშორისო ორგანიზაციების წინაშე ანგარიშგება; ანტიკორუფციული პოლიტიკისა და რეფორმების შესახებ საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება; ღია მმართველობა საქართველოს 2014-2015 წლების სამოქმედო გეგმის

შესრულების ხელშეწყობა და ღია მმართველობა საქართველოს 2016-2017 წლების სამოქმედო გეგმის შემუშავება. ახალი გეგმის შემუშავების პროცესში საჯარო კონსულტაციების გამართვა; საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შესახებ არსებული საკანონმდებლო ბაზის გადასინჯვა, ინფორმაციის თავისუფლების მარეგულირებელი ნორმების საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის, პრაქტიკაში არსებული ხარვეზების აღმოფხვრის და ცალკეულ საკანონმდებლო აქტებში გაბნეული ნორმების ერთ ნორმატიულ აქტში გაერთიანების მიზნით ინფორმაციის თავისუფლების კანონის შემუშავება; მთავრობის მიერ დამტკიცებული საჯარო სამსახურის რეფორმის კონცეფციის საფუძველზე საჯარო სამსახურში ეთიკის ნორმების, პასუხისმგებლობისა და ანგარიშვალდებულების მექანიზმების გაუმჯობესების, აგრეთვე ანაზღაურების, წახალისებისა და დაწინაურების ერთიანი სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავება; სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის რეფორმის სტრატეგიის შემუშავება და განხორციელება ახალი „აღსრულების კოდექსი“ – პროექტის შემუშავება ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოებისა და ევროპული გამოცდილების გაზიარების გზით; “მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის გადახედვა; სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის ცალკეული ინსტიტუტების გადახედვა, შემოღებული „სუმარული წარმოების“ (Summary judgment) ინსტიტუტი, რის შედეგადაც შემცირდება სასამართლოში საქმის განხილვის ვადები, პროპორციულად შემცირდება ადვოკატისა და სასამართლო განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯები, დაიზოგება სასამართლოს რესურსები და სასამართლო განიტვირთება უსაფუძვლო სარჩელებისგან; ადმინისტრაციულ ორგანოებში ადმინისტრაციული საჩივრების ერთჯერადად განხილვის პროცესის გადასინჯვა;

6.5 საარჩევნო გარემოს განვითარება (პროგრამული კოდი 06 01)

რეფერენდუმის/პლებისციტის გამართვა, საჯარო ხელისუფლების წარმომადგენლობითი ორგანოების წევრთა და საჯარო ხელისუფლების თანამდებობის პირთა ასარჩევად საყოველთაო არჩევნების ჩატარების უზრუნველყოფა;

არჩევნების და რეფერენდუმის/პლებისციტის მონაწილეთა მიერ თავიანთი კანონიერი უფლებების დაუბრკოლებლად განხორციელების უზრუნველყოფა;

არჩევნების პროცესთან დაკავშირებული სამოქალაქო აქტივობების მხარდაჭერა და ამომრჩეველთა სამოქალაქო და საარჩევნო კულტურის ამაღლება;

ამომრჩეველთა ინფორმირების ინსტრუმენტების შექმნა, პროფესიული ეთიკის ელემენტების გაძლიერება, სავალდებულო ტრენინგების, სერტიფიცირების, დისტანციური და ელექტრონული სწავლების მეთოდების დანერგვა;

ეფექტიანი საკომუნიკაციო არხების განვითარება, დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა, მედიის, სოციალური ქსელების და პირდაპირი კავშირების გამოყენება;

საარჩევნო პროცესების დაგეგმვა, ყველა ტიპის არჩევნების ჩატარების ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ტექნიკური უზრუნველყოფა.

6.6 ეროვნული საარჩევნო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 26 03)

არსებული დოკუმენტების დაცვა/შენახვის პირობების გაუმჯობესების, დაცვის სისტემებით აღჭურვის, ახალი დოკუმენტებისათვის დამატებითი საცავების შექმნის და არქივის თანამშრომელთა სამუშაო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით,

ზუგდიდის და ახალციხის რეგიონული არქივების შენობების კაპიტალური სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარება და ახალი, დამატებითი საცავების მშენებლობა. აგრეთვე, ქუთაისში არქივის ახალი შენობის აშენება; ცენტრალიზაციის მომდევნო ეტაპის შედეგად, 47 ადგილობრივი არქივის დოკუმენტების 6 რეგიონულ არქივში განთავსება; მოქალაქეზე ორიენტირებული მომსახურების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით, მომსახურების ელექტრონული პროგრამების ახალი პარამეტრების შემუშავება, არსებული ელექტრონული პროგრამების განახლება და დახვეწა. მკვლევართა აღრიცხვისა და მართვის სისტემის, საარქივო დოკუმენტების (ფოტო-ვიდეო-ფონო-ტექსტური დოკუმენტების, რუკების) ელექტრონული კატალოგების, გეოგრაფიული საინფორმაციო სისტემა (GIS), სივრცითი ძიების პროგრამისა და ონლაინ მომსახურების რეჟიმი, დანერგვა; მოქალაქეთა მომსახურების პროგრამის პარამეტრების გაუმჯობესება, ასევე ეროვნული საარქივო ფონდის ელექტრონული დოკუმენტების არქივის შექმნა და სრულყოფა დოკუმენტების ელექტრონული ასლების ხელმისაწვდომობის გაზრდის, ფიზიკური და იურიდიული პირების სწრაფი და ხარისხიანი მომსახურების, დოკუმენტების დედნების შენარჩუნებისა და ეროვნული მემკვიდრეობის დაცულობის უზრუნველყოფის მიზნით; სკანირების აპარატურის კალბრაციისა და ოპერირების პროგრამის, სკანირების პროცესის მონიტორინგის სისტემის, სკანირებული დოკუმენტების ელექტრონული რეესტრისა და ანოტირების სტანდარტების შემუშავება და დანერგვა;

6.7 სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 26 08)

საზოგადოებრივი ცენტრების (სოფლის სახლების) მშენებლობის განხორციელება გამართული ფუნქციონირება და მომსახურების ეფექტიანი მიწოდება. საზოგადოებრივი ცენტრების კონცეფციის განვითარება საჯარო ბიბლიოთეკების ბაზაზე, რომელიც გულისხმობს შერჩეული სოფლის ბიბლიოთეკების ინფრასტრუქტურის გამართვას, ტექნიკითა და ინტერნეტით უზრუნველყოფას და თანამშრომელთა გადამზადებას; ადგილობრივ თვითმმართველობებში ელექტრონული მმართველობის დანერგვის პროექტის განხორციელება; სააგენტოს მონაცემთა ბაზების დახვეწა, ინფორმაციული უსაფრთხოებისა და პერსონალური მონაცემების დაცვის ხელშეწყობა, მონაცემთა ბაზების ტექნოლოგიური სრულყოფა, მონაცემთა ხარისხის მართვის სისტემის დანერგვა, მონაცემთა ბაზებში ხარვეზების ანალიზი და გამოსწორება; მოსახლეობის რეესტრის ხარისხის გაუმჯობესება; განახლებადი, საიმედო მონაცემთა ბაზის შექმნა და დამისამართების ერთიანი სტანდარტის დანერგვა, ციფრული ხელმოწერა და ორგანიზაციის ციფრული შტამპის განვითარება.

6.8 სსიპ - იურიდიული დახმარების სამსახური (პროგრამული კოდი 53 00)

იურიდიულ დახმარებაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა; მაღალი ხარისხის მომსახურების უზრუნველყოფა; მაღალი საზოგადოებრივი ცნობადობა იურიდიული დახმარების სისტემის შესახებ;

6.9 საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის ფუნქციონირების გაძლიერების ღონისძიებები (საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი (პროგრამული კოდი 41 01))

საქართველოს ტერიტორიაზე, თავისუფლების შეზღუდვის ადგილებში ადამიანის უფლებათა დაცვის მდგომარეობაზე გეგმიური და მოულოდნელი (დაუგეგმავი) მონიტორინგის განხორციელება; წამებისა და სხვა სასტიკი, არადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან სასჯელის პრევენციის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება; მონიტორინგის ანგარიშების მომზადება და მათი წარდგენა; საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშების გამოცემა და სხვადასხვა დონეზე წარდგენა; ადამიანის უფლებათა სავარაუდო დარღვევების

შესახებ განცხადების/საჩივრების მიღება, განხილვა და შესაბამისი რეაგირება; შემუშავებული რეკომენდაციების შესრულების მონიტორინგი, მათი განხორციელების შეფასება; საქართველოს სახალხო დამცველის რეგიონული ოფისების მუშაობის მხარდაჭერა და მათი გაზრდა; ადამიანის უფლებათა სფეროში საგანმანათლებლო კამპანიების განხორციელება, მათ შორის სოციალური რეკლამის დამზადება და მედიის საშუალებით გავრცელება; სამიზნე აუდიტორიებისთვის საგანმანათლებლო აქტივობების განხორციელება; საქართველოს სახალხო დამცველის საინფორმაციო ბიულეტენის ყოველთვიური გამოცემა; ადამიანის უფლებათა თემატიკაზე ყოველთვიურად საჯარო დებატების გამართვა, კონკურსების ჩატარება, სხვადასხვა პუბლიკაციების გამოცემა და გავრცელება; ტოლერანტობის კულტურის განვითარებისა და თანასწორუფლებიანი გარემოს ჩამოყალიბების ხელშეწყობა; უმრავლესობისა და უმცირესობის ჯგუფებს შორის მრავალმხრივი დიალოგის ხელშეწყობა; ეროვნული და რელიგიური უმცირესობების ინტეგრაციის პროცესის ხელშეწყობა; რელიგიური და ეთნიკური უმცირესობების მდგომარეობის მონიტორინგი, არსებული ტენდენციების გამოკვეთა და ანალიზი, ტოლერანტობის საკითხებზე რეკომენდაციებისა და წინადადებების მომზადება და წარდგენა შესაბამისი სახელმწიფო უწყებებისთვის; მთავრობის ადამიანის უფლებათა სამოქმედო გეგმის და შემწყნარებლობისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის ეროვნული სამოქმედო გეგმის მონიტორინგი, რელიგიათა და ეროვნულ უმცირესობათა საბჭოების ჩართულობით; ბავშვთა უფლებრივი მდგომარეობის ზედამხედველობა, როგორც ცენტრში, ისე რეგიონებში; არასრულწლოვანთა სასჯელადსრულების დაწესებულებების მონიტორინგის გაძლიერება; სკოლამდელი დაწესებულებების მონიტორინგი; 24 საათიანი სახელმწიფო ზრუნვის ქვეშ მყოფი არასრულწლოვნების მომზადების ზედამხედველობა სამზრუნველო დაწესებულებიდან გასვლის მიმართულებით; საქართველოში გენდერული თანასწორობის დაცვის კუთხით არსებული ეროვნული და საერთაშორისო აქტების შესრულების მონიტორინგი, სახალხო დამცველის აპარატში შემოსული გენდერული თანასწორობის საკითხის დარღვევასთან დაკავშირებული განცხადება/საჩივრების შესწავლა და შესაბამისი დასკვნების/რეკომენდაციების/წინადადებების პროექტების მომზადება; საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ გენდერული თანასწორობის სფეროში მოქმედ სახელმწიფო თუ არასახელმწიფო ორგანიზაციების და ორგანიზაციების საქმიანობის, გამოცდილების განზოგადება და საქართველოში დანერგვის ორგანიზება; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების უფლებრივი მდგომარეობის მონიტორინგი; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა მიმართ ეფექტური სახელმწიფო პოლიტიკის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ინტერესების ადვოკატირება; გაეროს „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კონვენციით“ დადგენილი მოთხოვნების შესრულებაზე მონიტორინგის განხორციელება; ე.წ. გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებში ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესწავლა და მონიტორინგი; „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ფუნქციების შესრულება; ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის მონიტორინგის განხორციელება თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში.

6.10

ერთიანი სახელმწიფო საინფორმაციო ტექნოლოგიების მხარდაჭერის განვითარება (პროგრამული კოდი 26 06)

სსიპ - „სმართ ლოჯიკში“ მენეჯერული პროცესების დანერგვა სხვადასხვა უწყებებისათვის IT სერვისების სრული სპექტრის მიწოდების მიზნით, კერძოდ: ქსელური უზრუნველყოფა, ელ-ფოსტის სერვისი, ონლაინკომუნიკაციის საშუალებები, ტელევიდეოკონფერენცია, დროისა და დავალებების მართვის პროგრამული უზრუნველყოფა, უსაფრთხოების ერთიანი პოლიტიკის გატარება,

არასასურველი და მავნე ელფოსტის, პროგრამებისა და ვირუსებისგან დაცვა, სახელმწიფო სტრუქტურებისათვის ერთიანი IT-მხარდაჭერის სატელეფონო ცენტრის შექმნა და ინციდენტების მართვა, ციფრული სატელეფონო სერვისი, სახელმწიფო ორგანიზაციებში დასაქმებულთა კომპიუტერული ტექნიკის ადგილზე მომსახურება და სხვა სერვისები, რომლებიც აუცილებელია თანამედროვე გარემოში სრულყოფილი ოპერირებისათვის; ინფორმაციული ტექნოლოგიების სერვისების მიწოდების ახალი, თანამედროვე „Cloud Computing“-ის „IaaS“ მოდელის დანერგვა, რომელიც დანახარჯების ეკონომიით უზრუნველყოფს მრავალი ორგანიზაციის ინფორმაციულ ტექნოლოგიებზე მოთხოვნის დაკმაყოფილებას; სახელმწიფო ორგანიზაციებში პროცესების ავტომატიზებისა და ელექტრონულ მმართველობაზე გადასვლის მიზნით შესაბამისი კვლევის ჩატარება და კონკრეტული ინოვაციური ბიზნეს გადაწყვეტილების შექმნა, რაც გულისხმობს, კონკრეტულ შემთხვევაში, პროგრამული უზრუნველყოფის შემუშავებას კონკრეტული დამკვეთისთვის და მაქსიმალურად მორგებას მის ბიზნეს პროცესებზე; სისხლის სამართლის საქმეთა ავტომატიზაციის პროგრამული უზრუნველყოფის სხვადასხვა მოდულის შექმნისთვის პროექტის გეგმის შედგენა და ამოცანის ჩამოყალიბება, სხვადასხვა ორგანიზაციის ჩართვა ავტომატიზებულ სისტემაში (ადვოკატურა, სასჯელაღსრულების სისტემა, განრიგებისა და მედიაციის პროგრამაში მონაწილე სოციალური მუშაკები), ასევე სასამართლოს ჩართვისთვის საჭირო ინტეგრაციის მოდულის შემუშავება. დევნილთა ბაზის პროგრამული უზრუნველყოფის დახვეწა-განახლება და ვებ-ტექნოლოგიაზე გადაწერა; ქვეყნის მასშტაბით შესაბამისი ორგანიზაციებისთვის ზუსტი დროის გამოყენების მიზნით, სპეციალური ტექნიკური მოწყობილობების დანერგვა, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი იქნება გარანტირებულად ზუსტი და მდგრადი დროის განსაზღვრა, რაც გამორიცხავს დოკუმენტებსა და პროცესებში მითითებული დროის უზუსტობას.

6.11

ელექტრონული მმართველობის განვითარება (პროგრამული კოდი 26 05)

არსებული საინფორმაციო სისტემებისთვის მონაცემთა ადაპტერის დამატება ერთიან სისტემასთან კავშირის უზრუნველსაყოფად. ინფორმაციასთან წვდომის გაუმჯობესება, მისი დაცულობა და საიმედოობა. სისტემის საშუალებით ახალი კომბინირებული ელექტრონული სერვისების შექმნა. მოსახლეობისთვის მომსახურების მიწოდება ერთი ფანჯრის პრინციპით და ნაკლები დანახარჯებით; მოქალაქის პორტალში ყველა იმ ელექტრონული სერვისის ინტეგრირება, რომელთაც ცენტრალური და ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები სთავაზობენ მოქალაქეებს, ბიზნესს თუ არასამთავრობო სექტორს; საკონტინერო გადაზიდვების პროცესში (იმპორტ/ექსპორტი) ჩართული კერძო და სახელმწიფო სუბიექტებს შორის ინფორმაციის მიმოცვლის პროცესის გამარტივების მიზნით, საქართველოს საერთაშორისო ვაჭრობის მხარდამჭერი სისტემის შექმნა; საკონტინერო გადაზიდვების განხორციელება ბათუმისა და ფოთის პორტის გავლით. სისტემამ უნდა მოიცვას ყველა სახის სახმელეთო და საჰაერო ტვირთი. სისტემის ინტეგრაცია მსგავსი პროფილის საერთაშორისო სისტემებთან; სახელმწიფო დაწესებულებებს შორის ოფიციალური დოკუმენტბრუნვის განხორციელება ელექტრონულად, ერთიან სტანდარტზე დაფუძნებით და ინფორმაციის გაცვლის დაცული ინფრასტრუქტურის ფარგლებში; ინფორმაციულ უსაფრთხოებასთან დაკავშირებით საკანონმდებლო ინიციატივის მომზადება, ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკისა და სტანდარტების ჩამოყალიბება; სპეციალური კითხვარის შემუშავება, რომლის საშუალებითაც სახელმწიფო დაწესებულებებს საშუალება მიეცემათ, შეაფასონ საკუთარი მონაცემები და მოახდინონ იმ ცხრილების, მონაცემთა მასივებისა და ელექტრონული სერვისების იდენტიფიცირება, რომელთა გამოქვეყნებაც შესაძლებელია ღია მონაცემების პორტალზე – data.gov.ge; ინფორმაციული უსაფრთხოების მართვის სახელმწიფო სისტემის შექმნა.

- 6.12 **პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატი (პროგრამული კოდი 51 00)**
 საჯარო და კერძო პირებისთვის კონსულტაციის გაწევა მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებზე;
 მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებული განცხადებების განხილვა;
 მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შემოწმება (ინსპექტირება) საჯარო და კერძო დაწესებულებებში;
 საზოგადოების ინფორმირება მონაცემთა დაცვის მდგომარეობისა და მასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი მოვლენების შესახებ;
 პერსონალური მონაცემების დამუშავების ევროპული სტანდარტების დასაბუნებრივად შესაბამისი ნორმატიული აქტებისა და რეკომენდაციების მომზადება, ინსპექტირების მეთოდოლოგიის შემუშავება და შემდგომი დახვეწა, სხვა ქვეყნებში მონაცემთა გადაცემაზე კონტროლის გაუმჯობესება.
- 6.13 **სსიპ - საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური (პროგრამული კოდი 48 00)**
 დაზღვევის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება;
 სადაზღვევო ბაზრის ფინანსური სტაბილურობისათვის ხელის შეწყობა;
 სადაზღვევო საქმიანობის განზოგადება;
 სავალდებულო დაზღვევების შესახებ სტანდარტების შემუშავება;
 სადაზღვევო კომპანიებისთვის ლიცენზიების გაცემა, მათ შორის პიროვნული ლიცენზიების გაცემა.
- 6.14 **სსიპ - საჯარო სამსახურის ბიურო (პროგრამული კოდი 50 00)**
 საჯარო სამსახურის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და შესაბამისი საქმიანობის კოორდინაციის ხელშეწყობასაჯარო სამსახურის რეფორმის კონცეფციის იმპლემენტაციასაჯარო სამსახურში ადამიანური რესურსების მართვის სამსახურების მუშაობის კოორდინაციათანამდებობის პირთა ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციების დროულად შევსებისა და საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.საჯარო დაწესებულებებში სტაჟირების გავლის პროგრამის კოორდინაცია და კონტროლი.საჯარო სამსახურის სფეროში არსებული მდგომარეობისა და ნორმატიული აქტების შესრულების ანალიზი
- 6.15 **სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაციები (პროგრამული კოდი 11 00 – 19 00)**
 სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ადმინისტრაციები შესაბამის სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებთან კოორდინირებულად შეიმუშავენ ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების განვითარების სტრატეგიებისა და პრიორიტეტების დოკუმენტებს, ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და ტურისტული პოტენციალის წარმოჩენის მიზნით მოამზადებენ წინადადებებს, გააკონტროლებენ სამხედრო სავალდებულო სამსახურში გაწვევის პროცესს და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საქმიანობას.
- 6.16 **ნორმატიული აქტების სისტემატიზაცია და მთარგმნელობითი ცენტრის განვითარება (პროგრამული კოდი 26 10)**

საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებულ სფეროებსა და პრიორიტეტულ მიმართულებებში არსებული ევროპული კანონმდებლობის, სტანდარტებისა და რეგულაციების შესაბამისი ქართული ნორმატიული ბაზის თარგმნის განხორციელება; საქართველოს ნორმატიული აქტების თარგმნა ინგლისურ ენაზე და ევროკავშირის კანონმდებლობის თარგმნა ქართულ ენაზე. თარგმნილი სამართლებრივი აქტების ოპერატიული განთავსება ვებ-გვერდზე და მათი სრული ხელმისაწვდომობა დაინტერესებული მომხმარებლისათვის.

6.17 **საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 06 03)**

საარჩევნო რეფორმების ხელშეწყობა;

კომპეტენციის ფარგლებში მონიტორინგის განხორციელება;

ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობა;

საარჩევნო ადმინისტრაციის მოხელეთა სერტიფიცირების ჩატარება;

პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის განვითარებისა და ჯანსაღი, კონკურენტუნარიანი პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობისათვის „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით გათვალისწინებული ფონდის ფუნქციების შესრულება.

6.18 **იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 26 09)**

მომსახურების ხარისხის განვითარების მიზნით სსიპ - იუსტიციის სახლის წინა ხაზის თანამშრომლების პერიოდული გადამზადება, პროდუქტებისა და მომსახურების პროცესების განვითარება, იუსტიციის სახლში დამატებითი კერძო და სახელმწიფო სერვისების ინტეგრაცია, მომხმარებელთა კმაყოფილების კვლევის რეგულარული განხორციელება; სერვისების ცნობადობის ზრდის მიზნით მარკეტინგული და პიარ ღონისძიებების განხორციელება. საერთაშორისო მასშტაბით იუსტიციის სახლის კონცეფციის ექსპორტის მიზნით და ბრენდის პოპულარიზაცია დაინტერესებულ ქვეყნებში. იუსტიციის სახლების შესაბამისი ტექნიკითა და ინვენტარით მომარაგება. იუსტიციის სახლის ყველა ფილიალში იგეგმება ღონისძიებები სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული ხარვეზის გამოვლენისა და მათი აღმოფხვრის მიზნით; საქართველოს მასშტაბით იუსტიციის სახლის ახალი ფილიალების აშენება.

7 **იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა სახელმწიფო მხარდაჭერა და რეინტეგრაციის ხელშეწყობა**

იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობა სახელმწიფოს ვალდებულებების ნაწილია და, შესაბამისად, სახელმწიფოსთვის ამ კუთხით განსახორციელებელი პროგრამები და ღონისძიებები პრიორიტეტული მიმართულებაა. ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენამდე და დევნილთა საკუთარ სახლებში დაბრუნებამდე სახელმწიფო განახორციელებს ზრუნვას იძულებით გადაადგილებული პირებისათვის ნორმალური საყოფაცხოვრებო პირობების შეთავაზების მიზნით, რაც გულისხმობს როგორც დევნილთა სახლების მშენებლობა-რეაბილიტაციის, ისე დევნილთათვის საცხოვრებელი ფართობების დაკანონების და მათი გონივრული განსახლების ღონისძიებებს, რათა ყველა დევნილს ღირსეულ პირობებში ცხოვრების საშუალება მიეცეს. იძულებით გადაადგილებული პირების საზოგადოებაში სრული ინტეგრაციის მიზნით მათთვის სათანადო პირობების შექმნა კერძო საკუთრების მოპოვებისა და დასაქმების გზით ხორციელდება იმ დათქმით, რომ მათი, როგორც საქართველოს მოქალაქეების, უფლება, დაბრუნდნენ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე, ისევე, როგორც მათი საკუთრების უფლება,

შეუქცევია;

სახელმწიფო ასევე განაგრძობს შესაბამისი ღონისძიებების გატარებას ლტოლვილთა დახმარების, რეადმისიის ხელშეკრულების საფუძველზე დაბრუნებულთა რეინტეგრაციისა და ეკომიგრანტთა საცხოვრებელი სახლებით უზრუნველყოფის მიზნით;

კონფლიქტების სრულმასშტაბიანი მოგვარების საფუძვლის მოსამზადებლად განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა სტაბილური, უსაფრთხო გარემოს შექმნას, პროვოკაციების საფრთხის პრევენციის მყარი მექანიზმის ჩამოყალიბებას და უსაფრთხოების გარანტირების პროცესში საერთაშორისო ორგანიზაციების ჩართულობის უზრუნველყოფას. გზა გაეხსნება სახალხო დიპლომატიას, ეკონომიკურ რეაბილიტაციასა და ბიზნესპროექტებს;

მეგობარი ქვეყნებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მონაწილეობით მნიშვნელოვნად გაფართოვდება არასამთავრობო სექტორის ისეთი პროექტების მხარდაჭერა, რომლებიც ხელს შეუწყობს მხარეთა სხვადასხვა „ინტერესთა ჯგუფის“ დიალოგს;

კონფლიქტების მოგვარებისათვის გადაწყვეტი იქნება დემოკრატიული ინსტიტუტების მშენებლობა და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრობლემების გადაჭრის დაჩქარება. ამ მიმართულებებით სახელმწიფო პოლიტიკის წარმატებამ აფხაზეთისა და ე. წ. სამხრეთ ოსეთის/ცხინვალის რეგიონის საზოგადოებები ერთიან სახელმწიფოში ცხოვრების უპირატესობაში უნდა დაარწმუნოს.

7.1

განსახლების ადგილებში დევნილთა შენახვა და მათი საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 34 02)

იძულებით გადაადგილებულ პირთა-დევნილთა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიის განხორციელების სამოქმედო გეგმის განახლება და მის შესაბამისად, იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლების ღონისძიებების განხორციელება, მათთვის საცხოვრებელი ფართის (შემენა, აშენება, რეაბილიტაცია) კერძო საკუთრებაში გადაცემა;

დევნილთა გრძელვადიანი განსახლების მიზნით, თბილისსა და საქართველოს სხვა რეგიონებში მდებარე შენობების სარემონტო-სარეაბილიტაციო სამუშაოებთან და ახალი საცხოვრებელი ბინების მშენებლობასთან დაკავშირებული მომსახურების შესყიდვა;

სავალალო მდგომარეობაში მყოფ დევნილთა ჩასახლების ობიექტების შესწავლა და შემდგომში მათი რეაბილიტაცია, ბენეფიციართა რაოდენობის დაზუსტება და ადმინისტრაციული ხარჯების დაფინანსება სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე; იძულებით გადაადგილებულ პირთათვის ფულადი დახმარების გაწევა, სამინისტროს მიერ დადგენილი წესით;

ფართების დაქირავების მიზნით დევნილთა ოჯახების ყოველთვიური სოციალური დახმარებების გაცემა;

დევნილთა გრძელვადიანი განსახლების მიზნით, რეაბილიტირებული და ახალაშენებული შენობების ელექტროენერჯის, გარე საკანალიზაციო, ბუნებრივი აირის და წყლის სისტემების მიერთება და მოწყობა, სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე;

იძულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესების მიზნით, დევნილთა საკუთრებაში არსებულ ობიექტებში ჩასატარებელი სამუშაოების ღირებულების თანადაფინანსება, სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე;

გრძელვადიანი განსახლებისათვის განსაზღვრულ ობიექტებში (აშენებული, რეაბილიტირებული) დევნილთა გრძელვადიანი განსახლების ღონისძიებების დასრულებამდე, ობიექტების დაცვის მომსახურების შესყიდვა;საქართველოში იძულებით გადაადგილებული მოსახლეობის სოციალური და ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობა. დასაქმების, მომსახურების, ინფრასტრუქტურისა და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება;დევნილთა ჩასახლებებში, განსაკუთრებით სოფლად, სასოფლო-სამეურნეო და სხვა ბიზნეს პროექტების დაფინანსების უზრუნველყოფა შესაბამისი პროექტების საფუძველზე;იძულებით გადაადგილებულ პირთა ხელშეწყობა - ტექნიკური დახმარება, ტრენინგების, სასწავლო ტურებისა და საჭირო ინვენტარით აღჭურვის გზით.

7.2 **იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 34 01)**

ქვეყნის პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური და დემოგრაფიული მდგომარეობის გათვალისწინებით დევნილთა, ლტოლვილთა, ჰუმანიტარული სტატუსის მქონე პირთა, თავშესაფრის მაძიებელთა, რეპატრიანტთა მიგრაციული ნაკადების რეგულირება, მათი დროებითი ან მუდმივი განსახლების ორგანიზება, ადაპტაციისათვის და საზოგადოებაში ინტეგრაციისათვის საჭირო პირობების შექმნა და სოციალური დაცვა;

დევნილი მოსახლეობის თვითკმარობის გაზრდა, სახელმწიფოზე მათი დამოკიდებულების შემცირება-აღმოფხვრა და უკიდურესად გაჭირვებული, დაუცველი დევნილების ერთიან სოციალურ პროგრამებში ინტეგრირება საერთო კრიტერიუმების საფუძველზე;

რეპატრიანტის სტატუსის მაძიებელთა აპლიკაციების სისტემატიზაცია, ანალიზი და განხილვა შესაბამისი გადაწყვეტილების მისაღებად;

არალეგარული მიგრაციის პრევენცია, დროებითი ლეგალური შრომითი მიგრაციის შესაძლებლობის გაზრდა;

რეადმისიის ხელშეკრულების საფუძველზე დაბრუნებულთა რეინტეგრაციის უზრუნველყოფა და შესაბამისი მონაცემთა ბაზის შექმნა;

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე უმრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების მოთხოვნის მქონე დევნილების გამოკვეთა, აღნიშნული ქონების შემდგომი პრივატიზაციის პროცესის მოსამზადებლად;

ეკომიგრანტთა განსახლების ორგანიზება და ახალ საცხოვრებელ ადგილებზე მათი ადაპტაცია-ინტეგრაციის პროცესის ხელშეწყობა.

7.3 **იძულებით გადაადგილებული პირების მხარდაჭერა (პროგრამული კოდი 25 05)**

იძულებით გადაადგილებული პირების სოციალური დაცვის, მათი ღირსეული ცხოვრების პირობების შექმნის და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობის მიზნით დევნილი მოსახლეობის სახცოვრებელი სახლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია და იძულებით გადაადგილებულ პირთა კომპაქტურ დასახლებებში ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარება.

7.4 **შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს**

სახელმწიფო მინისტრის აპარატი (პროგრამული კოდი 22 00)

გამყოფი ხაზების ორივე მხარეს მცხოვრებ მოსახლეობას შორის ნდობის აღდგენის, მათი შერიგებისა და დეოკუპაციისათვის საფუძვლის მომზადების მიზნით, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ჰუმანიტარული, სოციალ-ეკონომიკური და ნდობის გაღრმავების მიმართულებით განსახორციელებელი პროექტების ხელშეწყობა და კოორდინაცია. ეთნიკური უმცირესობების საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობა, მათთვის განათლების, მედიისა და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, სახელმწიფო ენის ცოდნის დონის ამაღლება და მათი კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება-განვითარება. რეინტეგრაციის მიზნით ჩართულობის სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის განხორციელება.

8

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებასთან ერთად აუცილებელია, სახელმწიფომ ხელი შეუწყოს მისი მდიდარი კულტურული ტრადიციების დაცვასა და ღირსეულ გაგრძელებას. ამასთანავე, სახელმწიფოს უმთავრესი პრიორიტეტია ახალგაზრდების მრავალმხრივი განვითარების ხელშეწყობა;

პრიორიტეტის მიზანია სახელმწიფოს მიერ კულტურის სფეროში საქართველოს მოქალაქეების თავისუფალი საქმიანობისა და შემოქმედებით პროცესში ხელისუფლების ჩაურევლობის უზრუნველყოფა;

მოხდება ქართული კულტურული სივრცის მსოფლიოს კულტურულ სივრცეში ინტეგრაციის ხელშეწყობა. კულტურული მემკვიდრეობა დაცული იქნება მსოფლიოში აღიარებული სტანდარტების შესაბამისად. რეაბილიტაციის პროცესი წარიმართება საერთაშორისო სტანდარტების, იუნესკოსა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების რეკომენდაციების გათვალისწინებით;

სახელმწიფო განაგრძობს ქვეყნის მნიშვნელოვანი კულტურული ობიექტების ფინანსურ მხარდაჭერას, საქართველოს კულტურის საზღვარგარეთ პოპულარიზაციას, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვასა და რეაბილიტაციას;

ეროვნული უმცირესობების თვითმყოფადობის შენარჩუნების მიზნით მოხდება ისტორიული ძეგლებისა და მუზეუმების დაცვა და განვითარება, კულტურის პოპულარიზაცია. ქართულ მასმედიაში რეგულარულად გაშუქდება ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა პრობლემები, მიღწევები, კულტურა და სხვა მნიშვნელოვანი თემები. ხელი შეეწყობა ეროვნული უმცირესობების უფლებების დაცვას და სამოქალაქო ინტეგრაციაზე მომუშავე ორგანიზაციებს;

სპორტის რეფორმის ძირითადი პრიორიტეტებია: სპორტის შესახებ ახალი კანონის მომზადება; მოსახლეობის ყველა ფენისათვის სპორტში ჩასაბმელად ხელმისაწვდომი პირობების შექმნა; სპორტული ინფრასტრუქტურის მოდერნიზება; უმაღლესი აკადემიური და საშუალო სპორტული განათლების, აგრეთვე სპორტის მეცნიერების განვითარება; სპორტული მედიცინის განვითარება და სპორტში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა;

პრიორიტეტის ფარგლებში განსაკუთრებული ადგილი უკავია ქართული სპორტის განვითარებას, წარმატებული სპორტსმენების ხელშეწყობას და მათთვის სხვადასხვა სოციალური გარანტიის შეთავაზებას, ასევე ახალგაზრდობაში ცხოვრების ჯანსაღი წესის წახალისების მიზნით გასატარებელ ღონისძიებებს;

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილი პროგრამები ასევე მიზნად ისახავს ახალგაზრდების სხვადასხვა ასპარეზოზე მხარდაჭერას და მათი სამოქალაქო საზოგადოების აქტიურ წევრებად ჩამოყალიბების ხელშეწყობას;

საგანგებო ღონისძიებები გატარდება ქართული ენის, როგორც სახელმწიფო ენის,

დასაცავად. სახელმწიფო ენაზე იზრუნებს სახელმწიფო, რათა გარანტირებული იყოს ქართული ენის კონსტიტუციური სტატუსის დაცვა.

8.1 ხელოვნების დარგების განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ (პროგრამული კოდი 33 02)

ქვეყნის პოპულარიზაციის და მისი პოზიტიური იმიჯის ჩამოყალიბების მიზნით ისეთი ღონისძიებების გატარება, რომლებიც გააღვივებენ ინტერესს საქართველოს მიმართ და დაუმკვიდრებენ მას სათანადო ადგილს ევროპული ცივილიზაციის ისტორიულ და მიმდინარე კონტექსტში; სახელოვნებო ორგანიზაციებში კრეატიული აზროვნების დანერგვა-ხელშეწყობა, ქართული ხელოვნებისა და ლიტერატურის ტრადიციების დაცვა და განვითარება; კლასიკური და თანამედროვე ხელოვნების პოპულარიზაციის მიზნით სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება; საერთაშორისო ფორუმებში მონაწილეობის უზრუნველყოფა და ანალოგიურ ღონისძიებებთან საქართველოში მოწოდება; ქვეყანაში ხელოვნების პოპულარიზაცია, საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებში საერთაშორისო თეატრალური, მუსიკალური, სახვითი, კინო და საბალეტო ხელოვნების, წიგნის ფესტივალების, კონცერტებისა და გამოფენების მოწოდება-ხელშეწყობა; შემოქმედებითი (მათ შორის ფოლკლორული) კოლექტივებისა და ინდივიდუალური შემსრულებლების სხვადასხვა ქვეყნებში გასამართ ფესტივალებში, კონკურსებსა და გამოფენებში მონაწილეობის ხელშეწყობა; რეგიონებში თეატრების ხელშეწყობა, აგრეთვე მათი სადადგმო ხარჯების დაფარვის თანადაფინანსება; კულტურის სფეროს მდგრადობის და ფინანსური გაძლიერების უზრუნველყოფა; კულტურის განვითარების სტრატეგიული გეგმის შემუშავება და მისი განხორციელების გზების დასახვა გადაუდებელი და ახლად წარმოქმნილი პრობლემების სწრაფად გადაჭრა; სამეზობლო პოლიტიკის შემუშავება, ერთობლივი ღონისძიებების ჩატარება; განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოებული ბავშვებისა და ახალგაზრდების ხელშეწყობა მათ მიერ შექმნილი პროდუქტების კომერციალიზაციისათვის; საინვესტიციო პროექტების შერჩევა, მომზადება, განხორციელება და მონიტორინგი.

8.2 სპორტის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 39 02)

ქართული ფეხბურთის განვითარებისათვის ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა, საფეხბურთო ინფრასტრუქტურის განვითარება და მისი რეაბილიტაცია. ეროვნული, სხვადასხვა ასაკობრივი, ქალთა და ფუტსალის ნაკრებებისათვის ყველა საჭირო პირობის შექმნა; ქართული რაგბის შემდგომი განვითარება და საერთაშორისო ასპარეზზე ღირსეულად წარმოჩენა; ქართული კალათბურთის განვითარებისათვის ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა, საკალათბურთო ინფრასტრუქტურის განვითარება და მისი რეაბილიტაცია, ეროვნული ნაკრები და სხვადასხვა ასაკობრივი ნაკრები გუნდებისათვის ყველა საჭირო პირობების შექმნა, შემდგომი წინსვლისათვის ხელის შეწყობა და ყოველმხრივი დახმარება; საქართველოში სპორტის შემდგომი განვითარება, ქვეყნის ნაკრები გუნდების მზადება და მონაწილეობა საერთაშორისო სპორტულ ღონისძიებებში (მსოფლიო და ევროპის ჩემპიონატები, პირველობები, მსოფლიო და ოლიმპიური თამაშები, საერთაშორისო ტურნირები, სასწავლო საწვრთნელი შეკრებები); ფარიკაობის, ჭადრაკის, ხელბურთის განვითარებისათვის ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა, სახეობების მიხედვით შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარება, ეროვნული, ასაკობრივი და ქალთა ნაკრებებისათვის სათანადო პირობის შექმნა; საქართველოს ჩემპიონატების, პირველობების ჩატარება, სპორტული რეზერვის და მაღალი კლასის სპორტსმენთა მომზადება, სპორტის შემდგომი პოპულარიზაცია და სპორტის პროპაგანდისათვის ხელშეწყობა; ოლიმპიური თამაშებისათვის მეტი ოლიმპიური ლიცენზიის მოსაპოვებლად საქართველოს ნაკრები გუნდების მზადება და ოლიმპიადებზე

საქართველოს სპორტსმენთა მონაწილეობის ხელშეწყობა; პარაოლიმპური სპორტის განვითარებისათვის ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა, ადაპტირებული ინფრასტრუქტურის განვითარება და არსებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია. პარასპორტსმენთა სოციალური და მატერიალური პირობების გაუმჯობესება; საქართველოს კადეტთა და იუნიორთა ნაკრები გუნდების წევრობის კანდიდატების მომზადება; საქართველოს რეგიონებში ბავშვთა და მოზარდთა მასობრივი სპორტის განვითარება, რეგიონებში სპორტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, მასობრივი სპორტისა და ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა და დანერგვა, საჯარო სკოლების ჩაბმა სპორტულ გასართობ თამაშებში; საქართველოში სპორტული ინფრასტრუქტურის შექმნა და რეაბილიტაცია, მატერიალურ-ტექნიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, სპორტული დანიშნულების ობიექტების, დარბაზებისა და სტადიონების შეკეთება, აღდგენა, მშენებლობა. რეგიონებში სპორტული ცხოვრების განვითარება, სპორტული ინვენტარის, ეკიპირებისა და მოწყობილობების შეძენა; ქართული სპორტის წარმატებების ამსახველი მასალების შეკრება, დაკომპლექტება, აღრიცხვა, შენახვა-დაცვა, შესწავლა და პოპულარიზაცია; ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალი „თბილისი-2015-ისთვის“ შესაბამისი სპორტული რეზერვის მომზადება სპორტის 9 სახეობაში.

8.3 მათწიყებლობის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 42 01)

საზოგადოების ინტერესების გათვალისწინებით გადაცემების, ფილმებისა და სპორტული ღონისძიებების, ასევე საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გადაცემების მომზადება და გაშუქების უზრუნველყოფა.

8.4 კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა (პროგრამული კოდი 33 04)

მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის, კულტურის უძრავი და მოძრავი ძეგლების კულტურულ ღირებულებათა აღრიცხვა; საქართველოს მუზეუმებისა და მუზეუმ-ნაკრძალების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, ტექნიკური ხელშეწყობა და სრულყოფილი ფუნქციონირებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა, დაცვა და პოპულარიზაცია. ინფრასტრუქტურის განვითარება, სარეაბილიტაციო-სარესტავრაციო ღონისძიებების განხორციელება; სამუზეუმო კოლექციების დიაგნოსტიკა, ექსპონატთა რესტავრაცია, აღრიცხვა, ინვენტარიზაცია და პასპორტიზაცია; UNESCO-ს ვალდებულებების შესრულება, ქვეყნის ფარგლებს გარეთ არსებულ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა მონიტორინგი, შესწავლა, შესაბამის სახელმწიფოებთან ერთად ერთობლივი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება.

8.4.1 მუზეუმების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 33 04 01)

მუზეუმების ახალ ექსპოზიციასა და მოძრავ გამოფენათა მოწყობა. მუზეუმებში არსებული ექსპონატების განახლება, მუზეუმების მართვის თანამედროვე სისტემის დანერგვა, მუზეუმების ფონდების პასპორტიზაცია, ახალი გამოცემები, საგანმანათლებლო-სამეცნიერო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება; მუზეუმებში დაცული კულტურული მემკვიდრეობის ნიმუშების დაცვა-კონსერვაცია თანამედროვე გამოცდილების გათვალისწინებით; მუზეუმებში დაცული საგანძურის დაცვის პირობების გაუმჯობესება და ტექნიკური პრობლემების მოგვარება.

8.4.2 კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა (პროგრამული კოდი 33 04 02)

საქართველოს არქიტექტურული კომპლექსების (ისტორიული დასახლებებისა და ქალაქების), კულტურული მემკვიდრეობის ცალკეული ნიმუშების დაცვა და რეაბილიტაცია; მუზეუმებისა და მუზეუმ-ნაკრძალების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, ტექნიკური ხელშეწყობა და შესაბამისი პირობების შექმნა მათი სრულყოფილი ფუნქციონირებისათვის; სამუზეუმო კოლექციების დიაგნოსტიკა,

ექსპონატთა რესტავრაცია, აღრიცხვა, ინვენტარიზაცია და პასპორტიზაცია; კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა მდგომარეობის კონტროლის, პრევენციული კონსერვაციისა და რისკისათვის მზადყოფნის მიზნით ეფექტური მექანიზმების შექმნა; ერთიანი საინფორმაციო სისტემის/სივრცის შექმნის მიზნით, კულტურული მემკვიდრეობის მონაცემთა ბაზის შევსება; კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა/კომპლექსთა კონსერვაცია-რესტავრაცია მომავალი თაობებისათვის შესანარჩუნებლად და ტურიზმისათვის მიმზიდველი გარემოს შესაქმნელად; კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა და UNESCO-ს ვალდებულებების შესრულება; კვლევის შედეგად მიღებული ახალი მასალების, მუზეუმ-ნაკრძალების შესახებ გზამკვლევების, ქართული ხუროთმოძღვრებისა და სხვა მასალების წიგნებად, ალბომებად, კრებულებად გამოცემა; არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ნიმუშების ინვენტარიზაცია, მათი დაცვისა და სისტემატიზაციის მექანიზმების შემუშავება; ქვეყნის ფარგლებს გარეთ არსებული საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა მონიტორინგი, შესწავლა, შესაბამის სახელმწიფოებთან ერთად ერთობლივი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება.

8.5 სასულიერო განათლების ხელშეწყობის გრანტი (პროგრამული კოდი 45 01)

ახალგაზრდების ქრისტიანული ღირებულებებით აღზრდის მიზნით დაფინანსდება საპატრიარქოს 70-ზე მეტი საგანმანათლებლო-კულტურული და საექველმძღვდო ორგანიზაცია საქართველოს სხვადასხვა (მ.შ. მაღალმთიან) რეგიონებში, კერძოდ, სასულიერო აკადემიები და სემინარიები, უნივერსიტეტი, სკოლა-გიმნაზიები, დედათა და ბავშვთა სახლები, ობოლ და მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა პანსიონები, სმენადაქვეითებულ ბავშვთა რეაბილიტაციისა და ადაპტაციის ცენტრი, პროფესიული კოლეჯი და სახელობო სასწავლებლები.

8.6 ახალგაზრდობის სფეროში სახელმწიფო ხელშეწყობის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 39 04)

სხვადასხვა ქვეყნის სახელმწიფო ახალგაზრდულ სტრუქტურებთან თანამშრომლობა, ბავშვთა და ახალგაზრდული კავშირების სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერა და წახალისება, არაფორმალური განათლების ხელშეწყობა, თავისუფალი დროის შინაარსიანად და ეფექტურად ხარჯვის ორგანიზება, საქართველოს ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, სულიერი და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენა, ფორმირება და სრულყოფა; ახალგაზრდა და პოტენციურად მომგებიანი ბიზნეს იდეების მქონე საინიციატივო ჯგუფების ხელშეწყობა; ბავშვთა და ახალგაზრდობის გონებრივ, ფიზიკურ, ზნეობრივ, ესთეტიკურ და სოციალურ-ემოციურ განვითარებაზე ზრუნვა, სხვადასხვა კატეგორიის სოციალურად დაუცველ ბავშვებზე ზრუნვის ხელშეწყობა, მოზარდთა ინტერესების შესაბამისად პროფილური წრეების, ცენტრების, კლუბების და სტუდიების შექმნის ხელშეწყობა. ბავშვებისა და ახალგაზრდების შემეცნებით შემოქმედებითი და დასვენება გაჯანსაღების ფართომასშტაბიანი პროგრამების განხორციელება; კულტურულ-შემოქმედებითი, შემეცნებითი და გასართობი ღონისძიებების მოწყობა, ქართველი ახალგაზრდების ჩართვა სხვადასხვა ღონისძიებებში, ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდების ცოდნისა და უნარების გაღრმავება სხვადასხვა მიმართულებით; პროგრამა „მომავლის ბანაკის“ ფარგლებში ქართველი და უცხოელი ახალგაზრდების აქტიური დასვენებით უზრუნველყოფა; პროგრამა „ახალგაზრდული ფესტივალი-2015“ ფარგლებში კულტურულ-შემოქმედებითი, შემეცნებითი და გასართობი ღონისძიებების მოწყობა, ქართველი ახალგაზრდების ჩართვა სხვადასხვა აქტივობებში, ცხოვრების ჯანსაღი წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდების ცოდნისა და უნარების გაღრმავება სხვადასხვა მიმართულებით.

8.7 საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 33 01)

კულტურის, კულტურული მემკვიდრეობისა და ხელოვნების სფეროებში ერთიანი პოლიტიკის შემუშავება, დაგეგმვა და მისი განხორციელების კოორდინაცია; ერთიანი სამუხეუმო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება; სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობა; კულტურის სფეროში განსაკუთრებით ნიჭიერ ბავშვთა და ახალგაზრდა შემოქმედთა მხარდაჭერა; საზღვარგარეთ საქართველოს კულტურის ცენტრების შექმნის ხელშეწყობა, კულტურის დღეების, გაცვლითი გასტროლოების, კონკურსების, ფესტივალებისა და გამოფენების ორგანიზება; საქართველოს ტერიტორიაზე უცხოური კულტურის კერებისა და ფონდების შექმნა; კულტურულ ღირებულებათა დაცვა, მათი შესწავლა და პოპულარიზაცია.

8.8 სპორტის სფეროში დამსახურებულ მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 39 03)

საქართველოში მცხოვრები წამყვანი სპორტსმენებისა და მწვრთნელების, ნაკრებების მომსახურე პერსონალის, ოლიმპიური ჩემპიონების, საჭადრაკო ოლიმპიადების გამარჯვებულების, ვეტერანი სპორტსმენებისა და სპორტის მუშაკების დახმარება და მათი ცხოვრების პირობების გაუმჯობესება, თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი საწვრთნელი პროცესის წარმართვისათვის ხელის შეწყობა.

8.9 სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო (პროგრამული კოდი 55 01)

საქართველოში რელიგიის სფეროში არსებული მდგომარეობის კვლევა და საქართველოს მთავრობისთვის წარდგენა;

რელიგიური გაერთიანებებისათვის პრობლემატურ საკითხებზე და რელიგიის სფეროში განათლების შესახებ რეკომენდაციების და წინადადებების შემუშავება; საქართველოში არსებული რელიგიური გაერთიანებებისათვის საბჭოთა ტოტალიტარული რეჟიმის დროს მიყენებული ზიანის ნაწილობრივ ანაზღაურების უზრუნველყოფა.

8.10 სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სფეროების სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 39 01)

ფიზიკური აღრზდისა, სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროში ქვეყნის ერთიანი პოლიტიკის შემუშავება, დაგეგმვა და მისი რეალიზების კოორდინაცია; სპორტის განვითარებისათვის სათანადო პირობების შექმნა და ძირითად მიმართულებათა განსაზღვრა; სპორტსმენთა მომზადების ორგანიზაციული და მეთოდური ხელშეწყობა, სპორტის სფეროში კვალიფიკაციის ამაღლების კოორდინაცია, ერთიანი სპორტული კლასიფიკაციის შემუშავება და დამტკიცება, სპორტის სახეობათა, პროფესიული და მოყვარულთა სპორტული კლუბებისა და ორგანიზაციების სტატუსის განსაზღვრა; სპორტულ ასოციაციებთან, კავშირებთან, სპორტულ ფედერაციებთან და სხვადასხვა სპორტულ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა და მათი საქმიანობის ხელშეწყობა; სპორტში აკრძალულ მასტიმულირებელ საშუალებათა გამოყენების აღმოფხვრის ღონისძიებათა განხორციელება; სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროში საინვესტიციო და საქველმოქმედო საქმიანობის განხორციელების ხელშეწყობა; ახალგაზრდა მეცნიერთა, სპორტსმენთა და შემოქმედთათვის სახელმწიფო მხარდაჭერა, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში სამეცნიერო-საგანმანათლებლო სფეროში სახელმწიფო პროგრამების შემუშავება და შესაბამის უწყებებთან ერთად მათი განხორციელება; თავისი კომპეტენციის ფარგლებში სპორტთან და ახალგაზრდობასთან დაკავშირებული კანონპროექტების შემუშავება; სპორტისა და ახალგაზრდობის სფეროების განვითარებისათვის

საჭირო სამშენებლო, სარეკონსტრუქციო და სარემონტო სამუშაოების წარმოება.

9 **საერთაშორისო ურთიერთობები და ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაცია**

სახელმწიფოსთვის უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტებია ქვეყნის საგარეო ურთიერთობების წარმატებულად წარმართვა, ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაცია და გლობალური უსაფრთხოების მხარდაჭერა;

საგარეო ურთიერთობების საფუძველი იქნება ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და არსებული გეოპოლიტიკური რეალობის გათვალისწინება, ევროკავშირში და ნატო-ში ინტეგრაცია;

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება ღონისძიებები, რომლებიც უზრუნველყოფს საერთაშორისო არენაზე ქვეყნის ინტერესების გატარებას. ევროკავშირთან თანამშრომლობის ჭრილში პრიორიტეტული იქნება ასოციების შეთანხმების წარმატებულად იმპლემენტაცია, რაც ხელს შეუწყობს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის თანამშრომლობაში „ოთხი თავისუფლების პრინციპის“ უფრო ფართოდ გავრცელებას;

მშვიდობის გამყარებაზე მიმართული საგარეო პოლიტიკით საქართველო საერთაშორისო თანამეგობრობისათვის საიმედო და პროგნოზირებადი პარტნიორია. აღნიშნული ხელს შეუწყობს საგარეო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარებასა და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვისათვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნას.

საქართველო აცნობიერებს თავის მოვალეობებს იმ გამოწვევათა წინააღმდეგ ბრძოლაში, რომელთა წინაშეც დგას მსოფლიო, და ამ მიმართულებით საერთაშორისო ძალისხმევაში მონაწილეობას, კერძოდ, სამხედრო ოპერაციებში წვლილის შეტანას განიხილავს, როგორც ეროვნული ინტერესების დაცვის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კომპონენტს;

დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერება და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობის უზრუნველყოფა ხელს შეუწყობს კონფლიქტების სრულმასშტაბიანი მოგვარების პროცესის წარმატებას;

ამერიკის შეერთებულ შტატებთან, როგორც მთავარ მოკავშირესთან, ურთიერთობას საქართველო წარმართავს სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიით განსაზღვრული პირობების თანახმად. ქარტიას საქართველო განიხილავს, როგორც საკუთარი საზოგადოების წინაშე ვალდებულებას;

საქართველო შეეცდება, საერთაშორისო მექანიზმების გამოყენებით დაიწყოს რუსეთთან დიალოგი, რომლის მიზანიც იქნება ორმხრივ ურთიერთობებში არსებული კრიზისის ეტაპობრივი დაძლევის სტრატეგიის შემუშავება;

დაბალანსებული რეგიონული პოლიტიკით საქართველომ კავკასიური ინტერესების გამაერთიანებლის ფუნქცია უნდა შეიძინოს. მნიშვნელოვანია მეზობელ სომხეთთან, აზერბაიჯანთან, თურქეთთან ეკონომიკური და პოლიტიკური ურთიერთობების გადრმავება. ტრანსნაციონალური პროექტებისათვის ხელსაყრელი გეოპოლიტიკური მდებარეობის გათვალისწინებით, საქართველოს საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად უნდა იქცეს შავი და კასპიის ზღვების რეგიონების და ცენტრალური აზიის ქვეყნებთან ურთიერთობების განვითარება.

9.1 **საგარეო პოლიტიკის განხორციელება (პროგრამული კოდი 28 01)**

საერთაშორისო არენაზე ქვეყნის ინტერესების გატარება, საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტებისა და დასახული ამოცანების შესრულება;საერთაშორისო

თანამეგობრობის დახმარებით საქართველოს დეოკუპაციისა და ოკუპანტი სახელმწიფოს მხრიდან საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის პატივისცემის უზრუნველყოფა, ოკუპირებული ტერიტორიების არაღიარების პოლიტიკის განმტკიცება; რუსეთზე საერთაშორისო თანამეგობრობის ზეწოლის გაძლიერების მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების გატარება, რათა მან სრულად შეასრულოს 2008 წლის 12 აგვისტოს ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმება; რუსეთის მიერ საქართველოს წინააღმდეგ ძალის გამოუყენებლობის ვალდებულების აღება; ოკუპირებული რეგიონების მიმართ საქართველოს სახელმწიფო სტრატეგიის განხორციელება; ევროკავშირთან საქართველოს პოლიტიკური და ეკონომიკური ინტეგრაციის გაძლიერება; ნატო-ში გაწევრიანების პროცესის ხელშეწყობა; ევროპის ქვეყნებთან თანამშრომლობის გაღრმავება და საქართველოს საგარეო პოლიტიკური მიზნების მიმართ მათი მხარდაჭერის უზრუნველყოფა; აშშ-თან სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიით გათვალისწინებული პროექტების განხორციელება და მისი როლის გაძლიერება საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის მხარდაჭერის პროცესში რუსეთთან ურთიერთობების ნორმალიზება; დემოკრატიისა და ეკონომიკური განვითარების ორგანიზაცია სუამ-ის და შავი ზღვის ეკონომიკური თანამშრომლობის ორგანიზაციის (BSEC) ფორმატში რეგიონული და რეგიონთაშორისი თანამშრომლობის გაძლიერება და კონკრეტული პროექტების განხორციელება; ქართული პროდუქციისთვის ახალი ბაზრების მოპოვება, ქვეყნის ეკონომიკაში ინვესტიციების მოზიდვა, ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა და სტიმულირება; საზღვარგარეთ ქართული კულტურისა და ინტელექტუალური პოტენციალის წარმოჩენის ხელშეწყობა; უცხოეთში მყოფი საქართველოს მოქალაქეების უფლებების დაცვა, მათთვის შეღავათანი პირობების შექმნა და სოციალური უსაფრთხოების ღონისძიებების ამაღლება.

9.1.1

საგარეო პოლიტიკის დაგეგმვა და მართვა (პროგრამული კოდი 28 01 01)

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის დარჩენილ წევრ ქვეყნებთან დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარება; საქართველოს დიპლომატიური დაწესებულებების ქსელის გაფართოება; არსებული წარმომადგენლობების მიერ გადაფარვის არეალის გაზრდა; ევროკავშირსა და ნატოში ინტეგრაციის პროცესის ინტენსიფიკაცია; ევროკავშირის „აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ ინიციატივის ფარგლებში დაგეგმილ ღონისძიებებში საქართველოს აქტიური მონაწილეობა; საქართველოს და ევროკავშირის შორის ასოცირების შეთანხმების დროებითი გამოყენება და ასოცირების დღის წესრიგის განხორციელება; ევროკავშირთან სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის სამოქმედო გეგმის იმპლემენტაცია და საქართველო-ევროკავშირის პოლიტიკური დიალოგის ინტენსიფიკაცია; ევროკავშირის ერთიანი უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკის (CSDP) ფარგლებში თანამშრომლობის გაღრმავება; უელსის სამიტის შედეგად საქართველოსთვის „სპეციალური პაკეტის განხორციელების ხელშეწყობა; ნატო-ს წევრ ქვეყნებთან აქტიური პოლიტიკური კონსულტაციების წარმოება; წლიური ეროვნული პროგრამით გათვალისწინებული რეფორმების სათანადოდ წარმოჩენა; საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტების განხორციელების მიზნით ორმხრივი და მრავალმხრივი ურთიერთობების შემდგომი განვითარება და ინტენსიფიკაცია; საერთაშორისო ორგანიზაციების ფარგლებში (გაერო, ეუთო, ევროპის საბჭო) თანამშრომლობის გაღრმავება საქართველოში დემოკრატიისა და ადამიანის უფლებებთან დაკავშირებული განმტკიცების მიზნით, კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების პროცესში მათი როლის გასაძლიერებლად; აფხაზეთის სავაჭრო-სამრეწველო პალატის აქტიური ჩართულობის ხელშეწყობა რეგიონულ დასაერთაშორისო ღონისძიებებში, მისი ცნობადობის ამაღლების მიზნით. აფხაზეთის რეგიონში რეგისტრირებული ბიზნეს-ოპერატორების ქართულ და უცხოურ ბიზნეს წრეებთან, საქართველოს ცენტრალურ

ხელისუფლებასთან შეთანხმებით, საქმიანი კავშირების გაღმავების ხელშეწყობა. მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით, თანამედროვე საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობებში საქართველოს სრულფასოვანი მონაწილეობა და ამ პროცესებში დიპლომატიური ურთიერთობების აქტიური გამოყენება; საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეთა ეფექტური მომსახურება და კრიზისულ სიტუაციებში შესაბამისი დახმარების გაწევა, მათი კანონიერი უფლებებისა და ინტერესების დაცვის კუთხით მუშაობის გაუმჯობესება.

9.1.2 **საერთაშორისო ორგანიზაციებში არსებული ფინანსური ვალდებულებების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 28 01 02)**

საერთაშორისო ორგანიზაციების აქტიური წევრობა ქვეყნის ეროვნული ინტერესების და უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით.

9.1.3 **საერთაშორისო ხელშეკრულებების და სხვა დოკუმენტების თარგმნა და დამოწმება (პროგრამული კოდი 28 01 03)**

საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების და სხვა ოფიციალური დოკუმენტების თარგმნა, საქართველოში აკრედიტებული უცხოურ ორგანიზაციებთან კავშირების დამყარება.

9.2 **ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი (პროგრამული კოდი 20 00)**

ნატო-საქართველოს კომისიის სხდომების კოორდინაცია; საქართველოს 2015 წლის წლიური ეროვნული პროგრამის შემუშავება და განხორციელების მონიტორინგი და კოორდინაცია; თვით-შეფასების დოკუმენტის მომზადება; საზოგადოების ინფორმირება ნატო-სა და ნატო-საქართველოს ურთიერთობების შესახებ; ნატოსთან არსებით ღონისძიებათა პაკეტის განხორციელებისადმი საერთაშორისო მხარდაჭერის მოპოვების ხელშეწყობა; „ერთის მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებსა და მეორეს მხრივ, საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა“ და „საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების დღის წესრიგის“ 2015 წლის ეროვნული სამოქმედო გეგმის განხორციელების კოორდინაცია; ევროკავშირის ინიციატივების - „აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ (Eastern Partnership) და „პარტნიორობა მობილურობისათვის“ (Mobility Partnership) ფარგლებში თანამშრომლობის განვითარება; ევროინტეგრაციის საკითხთა კომუნიკაციისა და ინფორმაციის შესახებ საქართველოს მთავრობის 2014-2017 წლების სტრატეგიის 2015 წლის სამოქმედო გეგმის განხორციელების კოორდინაცია; ევროკავშირის დახმარების ფარგლებში გათვალისწინებული საერთაშორისო ფინანსური შეთანხმებების მომზადება და ხელმოწერა, მიმდინარე ევროკავშირის პროექტების დაგეგმვისა და განხორციელების ეფექტური კოორდინაცია დახმარების მიმღები დარგობრივი უწყებების შესაძლებლობების გაზრდა ევროკავშირის დახმარების პროექტების განხორციელების პროცედურების შესახებ.

9.3 **დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი (პროგრამული კოდი 21 00)**

ქართული დიასპორის მაქსიმალური ჩართვა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში, შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან თანამშრომლობით მათთვის კონკრეტული პროექტების შეთავაზება და მათი პოპულარიზაცია;

ყოველწლიურად საქართველოში დიასპორის დღის აღნიშვნა და ამ დღისადმი მიძღვნილ კულტურულ ღონისძიებებში ქართული დიასპორის წარმომადგენელთა ჩართვა;

უცხოეთში მცხოვრები თანამემამულეების, საზღვარგარეთ არსებული

დიასპორული ორგანიზაციების, საკვირაო სკოლებისა და შემოქმედებითი კოლექტივების მხარდამჭერი ღონისძიებების დაფინანსება, ქართული სახლების არეალის გაფართოება;

საქართველოში და საზღვარგარეთ ბიზნეს-სამეცნიერო ფორუმების გამართვა, ქართული კომპანიების დიასპორულ ორგანიზაციებთან დაკავშირება, უცხოეთში მოღვაწე ქართველი ბიზნესმენებისათვის საინვესტიციო პროექტების შეთავაზება და საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად ქართული დიასპორის კავშირების გამოყენება.

10

სოფლის მეურნეობა

სოფლის მეურნეობის განვითარების უპირველესი გარანტი მკაფიოდ განსაზღვრული აგრარული და რეგიონალური პოლიტიკა და სოფლის მეურნეობის სექტორის დაფინანსების რამდენჯერმე გაზრდა იქნება;

სოფლის მეურნეობის დაფინანსების წყარო იქნება როგორც საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტი, ისე საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ცალკეული დონორი ქვეყნების მიერ გაცემული სესხები და გრანტები, კერძო ინვესტიციები (ადგილობრივი და უცხოური). დაფინანსების სტრუქტურაში თანდათან მნიშვნელოვნად გაიზრდება კერძო ინვესტიციების წილი სხვა დაფინანსების შემცირების ხარჯზე;

იმუშავებს სოფლის მეურნეობის განვითარების ფონდი. აგრარული პოლიტიკის სტრატეგიის განხორციელების ფარგლებში: დარეგულირდება მიწათსარგებლობის საკითხები. სასოფლო-სამეურნეო სექტორი უზრუნველყოფილი იქნება მომსახურებითა და ნედლეულით. მცირე და საშუალო ფერმერები უზრუნველყოფილი იქნებიან ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით. გაიზრდება აგრარულ სექტორში მწარმოებლობა, რენტაბელურობა და კონკურენტუნარიანობა. გაიზრდება სასოფლო-სამეურნეო წარმოებიდან მიღებული შემოსავლები. ჩამოყალიბდება აგრარული განათლებისა და მეცნიერების, კონსულტირებისა და ექსტენციის თანამედროვე სისტემა. ქართული პროდუქცია დაბრუნდება შიგა ბაზარზე. საქართველო დაიმკვიდრებს ღირსეულ ადგილს საერთაშორისო ბაზარზე. მოხდება რეგიონებში ბიზნესგარემოს გაჯანსაღება და სტიმულირება. გაუმჯობესდება რეგიონებში მოსახლეობის ცხოვრების პირობები. უზრუნველყოფილი იქნება სასურსათო უსაფრთხოება, სურსათის უვნებლობა და აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნება;

გაიზრდება სასოფლო-სამეურნეო წარმოება, რაც უზრუნველყოფს საქართველოს შრომითი რესურსების მნიშვნელოვანი ნაწილის სტაბილურ შემოსავალს, აგრეთვე საქართველოს სასურსათო უსაფრთხოებას და ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის ზრდას. მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარება უზრუნველყოფს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას, უმუშევრობის შემცირებას, სიღარიბის დამღევას და სოციალური ფონის გაუმჯობესებას, მრავალრიცხოვანი და ძლიერი საშუალო ფენის ჩამოყალიბებას. ბაზარი გახდება კონკურენტუნარიანი. ხელი შეეწყობა თავისუფალ მეწარმეობას. ამ პოლიტიკის განხორციელების შედეგად, უახლოეს წლებში, აგროსასურსათო სექტორში შეიქმნება რამდენიმე ათეული ათასი სამუშაო ადგილი დაქირავებით დასაქმებულთათვის. გაიზრდება თვითდასაქმებულთა კეთილდღეობა. მათი შემოსავლები მნიშვნელოვნად გადააჭარბებს საარსებო მინიმუმს.

10.1

სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა (პროგრამული კოდი 37 01)

ქვეყნის აგრარულ სექტორში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და რეფორმების განხორციელება ეროვნული ტრადიციებისა და საერთაშორისო გამოცდილებით;

სარწყავი და დამშრობი სისტემის, წყალსაცავების რეაბილიტაცია.

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაცია და სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკის შექმნა;

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ღონისძიებების განხორციელება;

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების ხელშეწყობა;

სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების გადამამუშავების და შენახვა-რეალიზაციის რგოლების უზრუნველყოფა იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით;

მცირემიწიანი ფერმერებისათვის, რომლებიც ფლობენ 1,25 ჰა-ის ჩათვლით მიწის ფართობს, სარგებლის სახით მიწის ნაკვეთის ხვნის სერვისის ან/და სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სხვადასხვა საქონლის (სასუქები ან/და სათესლე მასალა ან/და სასოფლო-სამეურნეო ქიმიური საშალებები) უსასყიდლოდ მიწოდება; სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლის დაზღვევაში თანამონაწილეობა.

10.1.1 **სოფლის მეურნეობის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 37 01 01)**

აგროსასურსათო სექტორში შემოსავლების ზრდისა და სასურსათო უსაფრთხოებისათვის საჭირო ღონისძიებების დაგეგმვა და ეფექტურად განხორციელება;

ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის, კვებისა და გადამამუშავებელი მრეწველობის პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობა;

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელთა და მომხმარებელთა ინტერესების ჰარმონიზაციის ხელშეწყობა.

10.1.2 **სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამის მართვა და ადმინისტრირება რეგიონებში (პროგრამული კოდი 37 01 02)**

საინფორმაციო, აგრო-ტექნოლოგიური, აგრო-ტექნიკური, აგრო-საკონსულტაციო, სასწავლო-საკვალიფიკაციო და სხვა ტიპის მომსახურების უზრუნველყოფა.

მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლების მიზნით მდგრადი აგრარული პოლიტიკის ეფექტიანი განხორციელება და ქვეყნის სასურსათო უზრუნველყოფის ხელშეწყობა.

10.1.3 **სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია (პროგრამული კოდი 37 01 03)**

ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონში სარწყავი და დამშრობი სისტემების რეაბილიტაცია. სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკის, სატრანსპორტო საშუალებების, მანქანა-მექანიზმებისა და მოწყობილობების შექმნა, სამელიორაციო ობიექტებზე საექსპლუატაციო და სარეაბილიტაციო სამუშაოების საწარმოებლად; შპს „საქართველოს გაერთიანებული სამელიორაციო სისტემების კომპანიის“ სუბსიდირება სარწყავი და დამშრობი სისტემების ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაციის ღონისძიებების, მექანიკური სატუმბი სადგურების ფუნქციონირების მიზნით მოსახმარი ელექტროენერჯის ხარჯების, სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკის, სატრანსპორტო საშუალებებისა და სხვა მანქანა-

მექანიზმების მოვლა-შენახვის ღონისძიებებისთვის საჭირო ხარჯების დასაფინანსებლად.

10.1.4

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია (პროგრამული კოდი 37 01 04)

ჩატარდება ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის გამოფენა-დეგუსტაციები, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე ქვეყნის გარეთ, რომლის ფარგლებში განხორციელდება სხვადასხვა წარმომადგენლობითი, კულტურული და სარეკლამო ღონისძიებები, რაც ხელს შეუწყობს ქართული პროდუქციის პოპულარიზაციას, დამატებითი პრიორიტეტული გასაღების ბაზრების მოპოვებას, ბიზნეს კონტაქტების დამყარებას და საკვებ-პროდუქტების საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას.

10.1.5

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 37 01 05)

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინსტიტუციური განვითარების, სასოფლო სამეურნეო პროდუქციის ხარისხის და რაოდენობრივი კოეფიციენტის გაუმჯობესების, ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზარზე კოოპერატივების თავის დამკვიდრების მიზნით განხორციელდება: კოოპერატივების მეპაიეთათვის და გამგეობის/დირექტორატის წევრთათვის კვალიფიკაციის ასამაღლებელი კურსების ჩატარება (მენეჯმენტი, გაყიდვები და მარკეტინგი, სამართლებრივი საკითხები, საგადასახადო საქმე, ფინანსური აღრიცხვა, პროგნოზირება, ინფორმატიკა, კოოპერაციის პრინციპების იმპლემენტაცია და სხვა). ტრენერთა ტრენინგების ჩატარება, რაც ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა პროფესიონალების მომზადებას შემდგომში კვალიფიკაციის ასამაღლებელი კურსების ჩასატარებლად; კოოპერატივებში თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და მეთოდოლოგიების დანერგვა თეორიული ცოდნის მიწოდების გზით შემდეგი მიმართულებების შესაბამისად: ბიოწარმოება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში, მცენარეთა მოვლის, მოყვანისა და სხვადასხვა კლიმატადაპტირებადი ჯიშების მონაცემების და პოტენციალის შესწავლა, ცხოველთა შენახვის, მოვლისა (მათ შორის ვეტ-სანიტარული მდგომარეობის კონტროლის) და მკურნალობის ინოვაციური მეთოდები და ტექნოლოგიები, ცხოველთა საკვებწარმოების თანამედროვე მიდგომების დანერგვა, რესურსების მენეჯმენტი და სხვა; პილოტურ რეჟიმში კოოპერატივის საქმიანობის ადგილზე პრაქტიკული ტრენინგები ერთი სრული საწარმოო ციკლის განმავლობაში (კოოპერატივის თანამონაწილეობა 20%); სტანდარტიზაციის ხელშეწყობის ფარგლებში კოოპერატივის შესაბამისი განცხადების განხილვისა და კმაყოფილების შემთხვევაში, სააგენტო უზრუნველყოფს კოოპერატივის სტანდარტიზაციის პროცესის განსახორციელებლად შესაბამისი საკონსულტაციო კომპანიის მომსახურების ორგანიზაციულ და ფინანსურ ხელმისაწვდომობას. კოოპერატივს საკონსულტაციო კომპანიის ამოცანების წარმატებით დაძლევის შემთხვევაში, მიეცემა შესაძლებლობა განახორციელოს ISO, HACCP ან სხვა საერთაშორისო სერთიფიკატის მიღებისათვის განსახორციელებელი ღონისძიებები; კოოპერატივის მეპაიებისთვის სპეციალური ტრენინგების ჩატარება ერთიანი ელექტრონული მართვის სისტემის მოხმარებაში; ქვეყნის შიგნით გამოფენა-გაყიდვების ხელშეწყობა, რომელზეც შესაბამისი სასაქონლო სახით წარმოდგენილ იქნება კოოპერატივების მიერ წარმოებული და გადამამუშავებული პროდუქცია; ე.წ. „საინფორმაციო ბანკის“ სისტემის დანერგვა, რომელიც კოოპერატივებს მისცემს საშუალებას საკუთარი პროდუქციის შესახებ ინფორმაცია მიაწოდოს პოტენციურ შემსყიდველებს როგორც საქართველოში, ასევე საქართველოს ფარგლებს გარეთ. ქალთა და მოწყვლადი ჯგუფების (დევნილები, შეზღუდული შესაძლებლობის პირები და ა.შ)

კოოპერატივებში ჩართულობის სტიმულირება.

- 10.1.6 **სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვა (პროგრამული კოდი 37 01 06)**
სოფლის მეურნეობის დარგში დაგეგმილი და მიმდინარე პროექტების მართვა და ეფექტური განხორციელება.
- 10.1.7 **შეღავათიანი აგროკრედიტები (პროგრამული კოდი 37 01 07)**
სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავების და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოების უზრუნველყოფა იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით; ბენეფიციარებზე სესხები (ან ლიზინგი) გაიცემა პროექტში მონაწილე საფინანსო ინსტიტუტებიდან, ხოლო ააიპ „სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო“ განახორციელებს ამ სესხების (ლიზინგის) საპროცენტო სარგებელის თანადაფინანსებას. თანხა მოხმარდება, როგორც სააგენტოს მიერ 2013-2014 წელს "შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის" ფარგლებში გაცემულ, ასევე 2015 წელს გასაცემ სესხებს და ლიზინგს; პროექტის ბენეფიციარი შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე ფიზიკური პირი და საქართველოს კანონმდებლობით რეგისტრირებული იურიდიული პირი; სესხის (ლიზინგის) მიზნობრიობაა სოფლის მეურნეობის პირველადი და გადამამუშავებელი წარმოების საბრუნავი და ძირითადი საშუალებების დაფინანსება; გასატარებელი ღონისძიებების დეტალური პირობები განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის მიერ.
- 10.1.8 **მცირემიწიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 37 01 08)**
პროექტის პოტენციური ბენეფიციარები არიან ის ფიზიკური პირები, ვისაც საკუთრებაში ან ფაქტიურ მფლობელობაში გააჩნიათ 1,25 ჰა ფართობის ჩათვლით მიწის ნაკვეთი.

ბენეფიციარები სარგებლის სახით უსასყიდლოდ მიიღებენ მათ საკუთრებაში ან ფაქტიურ მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთის ხვნის სერვისს ან/და სასოფლო-სამეურნეო საქონელს (სასუქებს ან/და სათესლე მასალას ან/და სასოფლო-სამეურნეო ქიმიურ საშუალებებს).

გასატარებელი ღონისძიებების დეტალური პირობები განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის მიერ.
- 10.1.9 **სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის სესხისა და ლიზინგის ვალდებულებების დაფარვა (პროგრამული კოდი 37 01 09)**
„არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის - სოფლის მეურნეობის განვითარების ფონდის ანგარიშზე თანხის გადარიცხვის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 18 იანვრის N36 და „იაპონური გრანტის პროგრამა 2KR ის ფარგლებში საპარტნიორო ფონდში დეპონირებული თანხების გამოყენების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 27 დეკემბრის N2587 განკარგულებების შესახამისად სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შესაძენად გაფორმებული ლიზინგისა და სასესხო ხელშეკრულებების ფარგლებში 2015 წლის ვალდებულებების დაფარვა.
- 10.1.10 **აგროდაზღვევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 37 01 10)**
პროგრამის მიზანია აგროსექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, ფერმერებისთვის შემოსავლების შენარჩუნება და რისკების შემცირება. განხორციელდება სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლის დაზღვევაში თანამონაწილეობა.
- 10.1.11 **აგროსექტორის ხელშეწყობა/განვითარება (პროგრამული კოდი 37 01 12)**

ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონში სამელიორაციო სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელება;

სოფლის მეურნეობის სექტორში სალიზინგო სისტემის განვითარება და შესაბამისად სექტორში დასაქმებულ პირთათვის თანამედროვე ძირითადი საშუალებებისადმი ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა; შიდა საირიგაციო ქსელების რეაბილიტაცია; კლიმატზე ადაპტირებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება/გადამუშავება/რეალიზაციის მთლიანი ქსელის განვითარების ხელშეწყობა; „ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციის პროექტის“ განვითარების ეტაპისთვის (პირველი ეტაპი) პროექტირებისა და კვლევების განხორციელება.

10.2 სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობა (პროგრამული კოდი 37 02)

სურსათის უვნებლობის ეფექტური სისტემის ჩამოყალიბებისა და მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის უზრუნველყოფის მიზნით განხორციელდება:

სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოების ინსპექტირება, სამომხმარებლო ბაზრის მონიტორინგი და პროდუქციის ლაბორატორიული კვლევა;

თურქულის, ჯილეხის, ცოფისა და ბრუცელოზის ვაქცინაცია და ტუბერკულოზის დიაგნოსტიკა;

სადეზინფექციო სამუშაოების უზრუნველყოფა და ლეშების გაუვნებლობა ინსენერატორის მეშვეობით;

ცხოველთა იდენტიფიკაცია/პასპორტიზაციის სისტემის ჩამოყალიბება;

ვეტერინარული აფთიაქებისა და სამკურნალოების მონიტორინგი;

საკარანტინო და მავნე ორგანიზმების გავრცელების წინააღმდეგ შესაბამისი ღონისძიებების ჩატარება და პესტიციდების/აგროქიმიკატების ხარისხის კონტროლი;

რეკომენდაციების გამოცემა ფერმერთა ზოგადი ინფორმირებულობის გაზრდის მიზნით;

ცხოველთა განსაკუთრებით საშიში ინფექციური და არაინფექციური დაავადებების, მცენარეთა საკარანტინო და სხვა საშიში მავნე ორგანიზმების ლაბორატორიული დიაგნოსტიკა; ყირიმ-კონგოს ცხელების გავრცელების ადგილებში ცხოველების, მათი სადგომებისა და საძოვრების ინსექტო-აკარიციდიული დამუშავება; სურსათის/ცხოველის საკვების და სასმელი წყლის ხარისხისა და უსაფრთხოების მაჩვენებლების ლაბორატორიული კვლევა; მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტის დაავადებაზე მაღალი რისკის ზონებში პირუტყვის ვაქცინაცია;

10.3 მევენახეობა-მეღვინეობის განვითარება (პროგრამული კოდი 37 03)

მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარების, ახალი სამომხმარებლო ბაზრების ათვისების და მომხმარებლის უხარისხო ღვინოპროდუქციისგან დაცვის მიზნით განხორციელდება:

ქართული ღვინოპროდუქციის საერთაშორისო და ადგილობრივი დეგუსტაციების, კონკურსების, გამოფენების და პრეს-ტურების მოწყობა, რომლის ფარგლებშიც ჩატარდება სხვადასხვა წარმომადგენლობითი და

კულტურული ღონისძიებები;

სპეციალიზირებული უცხოური ჟურნალებისათვის საქართველოს მევენახეობა-მეღვინეობის შესახებ სტატიების მომზადება-გამოქვეყნება;

სარეკლამო რგოლების დამზადება და ქართული ღვინის პოპულარიზაციის მიზნით საჭირო სხვა ღონისძიებების განხორციელება;

ღვინით ვაჭრობის მსოფლიო ჯგუფის (WWTG) მასპინძლობა ბელგიის დედაქალაქ ბრიუსელში;

ალკოჰოლიანი სასმელების სერტიფიცირებული პარტიებიდან აღებული ნიმუშების შედარების უზრუნველსაყოფად ლაბორატორიული კვლევის ჩატარება;

ვენახების ფართობების აღრიცხვა, რეგისტრაცია, პასპორტიზაცია, სპეციფიკური ზონების საზღვრების დაზუსტება;

საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი წიპწების და მერქნის შესწავლის ხელშეწყობა მოლეკულური გენეტიკის მეთოდებით და თანამონაწილეობა არქეოლოგიურ გათხრებში წიპწების მოპოვების მიზნით;

ვაზის აბორიგენული ჯიშების და ველური ვაზის შესწავლის ხელშეწყობა მოლეკულური გენეტიკის მეთოდებით;

კვლევები არქეოლოგიურ მასალაზე ღვინის ნაშთების აღმოჩენის მიზნით;

ლიტერატურული წყაროების მოძიება, შეკრება და პუბლიკაციების მომზადება ჟურნალებში გამოსაქვეყნებლად;

მევენახეობის სფეროში დასაქმებული ფიზიკური პირების მიერ მიღებული ყურძნის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით სუბსიდირება.

10.4

სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო კვლევითი ღონისძიებების განხორციელება (პროგრამული კოდი 37 04)

საქართველოს ნიადაგების ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების მიზნით სხვადასხვა რეგიონების ნიადაგების მდგომარეობის შესწავლა და სათანადო ღონისძიებების გატარება; ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების გენოფონდის მოძიება, აღდგენა, კონსერვაცია, საკოლექციო და სადედე ნარგაობების შექმნა; ხილისა და ბოსტნეულის შენახვისუნარიანობისა და ნედლად შენახვის ტექნოლოგიების კვლევა-შემუშავება; საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზებისა და სასარგებლო-სამეურნეო მწერების ექსპედიციური კვლევა, გენეტიკური ბანკის შექმნა.

11

სასამართლო სისტემა

ქვეყნის დემოკრატიული და მდგრადი ეკონომიკური განვითარებისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი მართლმსაჯულების სისტემის ფუნქციონირებას. პრიორიტეტი ითვალისწინებს ქვეყნის სასამართლო სისტემის რეფორმირებისა და გამართული ფუნქციონირების მხარდაჭერის ღონისძიებებს, საზოგადოების ნდობის ამაღლებას და მის ჩართულობას, ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის განვითარებას, რათა სასამართლო სისტემა საქართველოს ყველა მოქალაქისა თუ არარეზიდენტი პირისათვის მაქსიმალურად ხელმისაწვდომი და ეფექტიანი იყოს;

პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება სასამართლო სისტემის რეფორმა, რომლის კონცეფცია გულისხმობს პოლიტიკური ხელისუფლების ზემოქმედებისაგან თავისუფალ სასამართლოს, დამოუკიდებელ და მიუკერძოებელ მართლმსაჯულებას და ქმედით საკონსტიტუციო კონტროლს. სასამართლო ხელისუფლების ორგანიზებასა და მოსამართლეთა დისციპლინურ პასუხისმგებლობას განხორციელებს თავად სასამართლო ხელისუფლება. უზრუნველყოფილი იქნება სასამართლოს ინსტიტუციური დამოუკიდებლობა. უზრუნველყოფილი იქნება ასევე სასამართლო ხელისუფლების ადმინისტრირების პროცესის სრული გამჭვირვალობა და მართლმსაჯულების მთელი პროცესის საჯაროობა.

11.1 სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო (პროგრამული კოდი 46 00)

სსიპ - ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიზანია კანონმდებლობით დადგენილი წესით და კვალიფიციური ექსპერტების მეშვეობით განსაზღვრული ექსპერტიზისა და გამოკვლევების ჩატარება, შესაბამისი დასკვნის შედგენა და გაცემა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე.

11.2 სასამართლო სისტემა (პროგრამული კოდი 07 00 - 10 00)

სასამართლო სისტემის მთელი ქვეყნის მასშტაბით გამართული ფუნქციონირებისათვის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციის სასამართლოებში ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემის დანერგვა;

მოსამართლეთა ვაკანტური ადგილების ეტაპობრივად შევსება. შესაბამისად საკვალიფიკაციო გამოცდებისა და კონკურსების ორგანიზება, მოსამართლედ გამწესება იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში სასწავლო კურსის გავლის შემდეგ;

ნაფიცი მსაჯულების და მსაჯულობის კანდიდატების უზრუნველყოფა კანონმდებლობით დადგენილი ყველა იმ ხარჯის ანაზღაურებით, რომელიც დაკავშირებულია მათ მიერ საკუთარი მოვალეობის შესრულებასთან;

საქართველოს უზენაესი და საკონსტიტუციო სასამართლოების გამჭვირვალობის და საჯაროობის პროცესის გაგრძელება;

მოსამართლეთა ჯანმრთელობის დაზღვევით უზრუნველყოფა; საზოგადოებისათვის სასამართლო რეფორმის შესახებ ინფორმაციის მიწოდება.

12 გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მართვა

გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების გონივრული გამოყენება სახელმწიფოს პრიორიტეტია, ვინაიდან ეს სფერო დიდ გავლენას ახდენს ქვეყნის ზოგად განვითარებაზე. ეს ეხება როგორც მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობას, ისე ტურიზმის, ენერგეტიკის, სოფლის მეურნეობისა და, ზოგადად, ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას;

პრიორიტეტის ფარგლებში შემუშავდება გარემოსდაცვითი სტანდარტები და სამართლებრივ-ნორმატიული ბაზა ევროკავშირის მოთხოვნების შესაბამისად. საქართველო ეტაპობრივად შეასრულებს ორმხრივი და მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებებით ნაკისრ ვალდებულებებს. შეიქმნება გარემოზე ზემოქმედების სტრატეგიული შეფასების, გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის და გარემოს მდგომარეობის მონიტორინგის თანამედროვე პრინციპებზე აგებული სისტემა. მოხდება ატმოსფერული ჰაერის მდგომარეობაზე დაკვირვების ქსელის გაფართოება და მოდერნიზაცია, სანიტარიული ზონების შექმნა და აღდგენა. საწვავის ხარისხი, ავტოპარკისა და საწარმოების საქმიანობა გარემოს დაცვის თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი იქნება;

პრიორიტეტის ფარგლებში ქვეყნის ბუნებრივი რესურსებით რაციონალურად სარგებლობის დაგეგმვის მიზნით განისაზღვრება ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ღონისძიებათა პრიორიტეტული მიმართულებები შემუშავდება და გატარდება ტყის ფონდის მართვასა და სარგებლობასთან დაკავშირებული პოლიტიკა. შემუშავდება მიწის რესურსების მდგრადი გამოყენების მექანიზმები ეროზიების შემცირების, გაუდაბნობის თავიდან აცილებისა და ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის შენარჩუნების მიზნით;

სახელმწიფო განაგრძობს დაცული ტერიტორიების განვითარებისა და პოპულარიზაციის ღონისძიებებს, ასევე ქვეყანაში ცხოველთა თუ მცენარეთა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შენარჩუნების ღონისძიებების მხარდაჭერას, გარემოს დაცვის სფეროში მონიტორინგის, პროგნოზირებისა და პრევენციის ხელშეწყობის ღონისძიებების გატარებას;

განხორციელება ბიომრავალფეროვნების დაცვის/შენარჩუნების უზრუნველყოფისათვის საჭირო მოქმედებათა კომპლექსი, დაინერგება ტყით სარგებლობის თანამედროვე მეთოდები, აიკრძალება გენმოდიფიცირებული თესლისა და სანერგე მასალის იმპორტი, შემოღებული იქნება გენმოდიფიცირებული მზა პროდუქტების სავალდებულო მარკირება, ხელი შეეწყობა ადგილობრივი კულტურული ჯიშების შენარჩუნებას, აგრეთვე ბიომეურნეობების განვითარებას, ქალაქებში მოეწყობა ნარჩენების შეგროვებისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურა, შეიქმნება სტიქიური მოვლენების პროგნოზირებისა და მოსახლეობის დროული გაფრთხილების სისტემა, განხორციელდება შავი ზღვის სანაპირო ზოლისა და მდინარეების ნაპირების დაცვითი/აღდგენითი სამუშაოები, სავალდებულო გახდება გარემოსდაცვითი საკითხების ურბანული დაგეგმვისა და სამშენებლო საქმიანობის განხორციელების პროცესში გათვალისწინება, ხელი შეეწყობა ეკოლოგიურად სუფთა ტრანსპორტის ინფრასტრუქტურის განვითარებას.

12.1 გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა (პროგრამული კოდი 38 02)

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება;

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის საშუალოვადიანი სტრატეგიის და განსახორციელებელ მოქმედებათა გეგმა-გრაფიკის შემუშავება/განხორციელება;

რეგულირების ობიექტების შემოწმებათა განხორციელება ყოველწლიურად დამტკიცებული წლიური გეგმის შესაბამისად;

ბუნებრივი რესურსების უკანონო მოპოვების, გარემოს დაბინძურების ფაქტების გამოვლენისა და აღკვეთის, ასევე ორგანიზაციათა მიმართებებზე, მოქალაქეთა საჩივრებზე და შეტყობინებებზე რეაგირების მიზნით არაგეგმიური შემოწმებების განხორციელება;

რეგულირების ობიექტების მიერ გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნათა შესრულების ხელშეწყობი ღონისძიებების (პროგრამების) დანერგვა, მათ შორის, ამ მიზნით ელექტრონული საინფორმაციო სისტემების დანერგვა/განვითარება;

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის სფეროში თანამშრომელთა უწყვეტი სწავლება და კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველყოფა;

12.2 სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 38 04)

ტყის მართვის ქმედითი სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით სატყეო სფეროში არსებული საკანონმდებლო და მეთოდოლოგიური ბაზის სრულყოფა;

ტყის რესურსების მართვის არსებული ელექტრონული სისტემის შემდგომი განვითარება;

სააგენტოს თანამშრომელთა უწყვეტი სწავლება და კვალიფიკაციის ამაღლება;

მერქნულ რესურსზე (მ.შ. სათბობი შემა) მოთხოვნილების დაკმაყოფილების მიზნით ტყეკაფების გამოყოფა;

ტყეების მრავალფუნქციური დანიშნულებით გამოყენების მექანიზმების შემუშავება;

ტყის მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებების განხორციელება;

ტყეების ეფექტურად მართვისა და ფიზიკური დაცვის გაუმჯობესების მიზნით სააგენტოს ინსტიტუციონალური გაძლიერებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება;

ტყის ფონდის ფუნქციონალური ზონირებისა და ტყის ინვენტარიზაციის ღონისძიებების განხორციელება, ტყის მდგომარეობის შესახებ მონაცემების მიღების, ანალიზისა და სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების დაგეგმვის ეფექტური სისტემის შექმნა;

სახელმწიფო ტყის ფონდის დარეგისტრირებით ტყის ფონდის ტერიტორიების დაზუსტება, რითაც თავიდან იქნება აცილებული ტყის ფონდის ფრაგმენტაცია და ტყის ფართობების შემცირება.

12.3

დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 38 03)

დაცული ტერიტორიების გაფართოება, ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების დაცვა და აღდგენა ეკოლოგიური წონასწორობის შენარჩუნების მიზნით;

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა გენოფონდის დაცვა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად;

უნიკალური და იშვიათი ორგანული, თუ არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნების დაცვა მათი შენარჩუნების მიზნით;

დაცულ ტერიტორიებზე პათოლოგიური კვლევების ჩატარება, დაზიანებული ფართობების დადგენა და მავნებლებთან ბრძოლის მიზნით შესაბამისი პრეპარატების შექმნა;

დაცულ ტერიტორიებისათვის ტურიზმის მდგრადი განვითარების სტრატეგიის შემუშავების საფუძველზე ახალი ტურისტული სერვისების დანერგვა, რომლებიც თანხვედრაში არიან ეკოტურიზმის პრინციპებთან;

ბუნებრივ და ისტორიულ-კულტურულ გარემოში რეკრეაციის, ჯანმრთელობის დაცვისა და ტურიზმისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა საქართველოს ეკოტურისტული პოტენციალის გაზრდის მიზნით;

ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობის დაცვის, აღდგენისა და განვითარების ხელშეწყობა თვითმყოფადი ისტორიულ-კულტურული გარემოს აღდგენისათვის და მის შესანარჩუნებლად.

12.4

გარემოს დაცვის სფეროში პოლიტიკის შემუშავება, რეგულირება და მართვა (პროგრამული კოდი 38 01)

გარემოს დაცვისა და მოსახლეობის ეკოლოგიური უსაფრთხოების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა; ნარჩენების, ქიმიური ნივთიერებების, წყლის, ატმოსფერული ჰაერის, ბიომრავალფეროვნების სახელმწიფო მართვა; მიწის დეგრადაციასთან ბრძოლის ღონისძიებების დაგეგმვა; გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დაგეგმილი საქმიანობების შესწავლა (პოტენციური ეკოლოგიური საშიშროების რისკის შეფასება) და გარემოსდაცვით მოთხოვნათა და გარემოს დაცვის ნორმათა გათვალისწინებით დასაბუთებული საექსპერტო დასკვნების მომზადება; ბიომრავალფეროვნების მუდმივი მონიტორინგის ფარგლებში განხორციელებული ცხოველთა, მათ შორის საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების აღრიცხვა და მდგომარეობის შეფასება; საინფორმაციო კამპანიებისა და ღონისძიებების ჩატარება, სახელმწიფო, არასამთავრობო, ბიზნეს და საერთაშორისო სექტორთან თანამშრომლობის გაძლიერება; დაინტერესებული მხარეებისთვის სხვადასხვა საინფორმაციო საშუალების მეშვეობით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.5

სანერგე მეურნეობის სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 38 05)

მაღალი ხარისხის სარგავი მასალის (ნერგები) გამოყვანა ტყისა და ქარსაფარი ზოლების აღდგენა-განაშენიანებისათვის, მუნიციპალიტეტებისა და ქალაქგამწვანების, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და კერძო მოთხოვნების დაკმაყოფილებისათვის; ტყის ჯიშთა სარგავი მასალის გამოყვანისათვის ტრადიციული მეთოდისა (ღია გრუნტში) და ასევე კონტეინერული მეთოდის (სასათბურე მეურნეობაში) გამოყენება; გამოყვანილი ნერგების სახეობების ზრდა; ელექტრული ქსელების ხაზობრივი ნაგებობებისა და მაგისტრალური მილსადენების დაცვის ზონების უსაფრთხო ფუნქციონირების ფარგლებში საქართველოს „წითელი ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების გარემოდან ამოღებით (ჭრით) გარემოსთვის მიყენებული ზიანის შესარბილებლად მათი დაცვა-აღდგენის ხელშეწყობა.

12.6

გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობისა და გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 38 06)

სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისთვის გარემოსდაცვითი ინფორმაციის საჯაროობის უზრუნველყოფა;

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის ხელშეწყობის უზრუნველყოფა სათანადო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების გზით;

გარემოსდაცვითი განათლება მდგრადი განვითარებისთვის - საქართველოს ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის კოორდინაციის უზრუნველყოფა;

საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების უზრუნველყოფა სხვადასხვა კამპანიების ორგანიზებით;

შესაბამისი სპეციალისტების მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ორგანიზების უზრუნველყოფა; მონაცემების სისტემატიზაციის, მათზე ხელმისაწვდომობის გაზრდისა და გამარტივების მიზნით გარემოსდაცვით მონაცემთა სისტემის შექმნა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციის და ანალიტიკური ანგარიშების მომზადებისა და დაინტერესებული საზოგადოებისთვის მიწოდების მოქნილი მექანიზმის უზრუნველყოფა.

